

Kamenčić koji nedostaje

Nakon što je projekt »Lijepom našom« obišao veći dio svijeta, gostujući u Australiji, Kanadi i gotovo cijeloj Europi u mjestima gdje žive i rade Hrvati izvan domicilne države, uspješan glazbeno-scenski serijal HRT-a snima se večeras (u srijedu) i u Subotici. Kako kaže urednik serijala Branko Uvodić, želja za snimanjem u Subotici postojala je već dugo i napokon je došlo i do realizacije ove emisije posvećene vojvođanskim Hrvatima uz rekordan broj sudionika u organizaciji. Javno snimanje u Dvorani sportova u Subotici glavni je dio ove emisije, koja se emitira već u nedjelju na prvom programu HRT-a, a činit će je i drugi snimljeni materijali iz Đurđina, Tavankuta i Kelebije, o hrani, vinu, konjima, voćnjacima, slamarkama i načinu života karakterističnom za ovaj kraj. Sve su to neki naši mini-brendovi, no čini se još uvijek nedovoljno vrednovani, a što je još žalosnije, ovo bogatstvo tradicijske kulture ne znamo koristiti kao neki drugi, kako za predstavljanje u javnosti tako i za stvaranje novih radnih mjesta. Tako je, primjerice, ovih dana u Bačkom Petrovcu svečano otvorena jedna slovačka etno-kuća. Objekt koji je restauriran i dograđen uređen je u skladu s naslijeđem vojvođanskih Slovaka, a restoran u sklopu etno-kuće nuditi će autentičnu hranu i kulinarske specijalitete pripremljene na tradicionalan način, onako kako se to činilo u slovačkim kućama. Obnova ove etno-kuće ostvarena je uz pomoć sredstava pokrajinskih fondova, republičke i pokrajinske vlade a Pokrajinsko tajništvo za informacije pomoglo je izradu internetske prezentacije i stranice na internetskoj mreži ove nacionalne kuće, koja treba postati mjesto za promidžbu i svih drugih oblika baštine vojvođanskih Slovaka.

Ne možemo a ne zapitati se - zašto takve etno-kuće nema i u mjestima gdje žive Hrvati, točnije zašto nema niti jedne hrvatske etno-kuće? Svojedobno je bilo riječi o etno-eko salašu na Hrvatskom Majuru, no čini se kako se dalje od idejnog projekta nije otišlo. Naravno, potrebne su financije za ovakav ovakav projekt. Ali, vidimo da novca ima za ovakve projekte i da i pokrajinska i republička vlada podržavaju ovakve projekte. U čemu je onda problem i kada će neki razvojni projekt biti realiziran i u hrvatskoj zajednici? Tradiciju imamo i mi, kao i svi drugi. Koji kamenčić nedostaje kako bi se bar dio sredstava iz fondova kojima pridonose svi, podjednako uložio i u razvoj hrvatske zajednice?

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

OSTVARENJE PRORAČUNA U OČEKIVANIM RAZMJERIMA.....6

TEMA

Posjet predstavnika hrvatske nacionalne manjine Republike Srbije najvišim dužnosnicima Republike Hrvatske

HRVATSKA ZAJEDNICA OČEKUJE KONKRETNU POMOĆ U RJEŠAVANJU KONKRETNIH PROBLEMA.....8-9

Kontroverze zbog naslovnice srpskih »Novosti«

»OBADVA SU PALA!« ILI GRANIČA SLOBODE.....14-15

INTERVJU

Branko Uvodić, urednik TV emisije Lijepom našom

ISPUNJENO O B E Č A - NJE.....12-13

SUBOTICA

Regionalni deponij mogao bi početi s radom za dvije godine, ali još se ne zna investitor

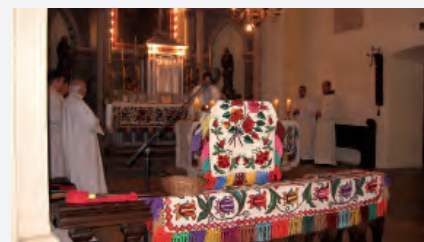
SUVREMENO RJEŠENJE ZA GRAĐANE VISOKE EKOLOŠKE SVIJESTI.....20-21

DOPISNICI

U Srijemskoj Mitrovici održana skupština HKC-a »Srijem«

KRUNOSLAV ĐAKOVIĆ NOVI PREDSEDNIK.....25

U Baču proslavljen blagdan Radosne Gospe

ŠTOVANJE DUGO TRI STOLJEĆA.....27

KULTURA

Izložba fotografija »Lica Bačke« Augustina Jurige

NEPONOVLJIVOST TRENUTKA.....32-33

SPORT

Marinko Poljaković, izbornik nogometne reprezentacije vojvođanskih Hrvata

SLJEDEĆE GODINE VELIKA NATJECANJA.....47

Sutra praznik hrvatske zajednice

Sutra, u subotu 16. listopada, hrvatska zajednica u Republici Srbiji obilježit će Dan rođenja bana Josipa Jelačića. Jedan je to od četiriju praznika hrvatske zajednice. Sveta misa bit će služena u 18 sati u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu, a poslije svete mise, u 19:30, u Radničkom domu u Novom Sadu bit će održana svečana akademija i prigodan kulturno-umjetnički program.

Proslavu Dana rođenja bana Josipa Jelačića zajednički organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina.

Otvorena obnovljena etno-kuća Slovaka

U Bačkom Petrovcu je 8. listopada svečano otvorena obnovljena etno-kuća »Aroma«. Restauriran i dograđen objekt uređen je u skladu s naslijeđem vojvođanskih Slovaka, a restoran u sklopu etno-kuće nudit će autentičnu hranu i kulinarske specijalitete pripremljene na tradicionalan način, onako kako se to činilo u slovačkim kućanstvima.

Obnovljenu etno-kuću je otvorila pokrajinska tajnica za informacije Ana Tomanova-Makanova. U nazočnosti brojnih uzvanika i gostiju Ana Tomanova-Makanova rekla je kako je obnovljena etno-kuća mjesto koje će moći ponuditi važan dio naslijeđa i načina života vojvođanskih Slovaka, jer su kulinarsstvo i izbor jela, priprema i uživanje u njima kao pravi ritual i ceremonija, bili i ostali veoma važan dio ukupnog naslijeđa ove zajednice. Sada će se svi moći upoznati s nekim od jela koja su postala pravi simbol i obilježje sredina u kojima žive vojvođanski Slovaci, dok je kulen postao pravi nacionalni brend.

Obnova etno-kuće ostvarena je uz pomoć sredstava pokrajinskih fondova, republičke i pokrajinske vlade, a Pokrajinsko tajništvo za

informacije pomoglo je izradu internetske prezentacije i stranice na internetskoj mreži ove nacionalne kuće, koja treba postati mjesto za promidžbu svih drugih oblika baštine vojvođanskih Slovaka.

DZH: Ispuniti obećano

Demokratska zajednica Hrvata apelira na vlast i mjerodavne da se dana obećanja glede Vojvodine na izborima 2008. godine konačno počnu ispunjavati, kako je i obećavano shodno programima stranaka.

U priopćenju te stranke, koje je potpisao predsjednik *Đorđe Čović*, kaže se kako, između ostalih, Zakon o javnoj svojini i Zakon o prihodima za Vojvodinu i lokalnu samoupravu predstavljaju minimum uvjeta koje treba ispuniti, ako je vladajuća koalicija bila iskrena u zalaganju i propagiranju europskih standarda države.

Odgovornost za nečinjenje u primjeni obećanih europskih standarda i propisa na stvaranju uvjeta za boljitak u svim sferama društvenog života snosi vladajuća koalicija.

Ovakvim neodgovornim stavom i nečinjenjem, vladajuća koalicija dokazuje nam da nije iskrena u zalaganju za prosperitet i boljitak cjelokupnog društva i države.

Josipović očekuje Tadića na Ovčari

Predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović*, predsjednik Srpskoga narodnog vijeća i saborski zastupnik *Milorad Pupovac* te načelnik kistanjske općine *Slobodan Rončević* otkrili su u Varivodama spomen-ploču za devetero srpskih civila koji su u tome mjestu ubijeni potkraj rujna 1995. U izjavi novinarima nakon svečanosti otkrivanja spomen-obilježja u Varivodama predsjednik Hrvatske Ivo Josipović je izjavio kako očekuje da će uskoro sa srbijanskim predsjednikom Borisom Tadićem posjetiti, kako je rekao, »najveće stratište u Hrvatskoj – Ovčaru«.

Ivo Josipović: Tadić bio realan

Predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović* ocijenio je za Presse da je *Boris Tadić*, prihvaćajući kompromis oko rezolucije o Kosovu, bio realan i učinio najbolje za Srbiju. Josipović je bečkom listu rekao kako je očekivao kompromis oko rezolucije, dodavši da u čitavoj regiji političari sve više razumiju da su kompromisi potrebni.

»Predsjednik Tadić je jako realan i učinio je najbolje za Srbiju kada je zajedno s članicama EU napravio nacrt konačne verzije rezolucije«, istaknuo je Josipović.

On je, odgovarajući na konstataciju kako je »jasno da je bilo jakog pritiska od strane EU«, naglasio da Srbija to nije učinila samo zbog pritiska, već da je »postojala motivacija iznutra«.

»Nitko ne može Srbiju natjerati da Kosovo odmah prizna, ali Kosovo i Srbija moraju sjesti za jedan stol, moraju se sastati na regionalnim i međunaodnim sastancima. Simbolični problemi moraju nekako biti riješeni, jer ako netko ne sjedi za zajedničkim stolom onda je on na neki način gubitnik. Očekujem da te teme budu riješene poslije određenog vremena«, rekao je Josipović.

Ostvarenje proračuna u očekivanim razmjerima

Na sjednici Skupštine AP Vojvodine, održanoj u ponedjeljak, 11. listopada, najviše polemike izazvali su izbor pokrajinskog pučkog pravobranitelja i odluka o rebalansu proračuna za 2010. godinu. Na prijedlog odluke o rebalansu podneseno je čak 25 amandmana. Pokrajinski tajnik za financije mr. *Jovica Đukić* prvo je obrazložio izvješće o izvršenju pokrajinske skupštinske odluke o proračunu AP Vojvodine za razdoblje siječanj-lipanj 2010. godine, koje je također bilo na dnevnom redu. Đukić je ukazao na činjenicu da je izvješće, koje se odnosi na ostvarenje proračuna za polovicu tekuće godine provedeno sukladno izmjenama Zakona o proračunskom sustavu, ističući njegov veliki značaj jer će zastupnici tijekom

godine na ovaj način imati uvid u način izvršavanja proračuna koji su usvojili. Proračun je utvrđen u iznosu od 56,4 milijarde dinara, prihodima je realizirano 57,4 posto, naplaćeno je 32,48 milijardi dinara, a rashodi su ostvareni 46,19 posto od predviđenog plana. Sukladno iznesenom, Đukić je izjavio kako se proračun kreće u očekivanim razmjerima.

Također je obrazložio i odluku o rebalansu proračuna AP Vojvodine za 2010. godinu, kojom se ističe kako je ukupan opseg sredstava koja se raspoređuju za potrošnju u ovoj proračunskoj godini povećan za 4,21 milijardi dinara, odnosno za oko 7,44 posto i utvrđen na razini od 60,75 milijardi dinara.

Više je čimbenika utjecalo na predloženi rebalans: jedan čine propisi koje je Vlada Srbije usmjerila na poticanje graditeljske industrije u cilju ostvarenja projekata od javnog značaja, kao i angažiranja domaćih građevinskih poduzeća i korištenja domaćeg građevinskog materijala, kao i donošenje odluke o otuđenju neizgrađenog građevinskog zemljišta u javnoj svojini AP Vojvodine.

Skupština je izglasovala rebalans proračuna a usvojeno je i izvješće o izvršenju pokrajinske skupštinske odluke o proračunu AP Vojvodine za 2010. godinu u razdoblju siječanj-lipanj 2010.

Ankica Jukić-Mandić

Aniko Muškinja-Hajnrih nova pokrajinska pučka pravobraniteljica

Aniko Muškinja-Hajnrih nova je pokrajinska pučka pravobraniteljica. Ona je na tu dužnost izabrana glasovima 85 zastupnika na sjednici Skupštine Vojvodine 11. listopada. Aniko Muškinja-Hajnrih je do sada bila državna tajnica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, a prije toga radila je kao odvjetnica, te kao načelnica Općinske uprave u Senti.

Suradnju treba unaprijediti

Pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne zajednice *Andor Déli* posjetio je u utorak u Subotici nacionalna vijeća Mađara i Bunjevaca. U mađarskom nacionalnom vijeću domaćin mu je bio predsjednik *Tamás Korhecz*, a u bunjevačkom predsjednik *Blaško Gabrić*.

Prema priopćenju sa sajta AP Vojvodine *Andor Déli* je na oba sastanka ukazao na potrebu unapređenja suradnje između pokrajinskih institucija i nacionalnih vijeća, polazeći od zajedničkog interesa da se neposrednom komunikacijom ove vrste pridonese boljoj zaštiti i unapređenju ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina.

Tamás Korhecz je predstavio planove i strategije za dolazeće razdoblje, s posebnim naglaskom na područja kulture i obrazovanja, uz molbu da Pokrajinsko tajništvo, kao resorno tijelo za pitanja nacionalnih zajednica, podrži njihove napore.

Blaško Gabrić ukazao je na probleme glede izgradnje i širenja mreže institucija bunjevačke zajednice, te je govorio o njihovim naporima da te probleme riješe. Razmotrena su pitanja i problemi u svezi s financiranjem nacionalnog vijeća i organizacija bunjevačke nacionalne zajednice od strane tijela lokalne samouprave.

Održani sastanci dio su serije neposrednih bilateralnih sastanaka s predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina sa sjedištem na teritoriju Vojvodine, koji će se, prema planu aktivnosti tajništva održavati tijekom listopada.

U Rumi ekshumirano 10 tijela

Po zahtjevu hrvatske strane, na groblju u Rumi u tijeku je ekshumacija posmrtnih ostataka osoba za koje se pretpostavlja da su s hrvatskog popisa nestalih. Predsjednik Komisije za nestala lica *Veljko Odalović* rekao je kako je do sada ekshumirano 10 posmrtnih ostataka na trima lokacijama.

»Postoji osnovana sumnja da se tu mogu naći tijela osoba iz Hrvatske, a DNK analiza će utvrditi mogu li ona biti dovedena u svezu s osobama koje se u Hrvatskoj vode kao nestale«, rekao je *Odaločić*.

On je kazao kako se na istom groblju u Rumi nalazi još jedna grobnica za koju se pretpostavlja da se u njoj nalaze dvije osobe koje su na listi nestalih Hrvatske i čija će ekshumacija biti obavljena.

»Tražimo konkretno dvije osobe koje su umrle prirodnom smrću i nalaze se na listi nestalih iz Hrvatske«, rekao je *Odaločić*. Predsjednik Komisije za nestala lica Srbije je kazao kako ekshumaciju u svojstvu promatrača prate i predstavnici Hrvatske komisije za nestale, kao i predstavnici Međunarodnog crvenog križa i Međunarodne komisije za nestale osobe.

Hrvatska zajednica očekuje konkretnu pomoć u rješavanju konkretnih problema

Izaslanstvo hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji boravilo je 6. listopada u jednodnevnom službenom posjetu Republici Hrvatskoj. Nakon izbora početkom lipnja ove godine i formiranja novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, najvišeg tijela hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji zaduženog za ostvarivanje kulturne autonomije Hrvata u Srbiji u četirima područjima – obrazovanju i informiranju na hrvatskom jeziku te na polju kulture i službene uporabe jezika – jedna od prvih aktivnosti i zacrtanih prioriteta bio je posjet Republici Hrvatskoj s ciljem upoznavanja s najvišim tijelima matične države.

Tako je izaslanstvo u sastavu: predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Republike Srbije dr. *Slaven Bačić*, zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije i predsjednik

Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*, član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća i zastupnik u Skupštini AP Vojvodine *Dužo Runje* i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, posjetilo najviše dužnosnike Republike Hrvatske i upoznalo ih sa stanjem hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, ali i konkretnim očekivanjima od Republike Hrvatske, koja je i po odredbama svoga Ustava dužna skrbiti i za Hrvate izvan domovine.

TEMELJNE ODREDNICE

U razgovoru s predsjednikom Republike Hrvatske dr. *Ivom Josipovićem*, predsjednikom Hrvatskog sabora *Lukom Bebićem* i predstavnicima hrvatske Vlade predstavljeno je novo Hrvatsko nacionalno vijeće koje je na izborima 6. lipnja

izabrano posredstvom elektorske skupštine, a čiju većinu od 18 vijećničkih mjesta ima lista Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i hrvatske udruge, dok je 11 vijećničkih mjesta osvojila Hrvatska lista za europsku Srbiju koju čine članovi Demokratske stranke, Demokratske zajednice Hrvata, drugih stranaka i pojedinih hrvatskih udruga.

»Temeljne odrednice našeg programa su izgradnja HNV-a kao funkcionalne, demokratski ustrojene i respektabilne institucije i njegova otvorenost za javnost; izravno financiranje programa iz kulture, obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika; dosljedno i beskompromisno zalaganje za provođenje manjinskih prava zajamčenih unutarnjim i međunarodnim propisima; konstruktivnost i prevaga pozitivnog pristupa; djelovanje HNV-a mora biti isključivo okrenuto

svim subjektima u zajednici, a ne biti svrha samom sebi i, dakako, korištenje dosadašnjih iskustava. Samo djelovanje HNV-a bit će primarno usmjereno na dosljedno provođenje manjinskih prava zajamčenih zakonom o nacionalnim vijećima, međudržavnim sporazumom između Srbije i Hrvatske o zaštiti manjina, ali i drugim multilateralnim međunarodnim sporazumima kojima je pristupila Republika Srbija«, ukratko je hrvatskim čelnicima predstavio odrednice programa novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća predsjednik dr. Slaven Bačić te dodao kako su ključne zadaće toga tijela u sljedećem razdoblju njegova daljnja normativna i kadrovska izgradnja, a to podrazumijeva usklađivanje temeljnih pravnih akata sa Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, ali i ujedno stvaranje pravnih meha-

nizama koji će omogućiti učinkovito funkcioniranje HNV-a.

»No, učinkovito djelovanje jedne od najvažnijih profesionalnih institucija, kakav je HNV, zahtijeva i stručnu kadrovsku strukturu uposlenika, dužnosnika, ali i samih vijećnika, što smatram jednom od najprioritetnijih aktivnosti«, zaključio je dr. Bačić i najavio otvaranje područnog ureda HNV-a u Srijemskoj Mitrovici.

STANJE LJUDSKIH PRAVA

Izaslanstvo je informiralo najviše dužnosnike Republike Hrvatske i o trenutnom stanju ljudskih prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji te o izradi medijske strategije po kojoj bi trebalo doći do promjene statusa Radiotelevizije Vojvodine, transformiranjem ove medijske kuće u jedan od regionalnih televizijskih servisa. Istaknuto je kako je to za nacionalne manjine neprihvatljivo, jer ta televizija ima specifičnu poziciju i odgovornost za emitiranje na jezicima nacionalnih manjina, odnosno time se dovodi u pitanje rad Drugog programa koji emitira program na jezicima nacionalnih manjina. Slična je situacija i s manjinskim tiskanim medijima ukoliko bi se oni privatizirali i ne bi bili pod ingerencijom nacionalnih vijeća manjina. To bi bio pogrešan koncept u kojem manjinski mediji, s obzirom na njihovu (ne)konkurentnost, ne bi mogli tržišno opstati te bi došlo do njihovog gašenja, a poznato je kako je osnovni mandat tog javnog servisa pokrivanje svih segmenata društva, uključujući i pripadnike manjina, njihove jezične standarde i sadržaje koji izražavaju njihov kulturni identitet.

PROBLEM UDŽBENIKA, ČETVRTI PUT ZAREDOM

Na sastancima u Zagrebu bilo je riječi i o obrazovanju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, odnosno aktualnom problemu nedostatku knjiga za 400 učenika koji nastavu pohađaju u

školskom sustavu Republike Srbije na hrvatskom jeziku. Naime, na početku i ove školske 2010./2011. godine ponovno je iskrsnuo problem nedostatka knjiga koji se ponavlja već četvrtu godinu zaredom, unatoč obećanjima danim hrvatskoj nacionalnoj manjini na susretu dvojice predsjednika *Borisa Tadića* i dr. *Ive Josipovića* u Bačkom Monoštoru ove godine te javnog poziva srpskog predsjednika da se Hrvati školju na svom materinjem jeziku, ali i temeljem provođenja preporuka s treće i četvrte sjednice Međuvladinog mješovitog odbora za praćenje provođenja sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske. U

obrazovanju u Beogradu nije riješilo zahtjev Hrvatskog nacionalnog vijeća u kojem se traži uvoz spomenutih udžbenika, ovog puta pod izlikom nenadležnosti, odnosno Zavod je tu nadležnost prebacio na pokrajinska tijela, a pokrajinska tijela su predmet vratila Zavodu uz pojašnjenje kako je on dužan prethodno dati pozitivno mišljenje za uvoz, a tek nakon toga mišljenja pokrajinska tijela mogu donijeti konačnu odluku.

ZAJAMČENI MANDATI U PARLAMENTIMA

Jednako tako razgovaralo se i o zajamčenim mandatima predstavnika nacionalnih manjina

manjine, a to su u ovom trenutku samo rumunjska i hrvatska manjina. Dakle, unošenjem ove odredbe u izborni zakon, tzv. »načela reciprociteta«, Hrvati u Srbiji bi ostvarili isto ono što Srbi u Hrvatskoj već odavno imaju: tri zajamčena mandata u Hrvatskom saboru. Na taj bi način, osim u kulturnom, participirali i u političkom životu države u kojoj žive, u kojoj su lojalni građani, te izravno zastupali svoju nacionalnu manjinu u najvišem tijelu Republike Srbije.

Osim najviših dužnosnika Republike Hrvatske sastancima u Zagrebu nazočio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji *Željko Kuprešak*, te brojni hrvatski stručnjaci zaduženi za problematiku Hrvata izvan domovine predvođeni predsjednikom saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske mr. *Ivanom Bagarićem*, načelnikom Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Vlade Republike Hrvatske *Petrom Barišićem* i prvim tajnikom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Uprave za hrvatske manjine, iseljeništvo i useljeništvo *Ivanom Zebom*.

Kao zaključak predstavnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i najviši dužnosnici Republike Hrvatske složili su se da su svi akti, uključujući i Sporazum o zaštiti prava hrvatske manjine u Republici Srbiji i srpske manjine u Republici Hrvatskoj, koji je nakon nekoliko godina pregovaranja potpisan u Beogradu 15. studenoga 2004. godine i ratificiran u objema državama 2005. godine, rezultirali novom pozitivnom klimom u odnosima dviju susjednih država i poboljšali status nacionalnih manjina u jednoj i drugoj državi, ali da još treba puno strpljenja i rada kako bi se prevladale brojne predrasude, a nacionalne manjine konzumirale sva zakonima zajamčena prava te uistinu postale mostovi suradnje i prijateljstva dviju susjednih država.

Zlatko Žužić

Zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić predao je prigodni dar predsjedniku Hrvatske dr. Ivi Josipoviću

Preporuci srpskoj strani br. 2 sa spomenutih sjednica dogovoreno je da će se »odobriti uvoz i upotreba korištenja udžbenika iz Republike Hrvatske dok se ne osigura tiskanje udžbenika u Republici Srbiji«. S obzirom na činjenicu da još uvijek u Srbiji nisu tiskani udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku, kao jedina preostala mogućnost ostao je uvoz udžbenika iz Hrvatske. Međutim, već više od dva mjeseca srpska administracija, točnije Ministarstvo prosvjete i Zavod za unapređivanje vaspitanja i

u parlamentima obiju država. Predstavnici Hrvata iz Srbije ustvrdili su kako će, s obzirom na čvrsti stav Srbije o neprihvatljivosti zajamčenih mandata za predstavnike manjina u Republici Srbiji, predstavnici DSHV-a pokrenuti akciju da se u novi izborni zakon unese tzv. »načelo reciprociteta«, odnosno da zajamčeni mandat u Narodnoj skupštini Srbije imaju one manjinske zajednice čija je matična država omogućila u svojim parlamentima izravni mandat za predstavnike tamošnje srpske

SJEDNICA HNV-A ODRŽANA U HRTKOVcima

Simbolična, ali i institucionalna potpora srijemskim Hrvatima

Usvojena odluka o otvaranju ureda HNV-a u Srijemskoj Mitrovici, upotpunjeno novo vodstvo, imenovano članstvo nekoliko odbora, te usvojen proračun za 2010. godinu

Minutom šutnje za srijemske Hrvate koji su stradali u progonu tijekom 90-ih godina otpočela je druga sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana prošloga petka, 8. listopada, u župnom domu u Hrtkovcima. Održavanjem sjednice u mjestu koje je simbol stradanja srijemskih Hrvata novi saziv HNV-a, po riječima predsjednika *Slavena Bačića*, na simboličan način želi ohrabriti i potaknuti aktivnosti srijemskih Hrvata, otvarajući im prostor za uključivanje u rad zajednice.

Sjednici je nazočio i veleposlanik Hrvatske u Beogradu *Željko Kuprešak*, koji je pročitao pismo predsjednika Hrvatske *Ive Josipovića*, u kojem on poručuje kako mu je »posebno drago što se sjednica održava u Hrtkovcima koji su postali simbol stradanja hrvatske manjine u Srbiji u ne tako davnim bezumnim vremenima«. »To je najbolji pokazatelj da su se vremena promijenila, da su naše zemlje postale zrele demokracije koje poštuju svakog svog građanina«, navodi se u pismu predsjednika Josipovića te se dodaje: »Želim pozvati i Hrvate Srijema da se još snažnije priključe radu HNV-a, da svi Hrvati koji žive u Srbiji bez straha i s ponosom njeguju i čuvaju svoj identitet kroz školovanje, informiranje, uporabu jezika i kulturu.«

UPOTPUNJENO NOVO VODSTVO

Za dva sata trajanja sjednice, vijećnici su bez veće rasprave i velikom većinom glasova ili jednoglasno izglasovali niz odluka koje su ranije usvoje-

ne na Izvršnom odboru Vijeća. Kompletiran je sastav Izvršnog odbora HNV-a: za dopredsjednika Izvršnog odbora HNV-a imenovan je *Petar Balažević* iz Subotice, a na mjesto člana Izvršnog odbora zaduženog za službenu uporabu jezika i pisma *Ivan Stipić* iz Subotice. Oba nova člana Izvršnog odbora su s liste »Hrvatska lista za europsku Srbiju«, čime je realizirana najavljena zastupljenost i članova s druge liste u strukturama vodstva.

Novi saziv HNV-a je imenovao članove sedam odbora, a preostali odbori bit će formirani na nekoj od predstojećih sjednica. U odbor za obrazovanje imenovani su: dr. sc. *Snežana Babić-Kekez* (predsjednica), *Ljiljana Dulić*, *Zvonko Tadijan*, *Ana Čavrgov*, *Dario Španović*, *Snežana Periškić* i *Slaven Dulić*. Članovi Odbora za kulturu su: *Vesna Čuvardić* (predsjednica), *Tamara Lerić*, *Ivica Dulić*, *Anica Čačić* i *Marin Turkalj*.

Odbor za informiranje radit će u sastavu: *Siniša Jurić* (predsjednik), *Ivan Rudinski*, *Aleksandar Sabo*, *Renata Kuruc* i *Ines Volarić*, a Odbor za službenu uporabu jezika i pisma: *Josip Gabrić* (predsjednik), *Stanislava Stantić-Prčić* i *Vjekoslav Tajm*. Odbor za financije čine: *Davorka Nimčević-Kuktin* (predsjednica), *Stipo Kolak*, *Miroslav Lečer*, *Klara Šolajev-Karas* i *Đorđe Čović*, a Odbor za propise: *Martin Bačić* (predsjednik), *Petar Balažević*, *Olga Perušić*, *Josipa Ivanković* i *Kata Pelajić*. Odbor za predstave i žalbe radit će u sastavu: *Vesna Prčić* (predsjednica), *Zoran Čota* i *Dragan Vijejić*.

Imenovani su i novi članovi

upravnih odbora institucija čiji je HNV suosnivač, odnosno osnivač. Na mjesto člana Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata umjesto *Josipa Tolje* imenovan je *Petar Pifat* iz Novog Sada, dok je Bruno Anušić iz Sombora imenovan za člana Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« umjesto dr. sc. *Slavena Bačića* iz Subotice, koji je podnio ostavku na to mjesto.

ZARADE DUŽNOSNIKA I UPOSLENIKA

Vijećnici su na sjednici usvojili i Pravilnik o naknadama putnih i drugih troškova te Pravilnik o naknadama za rad u tijelima Vijeća. Naknada za rad u Vijeću - na što imaju pravo predsjednik Vijeća, predsjednik Izvršnoga odbora Vijeća, članovi Izvršnoga

Minuta šutnje za srijemske Hrvate stradale 90-ih

odbora i tajnik – iznosi 10.000 dinara mjesečno. Ove osobe imaju prava na naknadu za rad samo za slučaj da nisu u radnom odnosu u Vijeću.

Donesena je i odluka o određivanju zarada predsjedniku Izvršnog odbora i osobi uposlenoj u Područnom uredu u Srijemskoj Mitrovici. Prema ovoj odluci, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a primat će plaću od 48.000 dinara, a osoba uposlena u Područnom

Područni ured u Mitrovici

Usvojena je odluka o otvaranju ureda HNV-a u Srijemskoj Mitrovici (na adresi Svetog Dimitrija 26) predložena u cilju decentralizacije rada HNV-a. »Hrvati na teritoriju Srbije su izuzetno razučena zajednica. U tom smislu, mislim da je važno da postoji svakodnevna i dinamična komunikacija s pripadnicima naše zajednice u svim mjestima. Zamjerka na rad HNV-a i drugih naših institucija bila je 'subotocentričnost' te je u tom smislu ovo korak naprijed koji će olakšati prije svega djelovanje kulturnih udruga na teritoriju Srijema, a nadam se da ćemo u perspektivi osnovati i neki drugi područni ured u dijelovima gdje hrvatska zajednica djeluje«, rekao je predsjednik IO HNV-a Darko Sarić Lukendić.

Slaven Bačić je rekao kako je manjinskim nacionalnim vijećima zakonom omogućeno da osnivaju svoje područne urede, te da su neka druga vijeća to već učinila. »Najveća je zemljopisna udaljenost Srijema od Subotice, i prilično slaba veza tamošnjih hrvatskih udruga sa središtem, stoga smatram da bismo tamo trebali osnovati jedan ured HNV-a koji bi pitanja nadležnosti Vijeća bolje ostvarivao na tom području«, rekao je Bačić.

Otvorenje ureda podržali su vijećnici *Zlatko Načev* i *Marijana Čović*, ističući kako će taj potez pridonijeti da se u svojim aktivnostima ohrabre Hrvati koji su i nakon ratnih devedesetih ostali u Srijemu.

uredu HNV-a u Srijemskoj Mitrovici 37.500 dinara.

Donesena je i odluka o smanjenju zarada stalno uposlenim osobama u Tajništvu HNV-a te će umjesto dosadašnjih 29.000 za tajnice i 32.000 za šeficu ureda iznositi za sve tri uposlene 21.000 dinara neto mjesečno, a na koji iznos se dodaje minuli rad, topli obrok i trošak prijevoza. Obrazlažući prijedlog ove odluke predsjednik HNV-a Slaven Bačić je rekao kako je iznos bruto zarada triju stalno uposlenih osoba u Tajništvu HNV-a iznosio blizu 18 posto od ukupnog proračuna HNV-a, što je po njegovim riječima mnogo. »To je nešto što je ovaj menadžment Izvršnog odbora HNV-a zatekao kao naslijeđe od prošloga saziva. Osobno smatram da 18 posto proračuna za Tajništvo jest mnogo. Prema ovom prijedlogu odluke plaće se smanjuju kod nekih osoba za više a kod nekih za manje od jedne trećine prijašnjeg iznosa. Pitanje je vrlo osjetljivo i zato ga iznosim na Vijeće«, pojasnio je Bačić.

Vijećnik Slaven Dulić je predložio da se usvoji mehanizam po kojem bi, ukoliko dođe do povećanja priljeva sredstava, uposlenima u Tajništvu plaće bile povećane.

Dopredsjednik Vijeća *Andrija Kopilović* je istaknuo kako je važno da se ne zatvori mogu-

nost da se plaće povećaju ukoliko dođe do povećanja prihoda. »U pitanju je puno radno vrijeme, posao je dosta opsežan, stoga je važno da ta mogućnost bude otvorena«, rekao je Kopilović. Ove primjedbe su usvojene, te je odluka dopunjena ostavljanjem mogućnosti da se plaće uposlenika u Tajništvu povećaju ukoliko dođe do povećanja proračunskih sredstava Vijeća.

ZNAČAJNE INSTITUCIJE I MANIFESTACIJE

Vijećnici su također usvojili i odluku o utvrđivanju institucija od značaja za hrvatsku zajednicu na području grada Subotice. Naime, novi zakon o nacionalnim vijećima daje vijećima ovlasti u upravljanju nekim ustanovama koje ono proglasi značajnim za manjinsku zajednicu, te je iz Službe za društvene djelatnosti Grada Subotice stigao zahtjev da se HNV očituje o ovom pitanju. Prema odluci, kao institucije od značaja za hrvatsku zajednicu u Subotici određene su: Gradska knjižnica, Historijski arhiv, Gradski muzej, Moderna galerija »Likovni susret«, Međuopćinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Dječje kazalište, Zoološki vrt Palić, Zavičajna galerija »Dr. Vinko Perčić«, Fondacija mentalne higijene »Exspecto«, a na prijedlog vijećnika, uz napome-

nu da popis nije dovoljno precizan, listi su dodani: Narodno kazalište, Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Fokus«, Fondacija »Put k znanju«, Studentski centar i Dom učenika.

»Molim vijećnike iz gradova u Podunavlju i Srijemu da za sljedeću sjednicu HNV-a predlože institucije koje su u tim mjestima značajne za hrvatsku zajednicu, kako bi se ostvario utjecaj te vodilo računa o potrebama pripadnika hrvatske zajednice na tim područjima«, kazao je Slaven Bačić.

Usvojena je i odluka o utvrđivanju tradicionalnih manifestacija iz područja kulture od značaja za očuvanje, unaprjeđenje i razvitak posebnosti hrvatske zajednice u Vojvodini, a to su: »Dužijanca-Dužionica«, »Dani Balinta Vujkova« i »Šokci i baština«.

USVOJEN PRORAČUN ZA OVU GODINU

Vijećnici su na sjednici u Hrtkovcima usvojili i proračun HNV-a za 2010. godinu. Ukupni prihodi su 14.159.016,38 dinara, od čega se na zarade uposlenika izdvaja 2,2 milijuna, za troškove naknada po ugovorima o djelu oko 2 milijuna, humanitarne izdatke 1,5 milijun – gdje su obuhvaćene i donacije kulturnim udrugama 320.000, ostale neproizvodne usluge iznose oko 1,1

milijun te troškovi usluga prijevoza od pravnih lica 924.360 dinara.

»Ovo je prijedlog koji smo sačinili na bazi okolnosti nastalih nakon konstituiranja novog saziva Vijeća. U njega su već ugrađene one mjere štednje o kojima smo donosili odluke u nekim prethodnim točkama dnevnog reda današnje sjednice. Proračun je sačinjen kao zbirni prikaz, a nije razvrstan po resorima. Prikazane su i investicije urađene u prvoj polovici godine za vrijeme starog vodstva HNV-a«, rekao je između ostalog *Darko Sarić Lukendić* dodavši, kako je potrebno rezervirati sredstva u iznosu od 700.000 dinara ukoliko dođe do gubitka spora na tužbeni zahtjev bivšeg predsjednika Izvršnog odbora HNV-a *Laze Vojnića Hajduka*.

Sarić Lukendić je dodao kako HNV u idućoj godini planira izdvojiti više sredstava iz svojeg proračuna za projekte u zajednici, te da će biti raspisivani natječaji za dodjelu sredstava udrugama kulture.

Vijećnici su informirani o dopisu predsjednika HNV-a Slavena Bačića Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici u kojem se sumiraju sugestije i primjedbe Hrvata iz Srbije, pristigle u HNV, a u svezi s prijedlogom spomenutog dokumenta.

D. Bačić Palković

Dvije tajnice HNV-a dale otkaz

Zbog, kako kažu, nezadovoljstva drastičnim smanjenjem plaća dvije uposlenice u Tajništvu HNV-a – šefica ureda *Marija Mandić* i tajnica predsjednika *Aleksandra Lipozenčić* – dale su otkaz na svoja radna mjesta. Naime, njima su smanjene plaće s 32.000 i 29.000 dinara na 21.000 dinara što je Hrvatsko nacionalno vijeće u petak usvojilo, uz ostavljanje mogućnosti da im se plaće povećaju ukoliko dođe do povećanja proračunskih sredstava Vijeća.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* u izjavi za HR nije htio komentirati ovaj slučaj napominjući kako se radi o sobnim odlukama uposlenica. »HNV je ozbiljna institucija i njegovo funkcioniranje neće biti dovedeno u pitanje odlaskom bilo kojeg pojedinca. Mi smo u ponedjeljak imali vrlo korektan razgovor s njima. U tom smislu smo im ostavili prostora da razmisle i preispitaju svoju odluku«, kaže Sarić Lukendić.

Treća uposlenica u Tajništvu, tajnica ureda *Branka Dulić* trenutačno je na godišnjem odmoru i, kako saznajemo, nije podnijela zahtjev za sporazumni prekid radnog ugovora.

BRANKO UVODIĆ, UREDNIK TV EMISIJE LIJEPOM NAŠOM

Ispunjeno obećanje

Razgovor vodio: Dražen Prčić

*Želja za snimanjem ove emisije u Subotici postoji već dugo ***Projekt započet 1998. godine sniman je, osim u Hrvatskoj,**i svuda u svijetu gdje žive Hrvati * Rekordan broj sudionika**u organizaciji emisije posvećene vojvođanskim Hrvatima*

Glazbeno-scenski spektakl Lijepom našom, televizijska emisija HRT-a koja se emitira već godinama iz svih dijelova Hrvatske i njezine dijaspor, ove sezone počinje u Subotici. Riječ je o TV serijalu koji promiče ljepotu i bogatstvo izvorne hrvatske kulturne baštine i folklor, čiji je urednik, dugogodišnji novinar HRT-a *Branko Uvodić*, ispunio davno obećanje i televizijsku ekipu doveo u Bačku.

HR: Kako je došlo do ideje da veliki televizijski projekt Lijepom našom, koji se već godinama emitira na HRT-u, novu sezonu započne emisijom iz Subotice?

Gledatelji koji malo dulje pamte sjetit će se kako je ovu redakciju isprva vodio moj uvaženi kolega i mentor *Božo Potočnik*, muzikolog, sakupljač i autor mnogih vrijednih pjesa-

ma vezanih uz tamburu i tamburašku glazbu. Kada je on otišao u mirovinu vidio sam kako se taj dio televizijskog programa pomalo gasi, međutim to su zapravo potencijali neslučenih mogućnosti, ili kako to volim kazati – nikad dovršena priča, jer narod uvijek nešto radi i dograđuje, ono što je naslijedio malo oplemeni i malo nešto svoga doda. Istina, uvijek ima nevjernih Toma koji spočitavaju nedostatak izvornosti, a onda se postavlja pitanje – što je to danas uopće izvorno, jer izvorno je umrlo, ali se to izvorno nastavlja. Pogledajte recimo jedno šokačko kolo koje se pleše drugačije u jednom selu, drugom, trećem, ali je u biti to šokačko kolo koje je prepoznatljivo i koje ima neke svoje zadane okvire, ali tu svatko doda nešto svoga. U tome je zapravo i ljepota našeg

folklor, a emisija Lijepom našom već godinama se realizira prema tome načelu.

HR: Kada je snimljena prva emisija Lijepom našom?

Prva emisija je snimana 1998. godine u Zagrebu u Domu sportova. Odatle je potom započeo obilazak svih dijelova lijepe naše domovine, koju smo već, moram se pohvaliti, prošli tri-četiri puta gostujući uvijek u drugim gradovima. Želja nam je obići sve hrvatske županije, pa su to nekad veći, a nekad manji gradovi, općine, naselja...

HR: Što sve podrazumijeva scenarij za jedan ovakav glazbeno-scenski spektakl i koliko je ljudi u prosjeku uključeno u njegovo organiziranje?

Prije samoga odgovora na ovo pitanje napravio bih usporedbu s primjerom odlaska u shopping u Italiju, gdje često možemo vidjeti neku bezveznu stvar koja je lijepo zapakirana i jednostavno nam zna plijeniti pažnju. Onda kažem kako mi imamo izuzetno kvalitetnu stvar i ako je još lijepo zapakiramo, to bi moglo biti nešto što će naše ljude zao-

kupirati pa će prepoznati nešto u čemu bi oni željeli aktivno sudjelovati. Upravo zbog toga prilikom snimanja naših emisija uvijek govorim ljudima da se ne susprežu, neka zapjevaju, zapljeću ili puste suzu ukoliko osjete potrebu za tim, a i sadašnji redatelj *Vladimir Košćević* (prije njega *Željko Belić*, te *Zdravko Bilandžija* s kojim je projekt i započet op. a) upravo traži te prepoznatljive likove i oni su izuzetno važni za autentičnost našega zajedničkog projekta, jer je publika u svakoj emisiji zastupljena minimalno deset posto u realizaciji cijeloga programa.

Što se broja sudionika u cijeloj emisiji tiče, nas je iz televizije uvijek između 50 i 70, ovisno o mjestu snimanja i drugim uvjetima, jer na jednom mjestu, radi ušteda, montiramo dvije emisije, a uvijek je tu dosta zanimljivog materijala i za više od te dvije. Glede sudionika, njih je uvijek nekoliko stotina koji se izmjenjuju na sceni aktivno sudjelujući u stvaranju svake emisije, što je, priznat ćete, impozantan broj svih nas koji zajednički kreiramo ovaj projekt.

HR: Snimanje nove sezone Lijepom našom započinje emisijom iz Subotice, koja će se ovdje raditi pod nazivom Kolo igra, tamburica svira. Kako je došlo do ideje da snimate u Bačkoj?

Prije svega moram kazati kako je opće poznato da nisam prvi puta u Subotici i da sam se aktivno uključivao u prijašnja kulturna događanja na ovim prostorima, poput sudjelovanja u obilježavanju godišnjice HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, kada je toj udruzi vraćen prijev hrvatski u nazivu, potom vođenja nekoliko velikih prela, i na koncu ovdje imam jako puno dragih prijatelja s kojima se često viđam na manifestacijama koje njeguju tradicijsku kulturu. Još davno sam im obećao da ću, kada se za tako nešto steknu uvjeti, doći i u Suboticu. Drago mi je i da smo vrlo brzo uspjeli dogovoriti sve potrebne detalje, te uz aktivno sudjelovanje dužnosnika HNV-a, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i predsjednika DSHV-a, uspjeli finalizirati cijeli hvala vrijedan projekt Lijepom našom iz Subotice, koji se ovdje zbog objektivnih okolnosti zove Kolo igra, tamburica svira. Mogu istaknuti kako je i novo, mlado vodstvo HRT-a prepoznalo važnost čitavog projekta koji se realizira uz sudjelovanje Hrvata iz Vojvodine, bodreći me u namjeri da i Suboticu priključimo niski emisija snimljenih na temu želje za očuvanjem tradicijskog folklornog bogatstva hrvatskoga naroda, živio on u matičnoj zemlji ili izvan nje. Ovdje se, to dobro znam, naša emisija gleda, a reakcije ljudi koji me prepoznaju na ulici potvrđuju kako radimo pravu stvar snimajući u Subotici. U sklopu snimanja materijala za emisiju gostovao sam na salašu obitelji Stipić i oni su mi također potvrdili kako se nedjeljom naša emisija uvijek s velikim iščekivanjem čeka i rado gleda.

HR: Ostanimo još trenutak na organizaciji emisije u Subotici, pa nam precizirajte koliko je ljudi uključeno u snimanje u

gradu u kojemu živi najveći broj Hrvata u Vojvodini?

Odmah moram reći kako nigdje do sada nije bilo toliko ljudi aktivno uključeno u samu organizaciju emisije i mislim kako je to početak jedne nove ere kulturnih, političkih i ostalih događanja na ovim prostorima. Shvatili smo koliko nas je malo i da trebamo to što imamo držati skupa, pronalazeći zajednički modus vivendi u podnebljima koja obilazimo.

HR: Gdje ste sve s vašom emisijom gostovali tijekom svih proteklih godina?

Za one koji to ne znaju naglasio bih kako je naš projekt Lijepom našom obišao veći dio svijeta u kojemu žive naši ljudi, gostujući u Australiji, Kanadi i gotovo cijeloj Europi na mjestima gdje žive i rade Hrvati izvan domaćine države.

HR: Kao jedan od boljih poznavatelja tradicijskog folklora, kako ocjenjujete odnos i reakciju drugih naroda kada gostujete kod Hrvata izvan njihove domaćine države?

je gostovati i OKUD Mladost, koji je spriječen zbog odlaska na turneju u Francusku, pa će nastupiti mješoviti KUD Jedinstvo koji simbolizira zapravo život i suživot na ovim prostorima nadaleko poznatim po svojoj multikulturalnosti kroz stoljeća. Mislim kako je sve ovo dobro i preporučio bih slične projekte i drugim narodima.

HR: Na koji način osobno doživljavate Vojvodinu?

Meni je Vojvodina oduvijek bila vrlo bliska, mome mentalitetu i načinu razmišljanja, uvijek sam se ovdje lijepo osjećao, na neki način vrlo slično osjećaju kada ste doma. Upravo zbog tog osjećaja i s velikom radošću pristupam realizaciji naše emisije u ovim krajevima.

HR: Kada smo već u sferama osobnih afiniteta, otkrijete našim čitateljima što od folklora najviše volite i što vam predstavlja slabu točku?

Rado ću priznati kako iznimno volim bunjevačke plesove, i često govorim našim dečkima iz Lada kako bi i mi, poput Iraca

bogatstva. Dodatno bih ilustrirao svoju privrženost ovdašnjem folkloru mojim inzistiranjem kod *Stipana Jaramazovića* da se tijekom snimanja emisije izvede skladba Bunjevačko prelo, unatoč činjenici da ono traje više od 5 minuta pa će tijekom programa uzeti vrijeme predviđeno za dva glazbena broja.

HR: Znači li to kako kod vašeg izbora instrumenta nema dileme i da to može biti samo...

Tamburica, naravno. Ona je čak i najavna melodija poziva na mome mobitelu. No, ljetos sam gostujući u serijalu ljetne slagalice, koji je emitiran na HRT-u, potaknuo pitanje njegovanja izvorne hrvatske glazbe kao branda, koji bi mogao biti ponuđen stranim gostima tijekom turističke sezone. Tambure i klapska glazba trebali bi smijeniti tehno glazbu koja dominira našim turističkim odredištima, po tom pitanju bi trebalo napraviti jasnu strategiju u budućnosti želimo li gostima ponuditi nešto zbilja autentično iz golemog bogatstva naše kulturne baštine i izvornog folklora. Pa zašto stranac umjesto industrijskog suvenira iz Hrvatske ne bi ponio, primjerice, šokački šešir...

HR: Na koncu, što bi po vašem mišljenju bila ta edukacijska spona koja povezuje televizijsku emisiju Lijepom našom i prijam kod publike koja je godinama vjerno prati ma gdje ona gostovala?

Evo, ovaj naš razgovor vodimo u restoranu »Gurinović« u Subotici, u kojem i snimamo dio materijala za našu emisiju i ovo nije reklama za ovaj ugostiteljski objekt nego priznanje za ono što vrijedi i kako se treba ponašati prema tradicijskoj zaostavštini. Pa ne trebamo se mi sramiti onoga što imamo već, naprotiv, trebamo to isticati s ponosom. Mi još toliko imamo toga reći kroz gastronomiju, enologiju, promovirati naše vino i naša jela u jednoj sinergiji podneblja koje ih je iznjedrilo. Da smo samo malo pametniji mogli bismo dobro i neovisno živjeti od svih ljepota i bogatstava koje nam je dragi Bog podario.

Dugogodišnji novinar

Spikerskim poslom Branko Uvodić se počeo baviti još 1974. godine i tijekom minulih godina prošao je sve instancije na Hrvatskoj televiziji, obnašajući jedno vrijeme čak i dužnost pomoćnika glavnog ravnatelja. Nakon više od dva desetljeća rada u informativnom programu odlučio je profesionalnu novinarsku karijeru nastaviti prelaskom u vode zabavnog programa, gdje je isprva upečatljiv trag ostavio u obiteljskom magazinu Nedjeljno popodne, a potom glazbeno-scenskim etno projektom Lijepa naša utisnuo neizbrisiv žig uređivačke specifičnosti.

Drago mi je da se moja namjera pokazala dobrom i da nigdje nismo naišli ni na kakvo negodovanje, niti je itko shvatio naše gostovanje kao želju za nekom vrstom zaposjedanja kulturnog prostora ili kulturne baštine, nego smo dolazili radovati se bogatstvu tradicijske kulture, kako one naše, tako i kulture ljudi kod kojih smo gostovali. Tako smo i u Subotici u naš program pozvali jedno mađarsko društvo, a trebao

koji su od svog folklora napravili svjetsku senzaciju, također mogli učiniti slično na temelju spektakularnosti upravo bunjevačkih plesova. Podrži li se to više i bolje, mogli bismo u budućnosti i mi imati jedan specifičan plesčki hrvatski brand. Svojevremeno je napravljen i spot inspiriran bunjevačkim plesovima koji je poslan na eurovizijsku razmjenu, tako da ima prostora za daljnje razvijanje ovog folklornog

KONTROVERZIJE ZBOG NASLOVNICE SRPSKIH »NOVOSTI«

»Obadva su pala!« ili granica slobode

Riječ je zapravo o potpuno krivom i izopačenom poimanju slobode, što se najbolje vidi u razmišljanju urednika »Novosti« Rade Dragojevića: »Ako ima svetinja nema slobode!« Onaj »drugi« u svojoj slobodi ima pravo, između ostaloga, i na vlastite vrijednosti i svetinje koje se ne smiju gaziti ili ismijavati. To su, nažalost, »Novosti« potpuno previdjele na svojoj naslovnici!*

Hrvatska je javnost prošloga tjedna bila prilično zaokupljena naslovnom stranicom tjednika »Novosti« kojega izdaje Srpsko narodno vijeće u Republici Hrvatskoj, na kojoj je objavljena fotografija dvaju hrvatskih Migova uz naslov »Obadva, obadva su pala!«, riječ je o nedavnom padu dva vojna zrakoplova tipa MIG 21 Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, koji su, očito, nesretnim slučajem na vojnoj vježbi kod Slunja pala 23. rujna ove godine na području općine Plaški na brdo Hum. Na svu sreću, dvojica su se pilota spasila katapultiranjem, a stradala je jedino nadlaktica 68-godišnje starice, koju je slučajno ozlijedila krhotina od raspadnutog zrakoplova dok je radila na njivi.

POVJERENSTVO PO DOBROM STAROM OBIČAJU

Odmah je osnovano i povjerenstvo za rasvjetljavanje uzroka i okolnosti pada zrakoplova ali, već po dobrom starom običaju kada se javnosti ne želi predočiti sva istina o bilo kakvim osjetljivim i kontroverznim, zapravo »nezgodnim« temama osnuje se povjerenstvo, do sada istraga nije dala nikakvih konkretnih rezultata, pa se još uvijek nagađa je li su se zrakoplovi sudarili, ili je s jednoga otpao dio koji je pogodio drugi, ili je po srijedi nešto treće. Sve u svemu, Hrvatsko je ratno vojno zrakoplovstvo od prije mjesec dana prepolovljeno s MIG-ovima, jer su do tada od ukupno njih dvanaest samo četiri bila ispravna i spremna za let.

Naslovnica i komentar »Novosti« izazvali su odmah nakon izlaska žestoke reakci-

je većeg dijela hrvatske javnosti, jer je riječ o aluziji na dva vojna zrakoplova bivše JNA koja su srušena 21. rujna 1991. na širem šibenskome području tijekom njihova borbenog leta nad gradom uz isti povik: »Obadva, obadva su pala!« Najprije se javila Udruga hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata (HVIDRA) najavljujući i sudsku tužbu protiv »Novosti« zbog »vrijeđanja hrvatskih ratnih vojnih invalida i širenja govora mržnje«, kako to doslovce stoji u njihovom obrazloženju. Na konferenciji za novinare predsjednik HVIDRA-e Josip Đakić izjavio je da će od hrvatske vlade tražiti prestanak financiranja tog lista iz državnog proračuna, jer on otvoreno vrijeđa i omalovažava hrvatske branitelje, uspoređujući ih s okupatorima i krvnicima, što je daleko od prava nacionalnih manjina. On je također naglasio da se virovitičko-podravski dožupan Staniša Žarković iz SDSS-a ogradio od naslovnice i uređivačke politike tjednika »Novosti«. Na naslovnici je reagirao i Srpski demokratski forum navodeći da takvom naslovnicom uredništvo Novosti na jeftin i vulgaran način skreće pažnju s otvorenih tema važnih za zaštitu i promicanje prava Srba u Hrvatskoj i otvara teme koje vode u pravcu daljnjih konfrontacija i sukoba. Forumov predsjednik Veljko Džakula u priopćenju je doslovce istaknuo: »Odbacujemo i osuđujemo ovakve neozbiljne i neodgovorne pokušaje samoreklame i izražavanja novinarskih sloboda bez osjećaja odgovornosti, kako za srpsku zajednicu u Hrvatskoj, tako i za razvoj i

jačanje odnosa između hrvatskog i srpskog naroda«.

PRIMITIVIZAM KAO KOZMOGONIJSKO PITANJE

Reagirao je i hrvatski ministar obrane Branko Vukelić, istaknuvši da Ministarstvo obrane sa žaljenjem konstatira da su zrakoplovi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva »koji čuvaju suverenitet RH« u Novostima stavljeni u isti kontekst s agresorskim zrakoplovima »Vazduhoplovstva JNA«. U istovjetnom je tonu cijelu aferu ocijenio i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general Josip Lucić, kao i Hrvatski helsinški odbor (HHO). I predsjednik najače oporbene stranke SDP Zoran Milanović izjavio je da je naslovnica: »Nespretna, nezgodna i možda neukusna aluzija«. Budući da ljudski primitivizam nije samo etičko, moralno ili intelektualno pitanje, nego i kozmogonijsko (kozmogonija – znanost koja se bavi postankom svemira), jer je

on kao svemir – beskonačan i stalno se širi, odmah su se javili i primitivci koji su, dakako anonimno, zaprijetili klanjem i ubijanjem novinara »Novosti« i demoliranjem njihova uredništva. S druge su se strane odmah javili i zaštitnici ljudskih sloboda, Hrvatsko novinarsko društvo i pojedini kolumnisti braneći profesionalnost novinara »Novosti« i njihovo pravo na »kritiku svega postojećeg«. Prozvan je i predsjednik Srpskog narodnog vijeća Milorad Pupovac, ali on je u stilu rasnog političara izrekao nekoliko riječi bez ikakva sadržaja izjavivši za naslovnici: »Niti je smatramo dobrom, niti nečim što je vrijedno pažnje«. »Usijano« ozračje još je dodatno podgrijao urednik »Novosti« Rade Dragojević koji je, teško je drukčije reći nego doista provokativno, hladnokrvno izjavio kako su svjesno i namjerno »dirnuli u svetinju Domovinskog rata«, zaključivši: »Jesmo... i neka, ako ima svetinja, nema slobode«.

SLOBODA TRAŽI UZAJAMNOST

I doista, sljedeći broj »Novosti« objavio je istovjetnu naslovnu stranicu, iz čega se moglo zaključiti kako nekome nije stalo da se problem razriješi na miran i civiliziran dijaloški način, nego da, možda, Hrvatska postane »slučaj«, ne samo domaći nego i međunarodni. No, ozbiljniji politički analitičari smatraju kako kod sadašnje hrvatske vlade u kontekstu njezina gotovo sigurnog ulaska u toliko željenu Europsku Uniju, prolaze svi, pa i puno, uvjetno rečeno gori, »produkti slobode«. Naime, za Hrvatsku bi u ovom trenutku »minute do dvanaest« do EU-a bila više nego kontraproduktivna internacionalizacija naslovnice medija srpske manjine i očekivanog stavljanja »pod mikroskop« stupnja medijskih sloboda. Zato sadašnje hrvatske vlasti prilično mimo prelaze preko svih sličnih ekstremnih i ekscenčnih izražavanja medijskih, umjetničkih, manjinskih, izdavačkih i svih drugih vrsta sloboda, pa je tako nedavno javno izrezana i pogazena hrvatska zastava, na kazališnome podiju slika predsjednice Vlade stavljena je na muški ud, većina hrvatskih građana, tj. katolički vjernici, predstavljeni su kao debili i idioti i sl.

U svim spomenutim primjerima riječ je zapravo o potpuno krivom i izopačenom poimanju slobode, što se najbolje vidi u razmišljanju urednika »Novosti« Dragojevića: »Ako ima svetinja nema slobode!« Naime, apsolutizacija slobode, koja ne vodi računa o slobodi drugoga, njegovom dostojanstvu i pravima vodi u anarhiju, jer sloboda (grč. *eleutheria*, lat. *libertas*) u ontološkom smislu pripada, istina, samoj biti čovjeka, ali ona se istodobno ostvaruje u zajednici s drugima i traži uzajamnost, pa čovjek može biti slobodan samo ako je i drugi slobodan jer je on, također po klasičnoj antičkoj definiciji – »zoon politikon«, tj. društveno biće. Prema tome, onaj »drugi« u svojoj slobodi ima pravo, između ostaloga, i na vlastite vrijednosti i svetinje koje se ne smiju gaziti ili ismijavati. To su, nažalost, »Novosti« potpuno previdjele na svojoj naslovnici!

Tomislav Vuković

U SUBOTICI PREDSTAVLJENO ISTRAŽIVANJE O DOMETIMA TRANZICIJE

Vlast ne zanima što misle građani

Čak dvije petine ispitanika u Srbiji kaže kako se bolje živjelo u socijalizmu

Moderator skupa i uvodničari: Dušan Torbica, dr. Miroslav Ružica, dr. Slobodan Cvejić, dr. Boško Kovačević i dr. Mladen Lazić

Većina građana Srbije danas strahuje od budućnosti, prije svega zbog neizvjesne egzistencije, i tvrdi kako se bolje živjelo u vrijeme socijalizma, neki su od rezultata opsežnog istraživanja koje je tijekom rujna proveo istraživački tim od dvadesetak sociologa, politologa, novinara, koji je vodio sociolog dr. Srećko Mihailović, a čija su glavna tema bila dometi dvodecenijske tranzicije u našem društvu. Javna prezentacija tog istraživanja održana je prošloga petka u Subotici, a prvi je put u povijesti ove zemlje da se jedno istraživanje na razini Srbije predstavlja izvan Beograda, napomenuo je dr. Mihailović.

Istraživanje o dometima tranzicije financirali su Fridrih Ebert fondacija, CESID i Centar za studije slobodne demokracije.

Namjera istraživača je bila doći do odgovora na pitanje - kako građani vide sve ono što su doživjeli tijekom ovih 20 tranzicijskih godina, kao i - kakvi su rezultati usporedbe njihovog nekadašnjeg i sadašnjeg života? Odgovor koji je dalo čak dvije petine ispitanika

kaže kako se bolje živjelo u socijalizmu.

»Taj odgovor ipak treba uzeti s rezervom, jer je u većini tranzicijskih zemalja prisutna nostalgija prema bivšim režimima. Poražavajuće je, međutim, to da prvi put otkako se rade istraživanja o tranziciji građani ovo što se događa vide kao propadanje Srbije, a veliki postotak vjeruje da Srbijom vladaju kriminalci, zbog čega ono što se desilo nakon petog listopada ne smatraju nekim napretkom. Međutim, činjenica da ipak dio ispitanika smatra kako je ovo neki novi početak daje nadu da među građanima ipak postoji neka nada u bolje«, navodi Mihailović.

A kada je riječ o stavu prema privatizaciji, ni tu odgovori nisu puno više ohrabrujući, napominje sociolog doc. dr. Zoran Stojiljković.

»Gotovo polovica ljudi između privatizacije i pljačke stavljaju znak jednakosti. Onih koji su zadovoljni time kako je privatizacija obavljena je oko 3 posto, i to su oni koji su imali koristi od tranzicije. Praktički, tranzicijskih gubitnika je tri puta više nego dobitnika, dok je puno više onih

koji nemaju ni za hranu, ni za odjeću i obuću«, kaže doc. dr. Stojiljković.

Srećko Mihailović je na predstavljanju istraživanja istaknuo poseban odnos vlasti prema ovakvoj aktivnosti. »Zanimljivo je da u protekla dva desetljeća, otkako smo ušli u tranziciju, istraživanja o tome kako se građani osjećaju, kako žive i što doživljavaju nijednom nije financirala država. Nju kao da ne zanima uopće kako žive njeni građani, i što se s njima događa. Neka se istraživanja rade samo pred izbore, i to više o političkim stavovima, a nakon toga se na građane zaboravi. Istraživanja se rade zahvaljujući uglavnom financiranju privatnih ustanova ili političkih stranaka«, kaže Mihailović.

Istraživanje je također pokazalo kako građani nisu izrazito nezadovoljni vlastitim položajem, već prije svega općom besperspektivnošću i iznjevrenim očekivanjima. Građani se zato ne žale izravno, kao što je bilo u prethodnim godinama, na to kako teško žive, oni su u stvari zaplašeni, pokazuje istraživanje.

V. L.

U SOMBORU PROSLAVLJENA PEDESETA OBLJETNICA ŽUPE SVETOG KRIŽA

Jubilej u znaku križa

*Pokušajmo slaveći pedesetu
godišnjicu ove župe da
i mi u našim obiteljima
imamo križ na časnome
mjestu. Znamo da upravo
križ spaja nebo i zemlju,
istok i zapad, da Isus Krist
raspet na križu obuhvaća
sve, rekao je nadbiskup
Stanislav Hočevar*

Svečanom svetom misom župa Svetog Križa u Somboru prošle je nedjelje proslavila 50 godina postojanja. Misu je predvodio beogradski nadbiskup mons. *Stanislav Hočevar* u konceleciji s braćom karmelićanima o. *Zlatkom Žuvelom* i o. *Zlatkom Pletikosićem*, tavančkim župnikom vlč. *Franjom Ivankovićem*, te stalnim đakonom *Stipanom Periškićem* i župnikom domaćinom vlč. *dr. Marinkom Stantićem*.

POVRATAK NUTRINI

U nadahnutoj propovijedi nadbiskup Hočevar je rekao kako je današnji svijet »kultura vanjskih svjetala« – materijalizma te da je svakom čovjeku, koji je na neki način šarmiran današnjim materijalističkim ponudama na svakom koraku, potreban povratak Bogu, povratak nutrini.

»Ne dozvolite da vas prevare tolike vanjske svjetlosti, spektakli i događaji. «Nije zlato sve što se svijetli. Budite uvijek pažljivi na nutarnje događaje Božjega Duha. Bog nam govori

po savjesti, zato upravo u ovom svijetu tolikih vanjskih događaja nađimo vjere da uđemo u sebe, u svoje srce, uzmimo u ruke Sveto pismo, razgovarajmo i molimo po našim obite-

ljima kako bismo obiteljskim dijalogom pronalazili prave putove. Samo vjera omogućuje da na sve gledamo drugačije, cjelovitije i punije«, poručuje nadbiskup Hočevar.

U nastavku propovijedi nadbiskup poziva vjernike da razvijaju talente, a najveći talent, odnosno dar je vjera, i u toj vjeri čovjek treba biti Božji suradnik na svim razinama. On ističe kako vjernici klanjajući se

Župna crkva

Župna crkva je izgrađena 1924. godine, tada kao nova gradska kalvarijska kapela na Velikom katoličkom groblju. Ranije je na istom mjestu stajala i mala kapela s kalvarijom koju je pojeo zub vremena, te je tu izgrađena nova, veća, petobrodna kapela. Ispod ovoga zdanja su kriptе, dok se na ravnom krovu nalazila dvanaesta postaja križnoga puta koju su sačinjavala tri križa s kipovima Majke Božje, Marije Magdalene i svetog Ivana apostola. Zbog težine kipova krov je popuštao, pa se postaja morala izmjestiti na plato ispred kapele. Tada je kapela dobila bakarni krov. Budući da je i plato ispred kapele počeo popuštati, a time i kriptе prokišnavati, ova postaja je dobila novo mjesto ispred samoga zdanja. Gradske vlasti su 1960. godine željele oduzeti kalvarijsku kapelu za funkciju mrtvačnice. Kako bi se to spriječilo, tadašnji župnik župe Presvetog Trojstva u Somboru vlč. *Ivan Juriga* predlaže ondašnjem subotičkom biskupu mons. *Matiji Zvekanoviću* da se ova kapela imenuje župnom crkvom, te da se zapadni dio grada osamostali kao župa Svetoga Križa. Prijedlog se ordinariju svidio pa je te godine osnovana ova župa. Prvi župnik bio je vlč. *Josip Temunović* koji nakon nekoliko godina u župu dovodi časne sestre – Kćeri milosrđa. Službu župnika je obnašao do 1986. godine. Nakon njega pastir župe je vlč. *Josip Pekanović* koji na ovoj službi ostaje četiri godine, a po njegovu odlasku odlaze i časne sestre. Novim župnikom imenovan je vlč. *Franjo Ivanković* i njegov osmogodišnji rad bio je nastavak aktivnosti njegovih prethodnika. Nasljeđuje ga vlč. *Lazar Novaković* koji je 2006. godine premješten u Đurđin i od tada je do danas župnik župe Svetog Križa vlč. dr. *Marinko Stantić*.

Bogu trebaju stvarati pravedno društvo i imati osjećaje za sve one koji su gurnuti na periferiju života.

PROBUDITI INICIJATIVE POVEZANOSTI

Ova župa je posvećena Svetom Križu, a danas križ, po riječima nadbiskupa Hočevara, mnogi odbacuju i žele zabraniti njegovo isticanje na javnim mjestima. »Križ je znak univerzalne Božje ljubavi. Slaveći njega, slavimo

tu veliku poruku, taj veliki Božji događaj. Zato pokušajmo, slaveći pedesetu godišnjicu ove župe, i mi u našim obiteljima imati križ na časnome mjestu. Znamo da upravo križ spaja nebo i zemlju, istok i zapad, da Isus Krist raspet na križu obuhvaća sve. Samo tako je moguće, što kaže i sadašnji papa *Benedikt XVI.*, stvoriti pravo bratstvo na osnovi križa Krista razapetog, a ne neke slijepe ideologije. Ako prihvatimo Krista za spasitelja, među nama možemo probuditi

mnoge inicijative povezano-sti«, ističe nadbiskup Stanislav Hočevar.

Na kraju propovijedi nadbiskup je župljanima obećao svoju posebnu molitvu, poželio da ova župna zajednica napreduje i u snazi križa bude sve jača, te da svoje ruke sve više otvara potrebitima kako bi iz dana u dan mogli zahvaljivati Bogu, koji i sada po svojim vjernicima čini velika djela.

Marica Mikrut, pučka pjesnikinja i župljanka ove župe, na

kraju je misnog slavlja pročitala pjesmu »Zlatnih pedeset godina crkve Svetoga Križa«, koju je napisala povodom ovog jubileja. U večernjim satima u crkvi je priređena svečana akademija na kojoj su sudjelovali mladi recitatori, članovi pastoralnog vijeća, župnik i pjevačka skupina »Viškovčanke« iz Viškova kraj Đakova, koje su svojim skladnim pjevanjem uz domaći župni zbor uljepšali svečano misno slavlje.

Zlatko Gorjanac

U SUBOTICI ODRŽANO ZASJEDANJE MEĐUNARODNE BISKUPSKJE KONFERENCIJE SV. ĆIRILA I METODA

Ubrzati restituciju i osigurati mirovine

Članovi Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda održali su redovito plenarno zasjedanje u Bogosloviji – Pastoralnom centru »Augustinianum« u Subotici. Zasjedanje je trajalo od 5. do 7. listopada.

Na konferenciji za novinare, koja je nakon završetka održana u Subotičkoj biskupiji u pastoralnom centru, nadbiskup beogradski mons. *Stanislav Hočevar* i zrenjaninski biskup mons. *Ladislav Nemet* predstavili su teme o kojima se govorilo na zasjedanju. Glavno pitanje bili su aktualni problemi i izazovi s kojima se Katolička crkva danas susreće. Također, bilo je riječi o dušobrižništvu studenata, duhovno-pastoralnoj pripremi vjernika za proslavu 1700. obljetnice Milanskog edikta, te aktualnim pitanjima katoličkih svećenika u Srbiji.

Predsjednik Međunarodne biskupske konferencije nadbiskup mons. Hočevar sudionike konferencije je izvijestio o ustoličenju njegove svetosti patrijarha Irineja u Peći, te je istaknuo izjavu samog Patrijarha kako želi raditi na pospješivanju dijaloga s Katoličkom crkvom.

AKTUALNI PROBLEMI

Katolički svećenici u Srbiji, kako je rekao *Ladislav Nemet*,

Razgovaralo se, među ostalim, i o izazovima s kojima se Katolička crkva danas susreće, te o dušobrižništvu studenata, proslavi 1700. obljetnice Milanskog edikta i zasebnoj frekvenciji za Radio Mariju

još uvijek nemaju riješena pitanja socijalnog i mirovinskog osiguranja svećenika, redovnika i redovnica, te je naglasio kako pokušaji rješavanja ovoga pitanja ne nailaze na očekivano razumijevanje na području Srbije. Jednako tako biskupe je iznenadila vijest da se proces restitucije nacionalizirane crkvene imovine usporava, odnosno da je sasvim obustavljen. Također, tijekom ove MBK biskupi su ujedno izrazili i zahvalnost Ministarstvu vjera Republike Srbije za obavljanu registraciju pravnih osoba Katoličke crkve, sukladno zahtjevu kojega su uputili.

Još jedan od problema koji je spominjan ovih dana jest radijska frekvencija Radio Marije.

Zrenjaninski biskup Nemet je rekao kako se posljednjih nekoliko godina traže radijske frekvencije u mjestima gdje je najveći broj katolika, ali čini se čudnim da se dozvole nikako ne mogu dobiti. Radio Marija ima program u takozvanom »time sharingu« s Radio »Slavoslavljem«, ali to je, kako je rečeno, nametnuto rješenje. »U želji za samostalnim programom ne radi se o nekakvoj isključivosti, nego o činjenici da su katolici u manjini u ovoj državi i veoma su raspršeni, pa bi stoga trebalo, a sukladno novijim europskim običajima, primijeniti načelo pozitivne diskriminacije«, dodao je mons. Stanislav Hočevar.

SUDIONICI KONFERENCIJE

Biskupi gosti, koji su sudjelovali u ovom plenarnom zasjedanju, predstavili su probleme koji su prisutni u njihovim biskupijama i zemljama. Osim beogradskog nadbiskupa Međunarodnoj biskupskoj konferenciji su nazočili i: nadbiskup barski mons. *Zef Gashi*, biskup subotički mons. *Ivan Penzeš*, biskup kotorski *Ilija Janjić*, biskup srijemski *Đuro Gašparović*, biskup skopski i apostolski egzarh za Makedoniju *Kiro Stojanov*, egzarh za grkokatolike u Srbiji i Crnog Gori *Đura Džudžar*, biskup zrenjaninski *Ladislav Nemet*, apostolski nuncij mons. *Orlando Antonini*, te predstavnici nekoliko biskupijskih konferencija – nadbiskup đakovačko-osječki mons. *Marin Srakić* (predsjednik HBK), biskup banjalučki mons. *Franjo Komarica* (predsjednik BK BiH), biskup segedinski *László Kiss-Rigó* (predsjednik BK Mađarske) i nadbiskup Gorizije mons. *Dino De Antoni* (predsjednik talijanske BK).

Sljedeće plenarno zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije najavljeno je za travanj iduće godine, također u Subotici.

Ž. Vukov

Nizak natalitet put u gospodarsku propast

Mirko Savić s Ekonomskog fakulteta kaže kako bi Subotica morala iskoristiti svoj multinacionalni karakter, jer može privući ljude različitih nacionalnosti da tu žive i rade, a Dujo Runje iz »Naše radosti« smatra kako pokrajina svojim mjerama prema vrtićima potiče natalitet

Subotica se nalazi na povišenoj prekretnici, bukvalno je biti ili ne biti, hoće li ostati ovakav grad kakav jest, s nekom perspektivom, s lijepim uvjetima za život, ili će početi naglo propadati, izjavio je izvanredni profesor Ekonomskog fakulteta u Subotici dr. *Mirko Savić* na prošlotjednoj Agori posvećenoj demografskim projekcijama i populacijskoj politici grada. On strahuje kako ćemo se odjednom naći u situaciji da će jako malo radno sposobnih ljudi raditi, što će dovesti do velikog broja izdržavanog stanovništva, kojeg onda ta umanjena radna snaga neće moći izdržavati. Uzrok tome su, kaže, negativna demografska kretanja, mali broj novorođene djece i visoka prosječna starost građana.

Ipak, na kretanja je moguće utjecati i to izravnim i neizravnim mjerama. Izravne mjere potiču natalitet (doplaci za prvo-rođeno dijete, beneficije i doplaci za blizance, za treće, četvrto dijete, poticanje umjetne oplodnje itd.) i daju rezultate na kratak rok, no dugoročan efekt imaju samo neizravne mjere koje dr. Savić svodi na jednu riječ: zaposlenost.

UTAKMICA S DRUGIM GRADOVIMA

»Subotica se nalazi u utakmici s drugim gradovima u zemlji, pa i u okruženju, i one lokalne samouprave koje budu potaknule veću zaposlenost, bolje će rješavati demografsko pitanje i svoj razvoj«, smatra Mirko Savić. »Jer, ako otvarate nova radna mjesta, ne samo da zadržavate postojeće stanovništvo, nego uspijevate privući i stanovništvo iz drugih sredina, koje je u najboljoj životnoj dobi, koje je obrazovanije i koje planira zasnovati obitelj. Mislim da je rješenje zapravo, koliko je to sad politički korektno, doista u migraciji. Nama treba svježe stanovništvo sa strane. I nije dovoljno povećati natalitet da bismo imali makar i prostu reprodukciju stanovništva.«

Mirko Savić dodaje kako bi Subotica morala iskoristiti svoj multinacionalni karakter, jer je zbog toga u prednosti i može privući ljude različitih nacionalnosti da tu žive i rade. Ukazuje i na činjenicu da segedinski fakulteti privlače strane studente, otvorili su programe za njih u kojima se nastava izvodi na nekoliko svjetskih jezika, jer je tamo postalo

jasno da se pad nataliteta može nadoknaditi jedino dovođenjem mladih i obrazovanih ljudi iz drugih sredina, pa i iz inozemstva.

IZMIJENJENI KONCEPT OBITELJI

Koordinator pedagoške aktivnosti u Predškolskoj ustanovi »Naša radost« Dujo Runje također upozorava na negativna kretanja i strahuje da će nas pitanje pada nataliteta sustići brže nego što mislimo, a da pravih odgovora na ta pitanja nemamo.

»Pokrajina je napravila populacijsku politiku koja je prilično prihvatljiva«, kaže Dujo Runje. »Jedna od mjera je da pokrajina financira 50 posto od ekonomske cijene vrtića za djecu treću i četvrtu po redu rođenja. Odlična je stvar da u Vojvodini 10 posto djece u vrtićima financira pokrajina. Još je važnije da općine također imaju svoj koncept. Nažalost, moram reći kako posljednjih godina u gradu nije izgrađen niti jedan novi vrtić, niti su prošireni kapaciteti, iako je zanimanje za upis djece u vrtiće svake godine veliko. Ako vidimo da se sve manje djece rađa, da ih je sve manje u školama, onda je

to što svako dijete ne može biti upisano u vrtić neka vrsta kontradikcije.«

Tu kontradikciju Dujo Runje objašnjava, među ostalim, dugom tradicijom upisivanja djece u vrtiće u Subotici, ali i izmijenjenim konceptom obitelji, gdje bake i djedovi više nemaju funkciju čuvanja djece, niti više ima igrališta i druženja s drugom djecom, pa je odlazak u vrtić u svijesti roditelja najbolja prilika za socijaliziranje djece.

U kontekstu mjera koje potiču natalitet, Dujo Runje kaže kako je i osnivanje privatnih vrtića dobra stvar, jer je konkurencija uvijek dobrodošla, ali upozorava da u današnjim uvjetima niti jedan privatni vrtić ne može poslovati rentabilno ako ima samo jednu grupu djece. Odličnom praksom smatra i jezično mješovite grupe djece u vrtićima, gdje ona paralelno uče uz svoj, i jezik društvene sredine. Ističe i kako je, za razliku od prije 30 godina, sada kvalifikacijska struktura odgojitelja i zaposlenog osoblja idealna, no pitanje je – jesu li škole iz kojih ti odgojitelji izlaze s diplomama dovoljno kvalitetne?

Z. Perušić

Dujo Runje: Grad mora imati koncept škola i vrtića, ali isti takav koncept treba imati i svaka mjesna zajednica. Da se zna i prati koliko ima novorođene djece, kako bi se mogao praviti trend razvoja i vrtića i škola. Još uvijek nemamo plansko, sustavno praćenje i pravljenje koncepata, a mislim da smo to dužni raditi. Rade se urbanistički planovi, ali se u njima ne planiraju škole i vrtići i onda dolazimo u situaciju da se izgrade kompleksi zgrada, a ne zna se gdje će roditelji smjestiti djecu.

Mirko Savić: Stopa nataliteta predstavlja broj živorođene djece po majci u razdoblju plodnosti, odnosno od njezine 15. do 49. godine starosti. Za prostu reprodukciju, tj. za zadržavanje broja stanovnika jedne zemlje potrebno je

2,1 dijete rođeno po majci. U Europi danas ne postoji niti jedna zemlja koja ima tu razinu. Negdje oko 2 djeteta po majci imaju Albanija i Kosovo, dok je u svim drugim europskim zemljama taj broj ispod 2. Srbija ima 1,6 djece po majci, a europski prosjek je svega 1,5. U najgorem položaju je Ukrajina s 1,2, a tek nešto malo bolje su Bugarska i Rumunjska.

Relaksacijom do boljeg učinka

Autogeni trening namijenjen je zdravim ljudima radi povećanja koncentracije, kreativnosti, kondicije, spremnosti za rad, ali i postizanja većeg stupnja relaksacije

Dijana Živanović

Fondacija mentalne higijene »Exspecto« u Subotici za sve zainteresirane sugrađane organizira autogeni trening, koji predstavlja suvremenu psihoterapijsku tehniku psihofizičke relaksacije. Trening se sastoji od ukupno 10 susreta u trajanju od jednog sata. Susreti će se održavati u prostorijama Fondacije mentalne higijene »Exspecto«, Šantićeva 27, a voditeljica treninga bit će *Dijana Živanović*, psihologinja, savjetnica u psihoterapijskom pravcu transakciona analiza.

ZA BORBU PROTIV STRESA

Prema objašnjenju organizatora novog programa »Exspecta« namijenjenog građanima, trening se sastoji od vježbi pomoću kojih se praktički uči postizanje kontrole nad psihičkim i fizičkim sposobnostima, te nad emotivnim i fiziološkim reakcijama. Ova praktična i učinkovita tehnika za borbu protiv stresa namijenjena je zdravim ljudima radi povećanja koncentracije, kreativnosti, kondicije, spremnosti za rad, ali i postiza-

nju većeg stupnja relaksacije.

S druge strane, ove vježbe mogu biti osobito korisne kod osoba koje osjećaju povišenu napetost, što je često praćeno nizom smetnji poput glavobolje i nesanice, do osjećanja opće slabosti i iscrpljenosti. Svi zainteresirani mogu se prijaviti na broj 687-620 do 15. listopada, a početak treninga predviđen je za 20. listopada, popodne. Trening će biti besplatan i mogu sudjelovati svi sugrađani koji su zainteresirani da ovladaju ovom relaksacionom tehnikom.

U Subotici do sada nije organiziran trening ovog tipa, a grupe za ovladavanje tehnikom psihofizičke relaksacije se redovito održavaju u Novom Sadu i Beogradu. O dobrobitima i efektima programa, psihologinja Dijana Živanović kaže: »Autogeni trening je učinkovita i korisna tehnika čijom primjenom se postižu značajni iscjeljujući efekti kako na tijelo tako i na psihi. Treningom se postiže viši stupanj psihofizičke relaksacije, poboljšava se kvaliteta sna i spavanja, normalizira se tlak, stabilizira rad srca, smanjuje anksioznost, fizička i psihička napetost, trema ... Također, može biti koristan i za trudnice jer, osim relaksacijskih efekata dovodi do snižavanja praga osjetljivosti na bol. Naročito je koristan za sve koji su izloženi stresu, za one koji naporno rade, kao i one koji pate od različitih psihosomatskih tegoba. Isto tako, značajni se efekti postižu i na polju koncentracije i pažnje pa je koristan za studente i sportaše. Dakle, pozitivni učinci ovladavanja ovom tehnikom su brojni, a psihofizička relaksacija u cjelini pridonosi rastu i održavanju psihofizičkog zdravlja.«

OČUVANJE MENTALNOG ZDRAVLJA

»Cilj naše zaklade je prevencija, očuvanje i zaštita mentalnog zdravlja naših sugrađana, što mi ostvarujemo kroz različite programe prevencije (posebice bih istaknula našu interaktivnu multimedijску izložbu 'Metamorphosis' koja je namijenjena prevenciji narkomanije, a koju već petu godinu zaredom prolaze svi učenici osmog razreda osnovnih škola, učenici završnih razreda srednjih škola ali i zainteresirani roditelji, nastavnici, profesori...), edukacije, ulične akcije, vršnjačke edukacije, grupe podrške za članove obitelji u kojima postoje osobe koje su ovisne o drogi i mnoge druge aktivnosti, a autogeni trening se odlično uklapa u ostvarenje našeg cilja«, ističe Dijana Živanović.

Namjera je bila da program starta još prije nekoliko mjeseci, ali nije bilo dovoljno prijavljenih kako bi se grupa formirala. Ovoga je puta situacija drugačija, zainteresiranost građana za učenje relaksacijske tehnike je porasla, prijave stižu i ostalo je svega još nekoliko slobodnih mjesta. »Iskustva s ovih treninga su pozitivna. Vježbači kao prve pozitivne efekte ističu kako su postali smireniji, emocionalno stabilniji i da bolje podnose stres. Isto tako, osobe s psihosomatskim tegobama primjećuju poboljšanje općeg zdravstvenog stanja i smanjenje subjektivnog doživljaja patnje. Ali, kao što sam rekla, to su samo prvi pozitivni efekti. S dužim vježbanjem efekti se umnažaju i proširuju«, navodi Dijana Živanović.

Katarina Korponaić

Temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: SKLADIŠTENJE I TRETMAN SEKUNDARNIH SIROVINA čija realizacija se planira na katastarskim česticama 953 i 954 KO Stari grad, grad Subotica. Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, INOS-METALOPROMET D.O.O. Subotica, Bore Stankovića br. 37, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226, u periodu od 15.11.2010. do 25.11.2010. u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

Suvremeno rješenje za građane visoke ekološke svijesti

Direktorica poduzeća Andrea Kikić kaže kako je

i u drugim državama uobičajeno da izbor lokacije traje

po tri godine jer slijedi dugotrajna procedura pribavljanja

brojnih dozvola, analiza, nacрта, studija, itd.

traži prijenos prava korištenja na Grad.

USUGLAŠAVANJE S EUROPSKIM DIREKTIVAMA

Premda se poslije izbora lokacije za deponij može očekivati brža realizacija, ipak se potpunom završetku poslova možemo nadati najranije za dvije godine, jer slijedi dugotrajna procedura pribavljanja brojnih dozvola, analiza, nacрта, studija, itd. Početkom rujna već su započeli istraživački radovi, odnosno bušenja na terenu kako bi se ustanovila razina podzemnih voda i sastav zemljišta, a paralelno s tim radi se Plan detaljne regulacije i stateška procjena utjecaja na okoliš, te idejni projekt sa studijom opravdanosti izgradnje.

Andrea Kikić kaže kako će budući sanitarni deponij biti naj-suvremeniji u državi i potpuno usuglašen s europskim direktivama, premda Srbija u ovom trenutku još nema obvezu primjenjivati sve standarde: »U Srbiji je donesen Zakon o upravljanju otpadom i veliki broj podzakonskih akata koji reguliraju način rješavanja problema otpada. Ovi zakoni su usuglašeni sa zakonima EU, ali još nisu svi, niti još država ima obvezu sve raditi u potpunosti s europskim direktivama. Međutim, mi od prvog dana, dakle od izrade generalnog projekta pa sve do građevinske dozvole, uzimamo u obzir i naše zakone i europske direktive, jer smatramo da je jeftinije primije-

niti ih odmah, a ne mijenjati projekt za tri, četiri godine, kada će njihova primjena biti obvezna.«

Tako će budući sanitarni deponij, namijenjen za neopasni komunalni otpad, imati izolaciju koja sprečava zagađenje podzemnih voda i zemljišta, a imat će i zeleni zaštitni pojas. Otpadne vode će se pročišćavati, zatim će dio njih biti pušten u obližnji kanal, a drugi dio će biti vraćen u deponij radi održavanja vlažnosti pomoću koje se stvaraju bio-plinovi, koji će se koristiti kao energenti. Osim deponija postojat će pogon za razvrstavanje otpada gdje će se izdvajati korisne komponente pogodne za recikliranje, dok će se u tijelo deponija odlagati samo otpad koji se ne može ni za što iskoristiti. Također će biti izgrađeno postrojenje za preradu bio-otpada, potom sabirni centri za kabasti otpad i za posebne otpade poput ulja, akumulatora, baterija i slično, bit će izgrađeno nekoliko transfer postaja radi smanjivanja transportnih troškova, te osiguran prostor za prikupljanje opasnog otpada.

NOVI NAČIN OBRAČUNA I NAPLATE

Andrea Kikić kaže kako se još ne zna hoće li se uvesti primarna selekcija otpada već u kućanstvima ili će se razne vrste plastike i papira prikupljati, kao i do sada, u kontejnerima. Ona ističe kako kod građana postoji u velikoj mjeri razvijena ekološka svijest što je pokazao i prošle godine

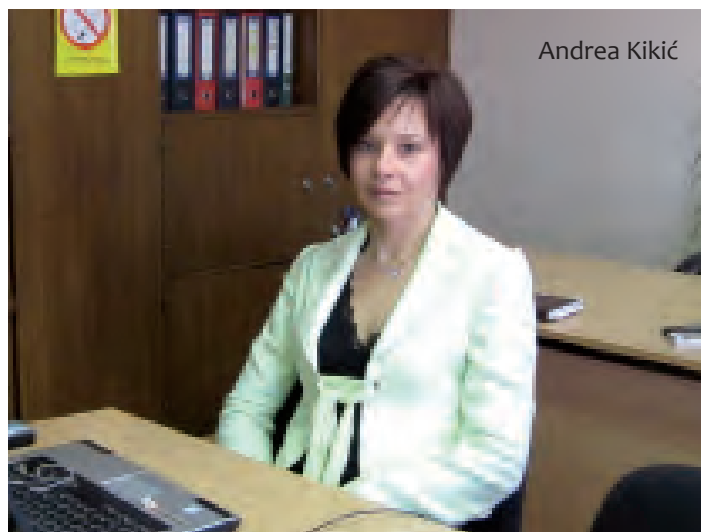
Premda je još prije tri godine postignut dogovor šest općina sjeverne Bačke (Subotica, Bačka Topola, Mali Idoš, Senta, Kanjiža i Čoka) o izgradnji zajedničkog odlagališta smeća, a potom 2008. osnovano poduzeće »Regionalni deponij« za realizaciju tog plana, sve do ljetos pokušavalo se izabrati naj-povoljniju lokaciju od predložene tri. Prijedlog da se deponij gradi na Verušiću izazvao je veliko negodovanje tamošnjih mještana, a na koncu je ljetos presudilo državno revizorsko povjerenstvo odabirom lokacije na Bikovačkoj cesti, dva kilometra od Oroma.

Direktorica poduzeća »Regionalni deponij« Andrea Kikić kaže kako je i u drugim državama uobičajeno da izbor lokacije traje po tri godine, jer ljudi nerado pristaju da se u njihovom susjedstvu gradi smetlište, stoga je potrebno voditi osmišljenu kampanju i edukaciju. U našem slučaju ni cijena zemljišta nije zanemarljiva. Primjerice, za potencijalnu lokaciju kod Azotare procijenjena vrijednost za 35 hektara zemljišta iznosila je 5,2 milijuna eura. S druge strane, do lokacije na Bikovačkoj cesti doći će se bez nadoknade, jer je riječ o državnom vlasništvu za koje se

započet pilot projekt kada su u regiji na 24 mjesta postavljeni kontejneri za plastiku i papair.

»Građani su jako lijepo prihvatili ovu inicijativu bez obzira što nisu bili natjerani niti su imali bilo kakvu stimulaciju. Nama su ubrzo počeli zvoniti telefoni i traženo je od nas da postavimo dodatne kontejnere. Tako da selekcija otpada jest nešto novo, ali i ekološka svijest je razvijena, no mi ćemo i dalje raditi na tome da prikazemo zašto je potrebno razvrstavanje i recikliranje.«

Sa suvremenim deponijem planira se i novi način obračuna i naplate odnošenja smeća, odnosno sadašnji način plaćanja po četvornom metru objekta bit će promijenjen jer,

Andrea Kikić

kako kaže Andrea Kikić, »ne stvara otpad kuća već čovjek«, te se može očekivati i za oko 50 posto povećanje cijene za

kućanstva. Kikić ipak dodaje kako je jeftinije izgraditi novi suvremeni sustav koji će koštati oko 17 milijuna eura,

nego sanirati postojeći deponij za što bi trebalo oko 20 milijuna eura.

Što se tiče investitora, za sada je i to nepoznanica, izvjesno je samo da osnivači, Grad Subotica i okolne općine, nemaju sredstava sami financirati ovu investiciju. Jedna mogućnost je angažiranje privatnog kapitala ili osiguravanje nepovratnih sredstava od EU, ali prema riječima Andree Kikić o tome će se znati krajem ove ili početkom sljedeće godine, a za poduzeće »Regionalni deponij« za sada je najvažnije pripremiti kvalitetnu projektno- tehničku dokumentaciju s dovoljno podataka o investiciji.

S. Mamužić

Počelo grijanje

Zbog niske temperature »Subotička toplana« je već 7. listopada počela s grijanjem, a do kraja ovoga mjeseca grijanje će stići i do manjeg broja potrošača u dijelovima grada gdje se još izvode radovi na toplovodima. Direktor »Toplane« *Pero Rikić* kaže kako je zadovoljan početkom sezone grijanja, jer za razliku od većine toplana u Srbiji koje imaju velika dugovanja i dotrajala opremu, subotičko poduzeće je u posljednje četiri godine uložilo oko deset milijuna eura u modernizaciju postrojenja te je oko 60 posto sustava na visokoj tehničkoj razini.

Kada je riječ o energentima, Subotička toplana također nema problema jer zahvaljujući visokoj stopi naplate na vrijeme izmiruje svoje obveze prema dobavljačima. Ovih se dana preuzima naručeni mazut, a plin je također plaćen dobavljaču, osim kamata za isporučeni plin koje na godišnjoj razini iznose oko 10 milijuna dinara. Prema riječima direktora Rikića, mjesečna naplata od protrošača iznosi 85 do 90 posto, što je nešto manje nego prethodnih godina ali je još uvijek zadovoljavajuće. Kako je najavljeno na konferenciji za novinare, potrošači u Subotici mogu računati s poskupljenjem cijene daljinskog grijanja od šest posto, koje će Gradska uprava odobriti do kraja godine.

Regresiranje troškova prijevoza za studente

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje će školske 2010./2011. godine regresirati troškove prijevoza studenata u međumjesnom prometu, a zahtjevi se podnose u Gradskoj upravi Subotica, Trg slobode 1, na trećem katu u sobi 301, svakoga dana od 9 do 12 sati, i to do 29. listopada. Uvjeti za stjecanje prava na regresiranje troškova prijevoza su da je student stanovnik Subotice, da svakodnevno putuje u međumjesnom prometu, nije smješten u studentskom centru, školuje se na teret proračuna, te nije korisnik stipendije ili kredita Ministarstva prosvjete, Fonda za stipendiranje darovitih studenata Univerziteta u Novom Sadu i drugih raznih fundacija, organizacija i poduzeća. Za reguliranje prava na regresiranu mjesečnu kartu studenti trebaju podnijeti preslik osobne iskaznice, potvrdu fakulteta da prvi puta upisuje godinu osnovnih ili master studija na teret proračuna, i preslik štedne knjižice, odnosno tekućeg računa, te popuniti obrazac izjave u Službi za društvene djelatnosti.

Subotica na sajmu u Münchenu

Prošloga je tjedna u Münchenu održan najveći europski sajam investicija i nekretnina »Expo Real 2010« na kojemu se Subotica predstavila lokacijama koje nude poduzeća »Park Palić« i »Privredno-tehnološki parkovi«. Gradonačelnik *Saša Vučinić* ocijenio je kako je izaslanstvo Grada Subotice imalo daleko najbolji nastup na sajmu od svih izlagača iz Srbije, te iznio kako su uspostavljeni dobri kontakti s dvama zainteresiranim investitorima, kao i da jedna poznata tvrtka razmatra mogućnost preseliti svoju proizvodnju u Suboticu.

Saša Vučinić, Jasmin Šečić, Oliver Dulić i Mladen Dinkić

Na trodnevnom sajmu u Münchenu oko 1500 izlagača iz 34 zemlje svijeta ponudilo je investitorima lokacije za braunfeld i grinfield investicije. Potpredsjednik Vlade Srbije *Mladen Dinkić* najavo je kako će ugovor sa slovenskom kompanijom Terme Olimia o gradnji toplica na Paliću biti potpisan 16. listopada, te da su još dva velika proizvođača dijelova za automobilsku industriju iz Njemačke i Austrije najavili svoj dolazak u subotičku industrijsku zonu.

POVIJESNE HRVATSKE GRAĐEVINE (VIII.)

Klenovnik i Feštetić

Piše: Dario Španović

Grof Ivan III. Drašković dao je 1616. godine postaviti ploču na dvorac s latinskim natpisom: »Neka ovaj dom stoji dok mrav ne popije morsko valovlje i kornjača ne obiđe svijet«

Najveći dvorac u Hrvatskoj Klenovnik svoju povijest započinje 1244. godine kao utvrda koju hrvatsko-ugarski kralj *Bela IV.* daruje varaždinskom županu *Mihailu*. Od 13. do 16. stoljeća spletom povijesnih okolnosti Klenovnik mijenja mnoge vlasnike, a sedamdesetih godina 16. stoljeća postaje vlasništvo plemićke obitelji *Drašković*. Obitelj *Drašković* krajem 16. i početkom 17. stoljeća započinje preuređenje utvrde u dvorac, stoga povijest Klenovnika kao dvorca počinje krajem 16. stoljeća.

Obnovu dvorca započeo je *Ivan II. Drašković*, a nastavili su njegovi sin i unuk *Ivan III.* i *Ivan IV. Drašković*. Grof *Ivan III.* *Drašković* dao je 1616. godine postaviti ploču s latinskim natpisom: »Neka ovaj dom stoji dok mrav ne popije morsko valovlje i kornjača ne obiđe svijet.« Njegov sin *Ivan IV. Drašković* 1667. godine nakon izgradnje portala postavio je natpis u kojem spominje svog oca, djeda i ostale pripadnike plemićke obitelji. Završetak izgradnje dvorca kojeg je svaki član obitelji proširivao i ukrašavao spada u drugu polovicu 18. stoljeća. Završeni dvorac je imao 90 soba i dvorana, a sve skupa 365 prozora. Osim što je bio rezidencija plemićke obitelji *Drašković*, u dvorcu je između 1740. i 1746. godine za vrijeme *Ivana V. Draškovića* u velikoj dvorani održavano zasjedanje Hrvatskog sabora. Tijekom 19. stoljeća *Juraj VI. Drašković* prodaje dvorac kako bi dobivene novcem mogao restaurirati dvorac Trakošćan i ostale posjede koji su bili u vlasništvu obitelji. Nakon prodaje austrijskom ministru financija *Otonu Brucku*

dvorac, koji je zahtijevao velike financije za održavanje, često mijenja vlasnike. Posljednji vlasnik Klenovnika grof *Ivan Bombelles* prodao ga je 1925. godine Središnjem uredu za osiguranje radnika u Zagrebu. Ured je u dvorcu 1927. godine otvorio »Oporavište za boležljive radnike«, a njegu bolesnika su preuzele sestre sv. Križa za koje je unutar dvorca otvoren samostan.

KAPELA SV. ANTUNA

Od mnogobrojnih prostorija u dvorcu po ljepoti se izdvaja kapela sv. Antuna koja je u potpunosti završena i dekorirana 1715. godine. Kapela se nalazi u središnjem dijelu sjevernog krila dvorca i za razliku od kapela u ostalim dvorcima koje su služile za pobožnosti članova dvorca, misama koje su služene u kapeli u Klenovniku svatko je imao pristup. Renesansni svod kapele ukrašen je biljnom ornamentikom, a na središnjem dijelu stropa nalazi se reljef Presvetog Trojstva. Na luku ispod svoda nalazi se 13 portreta apostola i portret sv. Katarine Sienske, sve dekoracije su rađene u štuko stilu, a njihov autor je *Josip Antun Quadrio*. U kapeli se nalazi i grobnica s nekoliko grobnih natpisa s imenima članova obitelji *Drašković* koji su u njoj pokopani. Tijekom komunističke vladavine kapela je zatvorena ne samo za služenje svete mise nego i za posjetitelje te je tek 20. svibnja 1989. godine tamo ponovno služena sveta misa.

NEOGOTIČKI STIL

Na krajnjem sjeverozapadu Hrvatske, nedaleko od grada

Klenovnik

Feštetić

Čakovca u mjestu Pribislavec, nalazi se dvor čiji su gospodari kroz povijest bile dvije hrvatske plemićke obitelji – *Zrinski* i *Feštetić*. *Zrinski* su gospodarili dvorcem tijekom 17. i 18. stoljeća, a prvi zapisi o dvorcu pojavljuju se 1752. godine u djelu svećenika *Josipa Bedekovića*. Točan izgled dvorca za vrijeme *Zrinskih* nije poznat, poznato je samo kako je dvor imao veliku kapelu, pomoćne zgrade te da je bio okružen dvorištem i vrtom. Godine 1791. grof *Juraj Feštetić* dolazi u posjed cijelog Međimurja te tako obitelj *Feštetić* postaje i vlasnikom dvorca koji je nekad pripadao obitelji *Zrinskih*.

Grof *Juraj Feštetić* mlađi iz temelja je preuređio stari dvor tako da od 1870. godine dobiva u potpunosti novi izgled. Dvor je sagrađen u neogotičkom stilu od klesanog kamena, ukrašen mnogobrojnim arhitektonskim ukrasima i velikim grbom obitelji *Feštetić*. Osim gospodarskih zgrada dvorac je posjedovao raskošni cvjetni vrt i veliki park s fontanama i vodoskocima. Nažalost, tijekom 20. stoljeća dvorac je nekoliko puta opljačkan, a jednom čak i djelimično zapaljen. Dvorac je obnovljen, no cvjetni vrt i veliki park nisu sačuvani.

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Jánosa Halbrohra – Trg Jakaba i Komora 21

Sudbina ove dragocjene kuće neizvjesna je. Prostor trga već je načet rušenjima, kako na početku, tako i na kraju. Prizemne kuće zamjenjuju stambene četverokatne gromade, a negdje u ovom bloku bila je planirana i izgradnja zatvorene tržnice

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Današnji Trg Jakaba i Komora polovicom XIX. stoljeća bio je jedan od prvih reprezentativnih prostora u gradu. Najveći dio subotičkih građanskih kuća iz tog razdoblja izgrađen je, naime, u ovoj ulici nazvanoj Szechenyi sétátér – Sečenjijev trg za šetnju¹. Ovaj trg je zato mjesto gdje možemo potražiti materijalne ostatke i nešto starije subotičke povijesti, nego što je to moguće pronaći u ostalim gradskim ulicama, gdje je većina kuća podizana kasnije.

Općenito je sredina XIX. stoljeća u Subotici slabo istraženo razdoblje u povijesti arhitekture, iz dva razloga: jedan je što građevinske dozvole s projektima nisu pohranjene u posebnom fondu – kao što je to slučaj s onima nakon 1875. godine, pa je potrebno pretraživati mnogo veći broj arhivskih dokumenata kako bi se pronašli originalni projekti kuća – a drugi je taj što je numeracija parcela za razdoblje od 1851. do 1878. godine bila drugačija nego što je bila prilikom katastarskih premjera grada iz 1838. i 1878. godine, iz kojih postoje katastarske karte grada, te se, ukoliko se i pronađe neki projekt za navedeno razdoblje, vrlo teško može ustanoviti gdje je predmetna kuća bila izgrađena.

NESTALA JEDINSTVENA KAPIJA

Srećom, istraživača gdjekada posluži – sreća! Pogotovu kada temeljem posrednih dokaza otkrije na koju parcelu i kuću

¹ IAS, F:3, 3.1.1.4.

se odnose projekti sačuvani u Historijskom arhivu Subotice. Ovog puta riječ je o kući *Jánosa Halbrohra*, zemljoposjednika, na današnjem Trgu Jakaba i Komora 21. Na predmetnoj parceli građanska kuća i pomoćni objekt nalazili su se i 1838. godine, sudeći prema katastarskom premjeru grada.² Njeni su tadašnji vlasnici *Martin Jakab* i njegova supruga *Háni Stern*. Supružnici prodaju kuću 23. travnja 1847. godine *Jánosu Halbrohru* iz Apostága. Godine 1862. *János Halbrohr* predaje molbu jer na navedenoj parceli kani izgraditi novu građansku kuću »L« osnove, s visokim prizemljem, a prema priloženom projektu³. Na njemu nema potpisa projektanta, ali je građevinsku dozvolu izdao inženjer *János Scultety*. Pošto se *János Halbrohr*, kao vlasnik ove parcele, spominje i 1906. godine, za pretpostaviti je kako nije riječ o istoj osobi, nego vjerojatno o Jánosu – sinu, što je, međutim, neophodno dodatno istražiti, potvrditi ili opovrgnuti.

Kuća *Halbrohr* bila je projektirana sa stilskim karakteristikama romanticizma, koje danas nije moguće zapaziti na ovoj fasadi, budući da je u međuvremenu potpuno oljuštena od dekorativnih ukrasa. Ono što predstavlja biser su ulazna vrata koja iz suhog ulaza vode u zatvoreni trijem kuće i još uvijek su očuvana. Izvedena su s dekorativno-stilskim karakteristikama romanticizma i doista su rijedak očuvani primjer iz toga vremen-

² IAS, F:272

³ Signatura projekta sačuvanog u Historijskom arhivu Subotice poznata autoru.

na. Zapravo, u gradu više i ne postoji još jedan objekt na kojem su vidljive stilske karakteristike romanticizma. Mali broj kuća izgrađenih u ovom razdoblju vremenom je devastiran, te se o stilskim karakteristikama romanticizma u Subotici može govoriti samo temeljem sačuvanih projekata, što nije pouzdano.

Prethodne, 1861. godine *Grgo Mukić* je u današnjoj Ulici Dimitrija Tucovića 14 podignuo svoju reprezentativnu kuću visokog prizemlja⁴. Na ovoj kući

od svih dekorativnih ukrasa, do nedavno, bila je sačuvana samo originalna drvena kapija. Novi vlasnik (ili vlasnici) ove kuće tijekom 2008. godine su, na žalost, vjerojatno neupozoreni na vrijednost ove kapije, originalnu, ručno rezbarenu drvenu kapiju zamijenili ružnom replikom, očito izrađenu strojem. Time je nestala jedinstvena drvena kapija u gradu, ali u kući *Jánosa Halbrohra* još uvijek stoje rezbarena ulazna vrata, a iznad njih vitraž koji vapi za pregledom stručne osobe koja treba pregle-

⁴ Prčić, V. G., Aladžić, V., Grlica M.: Gradotvorci I – Városteremtők I, Subotica, Gradski muzej, 2004, str. 164. - 167.

dati i ustanoviti originalne dijelove, te ih podržati restauraciji.

PROSTOR TRGA VEĆ NAČET RUŠENJIMA

Kuća *Jánosa Halbrohra* tipičan je primjer građanske kuće iz sredine XIX. stoljeća. U njoj je još uvijek očuvana niša za spavanje, odvojena od prednje sobe dekorativnim pilastrima oko otvora. Originalne peći nisu sačuvane, ali je sačuvan pod i uglavnom originalni raspored prostorija, iako je danas ova kuća podijeljena na dva stana. Jedan od stanova je devastiran i ponuđen na prodaju.

Sudbina ove dragocjene kuće neizvjesna je. Prostor trga već je načet rušenjima, kako na početku, tako i na kraju. Prizemne kuće zamjenjuju stambene četverokatne gromade, a negdje u ovom bloku bila je planirana i izgradnja zatvorene tržnice. Ukoliko se ovo ostvari nestat će jedan od najranijih reprezentativnih prostora Subotice. Pitanje je

što time građani Subotice dobivaju, a što gube. Vjerojatno bi bilo najbolje da se na ovaj prostor primijeni ono što je u novom Zakonu o planiranju i izgradnji definirano sintagmom – »urbana obnova«! Rehabilitacijom ovog trga dobili bismo još jedan kvalitetan i reprezentativan prostor u gradu. Očuvati bismo dragocjeno naslijeđe iz XIX. stoljeća koje karakterizira Suboticu i čini je posve posebnom u ovom dijelu Europe. Tržnica može biti izmještena u zatvoreni prostor koji se treba uklopiti iza postojećih kuća na samom trgu. A trg se ponovno može urediti kao sétátér!

U FUTOGU ODRŽAN FESTIVAL NARODNIH NOŠNJI, NAKITA I OGGLAVLJA »BISERNA GRANA«

Očuvanje folklornog blaga

Namjera je organizatora potaknuti na očuvanje tradicijskih, izvornih oblika nošnji i adaptaciju nošnji blisku izvornim formama

Festival »Biserna grana« prošle je subote održan u Futogu. Organizator je bio KIC »Mladost«, a cilj je ukazati na značaj očuvanja materijalnog folklornog naslijeđa, originalnih formi, tehnika izrade i materijala nošnji, te predstavljanje stare tehnologije u izradi nošnji. Namjera je organizatora potaknuti vodstva kulturno-umjetničkih i folklornih društava na očuvanje tradicijskih, izvornih oblika nošnji i adaptaciju nošnji izvornim formama. Ovim se festivalom željelo folklorno blago – narodne nošnje i ogglavlja, originalne i adaptirane – prikazati i izvan klasičnog nastupa na sceni, u obliku revije.

Festival se odvijao u dva dijela, kao što je uobičajeno na ovakvim manifestacijama. Prvi je imao edukativni karakter, a u drugom su upriličeni revija narodnih nošnji i nastupi folklornih ansambala uz predstavljanje društava.

PROŽIMANJE KULTURA

Na početku programa otvorena je izložba fotografija iz monografije »Nošnja Srba« autora Ivana Terzića i Slobodana Bugarčića, a nakon toga održana su vrlo zanimljiva predavanja i radionice poznatih stručnjaka iz područja etno-

logije i folkloristike. Ove su godine predavanja održali kustosica beogradskog Etnografskog muzeja Vera Šarac-Momčilović, ravnatelj Međunarodnog centra za usluge u kulturi iz Zagreba Josip Forjan, stručnjak za narodne nošnje Krajine Sveto Kačar i Magda Nikačev iz KUD-a Ravangrad iz Sombora.

Veliku pozornost privuklo je predavanje Josipa Forjana iz Zagreba, koji je govorio o praslavenskom, starobalkanskom i staropanonskom kulturnom sloju te o tragovima turskoistočnjačke kulture i o mađarskom kulturnom utjecaju na narodnu nošnju svih naroda

ovoga podneblja. Pri tome je ukazivao na snažno prožimanje različitih kultura, te na brojne sličnosti u folklornoj tradiciji svih naroda koji žive na ovim prostorima, što se vidi i u tradicijskoj narodnoj nošnji i običajima.

U reviji narodnih nošnji i predstavljanju kulturnih udruga sudjelovala su folklorna i

MEĐU SUDIONICIMA I TRI HRVATSKE UDRUGE

Među brojnim sudionicima predstavile su se i tri hrvatske kulturne udruge iz Bačke: HKUPD »Matoš« iz Plavne, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankute. Ove su se godine predstavila kulturno-umjetnička društva gotovo svih nacionalnih zajednica koja djeluju na teritoriju Vojvodine, što je učinilo da ovaj događaj ostane trajno zabilježen kao simbol multikulturalnosti, multietničnosti i bogatstva folklorne tradicijske kulture ovih prostora. Tijekom programa Josip Forjan je predstavio Posudionicu i radionicu narodnih nošnji iz Zagreba, koja u svom fondusu ima više od 20 tisuća različitih dijelova nošnje, od kojih su mnogi i s ovih prostora.

Tijekom revije goste je zabavljao tamburaški ansambl »Zorule« iz Novog Sada pod vodstvom Zorane Bugarškog Brice, a publika je svojim glasovima birala i najljepšu djevojku u nošnji. Pokrovitelj festivala bila je Skupština grada Novog Sada, a potporu je pružilo Pokrajinsko tajništvo za kulturu AP Vojvodine.

Zvonimir Pelajić

KONCERT U ZEMUNU

Nastupio ansambl »Operetika«

Ansambl »Operetika« iz Beograda, pod vodstvom prof. Ljubice Živković, nastupio je 8. listopada u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu.

Izvedena su djela Pergolesija, Handella, Luzzija, Mozarta, Bacha, Mendelsohna, Mateisa, Caldera i drugih skladatelja. Ansambl je na orguljama pratila Tea Dervisebegović.

D. Lukinović

U SRIJEMSKOJ MITROVICI ODRŽANA SKUŠTINA HKC-A »SRIJEM«

Krunoslav Đaković novi predsjednik

Promijenjen i naziv udruge, a novi naziv glasi: Hrvatski kulturni centar »Srijem - Hrvatski dom«

Krunoslav Đaković novi je predsjednik Hrvatskog kulturnog centra »Srijem« iz Srijemske Mitrovice. On je na skupštini udruge izabran jednoglasno, a izabrano je i 10 novih članova Upravnog odbora. Skupština je održana 9. listopada u prostorijama udruge, u nazočnosti velikog broja članova.

Većinom glasova promijenjen je i naziv udruge, pa je novi naziv Hrvatski kulturni centar »Srijem - Hrvatski dom«. Pri završetku sjednice novoizabrani predsjednik HKC-a »Srijem

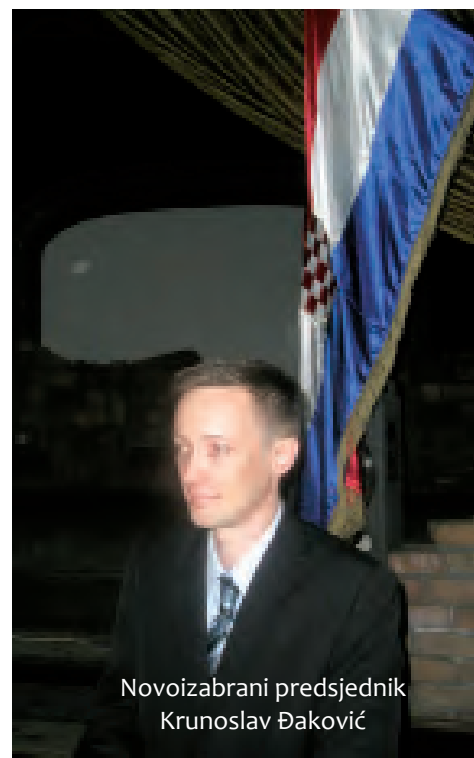
- Hrvatski dom« obratio se nazočnima i izložio plan rada. Rekao je kako želi da HKC bude okupljalište i pokretačka snaga hrvatskog naroda u Srijemskoj Mitrovici, te jasan znak i stjecište svih Hrvata.

»Puno je malih koraka svake godine, svakog tjedna, svakog dana učinjeno kako bismo bili tu gdje smo sad i kako bismo unaprijedili položaj i identitet našeg naroda. Puno toga treba učiniti. Oslanjat ću se ponajviše na Upravni odbor i voditelje odjela. Iako je predsjednik taj koji, kako se kaže, 'mora povući', Upravni odbor i voditelji

odjela sudjelovat će u svakoj odluci i bit će obaviješteni o svakom događaju bitnom za naš narod«, rekao je Đaković.

U svezi s prostorijama Hrvatskog doma u kojima društvo djeluje, novi je predsjednik rekao kako je ostvareno pravo na korištenje do 2022. godine, te kako se nada da će se zgrada uspjati puno prije toga roka vratiti u vlasništvo društva. »Nažalost, zakonski, to trenutno nije moguće, ali činit ću sve što je u danim okvirima moguće na tom planu«, rekao je Đaković.

Dario Španović

Novoizabrani predsjednik
Krunoslav Đaković

U SOMBORU PONOVO UVEDENA OKTOBARSKA NAGRAĐA

Priznanje dr. Veljku Siminu

*Pojedinac Oktobarsku nagradu može dobiti samo jednom,
a dodjeljuje se povodom obilježavanja oslobođenja Sombora od fašizma 21. listopada 1944. godine*

dr. Veljko Simin

Skupština grada Sombora ove je godine donijela odluku o ponovnom uvođenju Oktobarske nagrade koja se svake godine dodjeljuje pojedincu za rezultate iz područja stvaralaštva i rada, znanosti, kulture, umjetnosti, publicistike, novinarstva, planiranja i uređenja prostora i naselja, arhitekture i graditeljstva, unapre-

đenja i zaštite životnog okoliša, prosvjete i razvoja školstva, sporta i postignutih sportskih rezultata, zdravstva i zdravstvene zaštite, socijalnog i humanitarnog rada, gospodarskog razvoja i drugih oblasti od značaja za grad Sombor. Pojedinaac Oktobarsku nagradu može dobiti samo jednom, a dodjeljuje se

povodom obilježavanja oslobođenja Sombora od fašizma 21. listopada 1944. godine. Grad je 1. rujna formirao povjerenstvo koje je raspisalo javni poziv za dodjelu ove nagrade, a istovremeno je objavljen i natječaj za izradu idejnog nacrtu povelje koja u sebi obvezno mora sadržati grb grada, dok tekst treba

biti ispisan latiničnim i ćirilnim pismom i na mađarskom jeziku.

Gradsko vijeće je na posljednjoj sjednici donijelo odluku da Oktobarska nagrada za 2010. godinu pripadne dr. Veljku Siminu, nekadašnjem gradonačelniku Sombora, kao posebno priznanje za izuzetne rezultate u višegodišnjem radu i kao nagradu za trajno životno djelo. Za ovogodišnju Oktobarsku nagradu stiglo je osam prijava, a osim dr. Simina, pojedinci, grupe građana i političke stranke predložili su i prof. dr. Ivana Gutmana, arhitekta Simu Jančića, potpukovnika Vojske Srbije Lazara Ostojića, prof. Svetozara Sašu Kovačevića, prim. dr. Milana Božinu, ugostitelja Milovana Radovanovića Mikana i kroničara Milana Vojnovića.

Z. G.

PROSLAVA 100 GODINA OD POSVETE CRKVE SVETOG TROJSTVA U STAROJ PAZOVI

Sjećanje na mnoge zaslužnike

Crkva sv. Trojstva u Staroj Pazovi 9. je listopada bila puna vjernika na obilježavanju stote godišnjice od posvete ove crkve. Misu je predvodio biskup mons. Đuro Gašparović.

Župnik Ivica Damjanović podsjetio je na 20. veljače 1910. godine, datum koji se spominje u Spomenici župe sv. Jurja mučenika, Golubinci, kada je posvećena crkva u Staroj Pazovi u čast Svetom Trojstvu, a posvetio ju je tadašnji zemunski župnik, dekan i opat Johan. Od tog dana svake nedjelje služi se sveta misa u novosagrađenoj crkvi. Izgradnja crkve počela je 1908. godine. Zahvaljujući dobroti biskupa i građanskih vlasti započeo ju je graditi župnik Franjo Vuković.

»Danas, na dan slavlja stote obljetnice posvete crkve, čovjek

se osjeća privilegiranim što ima mogućnost biti dijelom ove proslave. Sjećanje me vuče i na nepoznate svećenike, ljude i pastoralne suradnike kojima mi sada ne znamo imena, ljude koji su utkali svoje živote, svoju vjeru i koji su se izgrađivali kao osobe u ovoj crkvi. Danas ne samo da

slavimo nego i rado zahvaljujemo svim tim ljudima koji su pod ovim krovom, pod kojim smo mi danas, boravili i radili«, rekao je župnik Damjanović.

Nakon završene mise druženje je nastavljeno u prostorijama evangeličke crkve, gdje je župnik uručio darove biskupu

Gašparoviću i predstavniku Evangeličke crkve. Slavlju su nazočili i predstavnici mjesnih vlasti te Vesna Dulović iz sektora za crkve i vjerske zajednice u okviru Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne zajednice AP Vojvodine.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne zajednice AP Vojvodine Mato Groznica, koje je nazočio proslavi, rekao je: »Danas proslavljamo stotu obljetnicu katoličke crkve u Staroj Pazovi. Obljetnice su jedan od načina da ono što je bilo u prošlosti ne zaboravimo i sačuvamo. Danas vidimo i suradnju s Evangeličkom crkvom. Ta suradnja između crkava, odnosno između naroda, formula je na kojoj egzistira Vojvodina kao multikulturalna, multikonfesionalna i multietnička zajednica.«

Ankica Jukić-Mandić

INSTRUMENT ČUVENOG JANKA STJEPUŠINA U SOMBORSKOM MUZEJU

Tragom jedne tambure

Prije više od pola stoljeća dr. Josip Andrić je darovao obitelji Antuna Šarvarija u Plavni tamburu koju je izradio čuveni Janko Stjepušin. Stjecajem okolnosti ona je trenutačno postavljena, posredstvom HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, u somborskom Gradskom muzeju u okviru izložbe »Šokci i baština 2010«. Ovo je zgodna prigoda da se sjetimo ovog gotovo zaboravljenog osnivača prve tvornice tambura u Sisku, koji je opskrbljivao tamburama tamburaške zborove na svim kontinentima.

Janko Stjepušin (1861.-1943.), rodom iz Petrinje, po zanimanju učitelj plesa, osnovao je devedesetih godina XIX. stoljeća tvornicu tambura u Sisku. Tambure su mu radili seljaci u Preljošćici kraj Siska, a on je te tambure u svojoj sisačkoj radnji samo dovršavao. Kao vješt

trgovac razvio je veliku reklamu, stekao priznanje i na međunarodnim izložbama te brzo postao i u domovini i u inozemstvu poznat kao glavni proizvođač tambura. Uz to je osnovao i tiskaru te počeo objavljivati i tamburaške skladbe, a od 1903. godine i prvi naš tamburaški list »Tamburica«, koji je izlazio

sve do kraja 1914. godine. Tu su se i mnogi mladi skladatelji prvi put pojavljivali sa svojim tamburaškim skladbama.

Iako je Stjepušin napisao i objavio i »Uputu u tamburanje«, a pokušao je nešto i skladati, glavno je njegovo djelo bilo tvorničko organiziranje proizvodnje tambura i izda-

vanje prvog tamburaškog časopisa s glazbenim priložima. Umro je u Zagrebu 1943. godine, osiromašen i zaboravljen.

Stjepušinovo je poslovanje bilo razrađeno. U njegovoj tvornici su se proizvodile razne vrste tambura: kućarske, seljačke, pučke, narodne, građanske, dvoranske, sisačke, velegradske, svjetske, biserne. Očigledno je da se tim nazivima željelo istaknuti kome su namijenjene, a razlikovale su se i po materijalu od koga su izrađene – kućarske su bile najjeftinije, a biserne su za polovicu skuplje od svjetskih. Odabir imena ovisio je i o tome tko ih je izradio: svjetske su pravili prvi najbolji radnici, dok su sisačke izrađivali stariji i vještiji radnici. Zabilježeno je kako je tada u toj tvornici proizvedeno 3 do 4 tisuće tamburica godišnje.

Zvonimir Pelajić

U BAČU PROSLAVLJEN BLAGDAN RADOSNE GOSPE

Štovanje dugo tri stoljeća

Ovaj blagdan slave i bački Šokci, ali i potomci onih Hrvata Šokaca koji su ostali u starom zavičaju i do danas sačuvali svoju vjeru i nacionalni identitet

Iako su prošla više od tri stoljeća, bački Šokci i dalje održavaju veze sa starim zavičajem, ne zaboravljaju svoje podrijetlo i njeguju svoje korijene.

Kada su davne 1688. godine franjevci s Gradovrha doveli Hrvate Šokce iz Soli u Bač, gdje su već djelovali franjevci Bosne Srebrene, sa sobom su ponijeli sliku Radosne Gospe. Više od tri stoljeća bački Šokci štiju i slave svoju Gospu, a slave ju i potomci onih Hrvata Šokaca koji su ostali na svojim ognjištima i do danas sačuvali svoju vjeru i nacionalni identitet.

PONOVNO USPOSTAVLJENE VEZE

Čvršće veze Tuzle i Bača uspostavljene su 1985. godine, kada je zahvaljujući fra Josipu Zvonimiru Bošnjakoviću, tadašnjem gvardijanu franjevačkog samostana u Tuzli, i upokojenom mr. Lazaru Krmpotiću, tadašnjem dekanu Bačkog dekanata, slavljen 300. obljetnica od prvog krunjenja milosnog lika Radosne Gospe, na Gradovrhu kod Tuzle. Drugo krunjenje obavljeno je te 1985. u Baču, a Gospu je novom krunom od

dvanaest zlatnih zvjezdica okrunio njegova ekscelencija mons. *Franccesco Colassuono*, tadašnji apostolski nuncij Svete stolice u Beogradu. U protekla dva desetljeća veze Bača i Tuzle su se iz poznatih razloga pokidale, no prije tri godine, zahvaljujući tadašnjim čelnim ljudima HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i franjevcima franjevačkog samostana iz Tuzle, veze su ponovno uspostavljene. I evo, treću godinu zaredom, Radosnu Gospu slave zajedno Tuzla i Bač, bački Šokci i njihovi sunarodnjaci iz Tuzle.

ZAHVALA BOGU I GOSPI

U nedjelju, 10. listopada, franjevačkom samostanu i HKUPD-u »Mostonga« stigli su gosti iz Tuzle na zajedničko misno slavlje koje je predvodio dekan Bačkog dekanata preč. *Marijan Dej* uz koncelebraciju gvardijana franjevačkog samostana iz Tuzle fra *Zdravka Anđića*, bivšeg gvardijana tuzlanskog fra *Josipa Zvonimira Bošnjakovića*, župnika iz Vajske vlč. *Josipa Kujundžića* i župnika iz Bača i Plavne vlč. *Josipa Štefkovića*. Na kraju mise sve prisutne je pozdravio domaćin o. *Josip Špehar* ofm, a gostima iz Tuzle i preč. dekanu uručio preslike Radosne Gospe. Potom su se vjernici uputili pred sliku Radosne Gospe i u zajedničkoj molitvi i pjesmi zahvalili Bogu i Gospi koja je njih i njihove pretke kroz stoljeća pratila, čuvala i sačuvala.

Kako je misa završila u večernjim satima, gosti iz Tuzle i njihovi domaćini, članovi HKUPD-a »Mostonga«, imali su dovoljno vremena za druženje i obilazak. Župnik vlč. *Josip Štefković* im je prigodom razgledanja župne crkve govorio o povijesti župe, a prijateljsko druženje je nastavljeno u šokačkoj etno kući. Razgovaralo se o suradnji, budućim projektima, kulturnim događajima, no i gosti i domaćini složili su se u jednom – ovakvi susreti ne smiju se više nikada prekinuti.

Stanka Čoban

TRADICIONALNA IGRANKA U POVODU ZAVRŠETKA BERBE

»Groždembal« u Rumi

U prostorijama HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume u subotu, 9. listopada, održana je tradicionalna igranka u povodu završetka berbe grožđa. Dvorište društva je i ove godine bilo ukrašeno plodovima vinove loze i drugim voćem, a koje su nazočni gosti na simboličan način obrali i pri tom dali i simboličan dragovoljni prilog za društvo. Sve prisutne goste

i članove društva pozdravio je predsjednik *Zlatko Kolarić*, a za veselo raspoloženje bili su po običaju zaduženi tamburaši.

Posebnu crtu ovogodišnjem »Groždembalu« dalo je gostovanje pjevačkog zbora njemačke udruge »Dunav« iz Novog Sada, čiji su članovi izveli nekoliko skladbi iz svog repertoara.

N. Jurca

REAGIRANJE FRA. JOSIPA ŠPEHARA, PREDSTOJNIKA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U BAČU, NA ODGOVOR POKRAJINSKOG ZAVODA ZA KULTURU

Pogriješio sam, jer sam mislio da smo svi ravnopravni

Fra. Josip Špehar, predstojnik franjevačkog samostana u Baču, u razgovoru objavljenom u »Hrvatskoj riječi« broj 389 od 27. kolovoza uputio je kritike Pokrajinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u pogledu dinamike radova na samostanu tražeći da se, prije svega, uradi odvod vode i kanalizacija kako bi se ovaj spomenik kulture zaštitio od daljnjeg propadanja i vlage. Iste je primjedbe uputio i Pokrajinskom ombudsmanu. U HR broj 393 od 24. rujna objavili smo reagiranje direktora Pokrajinskog zavoda za kulturu *Zorana Vape*, u vidu odgovora koje je Zavod poslao Pokrajinskom ombudsmanu na predstavku fra Špehara. U ovome broju donosimo reagiranje koje je fra Špehar osim našem tjedniku uputio i Pokrajinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Petrovaradinu, Pokrajinskom tajništvu za kulturu, Pokrajinskom ombudsmanu i Franjevačkom provincijalatu u Zagrebu.

»Predmet: Prihvatanje upozorenja U vašem obrazloženju Ombudsmanu piše kako su moji navodi netočni. Ipak, usudujem se izjaviti kako ništa nisam proizvoljno izmislio, već samo prepisao s: THE LJUBLJANA PROCESS SERBIA www.ido.fr/flash, www.ido.fr/flash i www.coe.int/t/d64/cultureheritage/cooperation/see/irpsaah/bp/sr_07_07_bp_aproved.pdf.

Na izneseno u točki 2 mogu reći kako nikada i nigdje nisam govorio da je franjevački samostan poslao projekt na Vijeće Europe, već je moj prigovor u tome da je Pokrajinski zavod poslao samo projekt o franjevačkom samostanu u Baču. Radi njegove starine i višeslojnosti kulturnog naslijeđa postojala je veća šansa da bude i prihvaćen, što se i dogodilo u svibnju 2008. godine. U Baču i u medijima odmah je objavljeno kako je prihvaćen plan »Stoljeća Bača« i o tome imam i službeni dopis općine Bač. Tek 13. veljače 2009. u Ljubljani taj projekt dobiva naziv: »Franjevački samostan Bač i Manastir Bođani«.

Moj prigovor je bio u tome, da nije pošteno da nakon prihvaćanja u svibnju 2008. projekt bude izmijenjen i proširen. Zašto se nije išlo u Ljubljanu samo s projektom Manastira Bođani, pa ja

ne bih imao što prigovarati?

Proljetos je u Skupštini Vojvodine predstavljen projekt »Stoljeća Bača« kao vrlo uspješan i primjer za sve općine u Srbiji. Rečeno je kako je uspješno završen Ljubljanski proces 1 i da počinju pripreme za Ljubljanski proces 2. Mislim da bi trebalo pogledati konkretne rezultate uspješnosti »Stoljeća Bača«. Treba usporediti što je učinjeno u Manastiru Bođani, a što u franjevačkom samostanu u Baču: drenaža i kanalizacija, ograda, fasada, unutarnje uređenje itd. Manastir Bođani je kompletno obnovljen, pa se može reći kako je to sada manastir 21. stoljeća. Na hodnicima je mramor, u pod kapele blagovaonice ugrađene su 24 vrste poludragog kamena, nova stolarija i instalacije, desetak apartmana, racional kuhinja itd.

Što je od toga urađeno u franjevačkom samostanu u Baču treba doći i vidjeti. Manje-više svi pravoslavni manastiri u Vojvodini su tako obnovljeni kao Bođani, za što je Pokrajinski zavod ne tako davno na proslavi u Manastiru Krušedol dobio i odlikovanje Srpske pravoslavne crkve. Ja sam se, pak, nadao da će i kod nas biti urađeno ono najnužnije: drenaža i kanalizacija, tim više što nam je nakon posljednjeg oduzimanja zemljišta od strane općine Bač i povišenjem pločnice onemogućen prirodni odvod vode. Sada se čitav kompleks samostana nalazi u rupi i u vrijeme jakih kiša, kao što je bilo ove godine, stvara se jezero oko samostana. Primjećuje se i ubrzano propadanje fasade, kao i unutrašnjosti.

U blagovaonici koja je prošle godine obojena zidovi su se već okrunili. Nije nam ostavljen ni kolni ulaz, pa sam morao sam razbiti i ukloniti jednu betonsku kuglu. Manastir Bođani je ove godine dobio novo prostrano parkiralište, koje je navedeno u projektu Ljubljanskog procesa od 13. veljače 2009. Shvatio sam kako starost franjevačkog samostana nije prednost, već mana. Vaši su predstavnici danima dolazili, mještari, snimali i dovodili razne delegacije, na što sam ja izgubio svoje dragocjeno vrijeme. Snimljeno je korišteno na raznim promocijama, i u Italiji, ali od toga samostan nije imao nikakve koristi.

Samostan ne može dobiti na povrat ni 14 ha zemljišta, dok je Manastir Bođani prošle godine dobio u povrat 2000 ha. Prošle godine (9. listopada 2009.) predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine *Bojan Pajić* otvorio je novu sportsku dvoranu, koja je izgrađena na našem zemljištu, za koje nije dobivena nikakva nadoknada. S tom dvoranom smo sada u potpunosti sa svih strana okruženi novogradnjom. Galama i lupanje kuglane iz dvorane traje do ranih jutarnjih sati svakodneвно.

Ozbiljno sam shvatio vaše upozorenje da sam »otišao i korak dalje«. Previdio sam da ne pripadam državnoj Crkvi, već manjinskoj i to onoj koja je optužena za teške zločine nad srpskim narodom, a posebno se u tome ističe Franjevački red – kako piše Pravoslavlje, br. 1011., 1. svibnja 2009., strana 24-26, gdje se može pročitati: »U svim katoličkim manastirima još od kraja 19. veka postojale su grupe katoličkih sveštenika koji su pripremali Hrvate za vršenje terorističkih napada ... Franjevački red Katoličke crkve predstavljao je glavnu grupu sveštenika koja je navodila Hrvate da počinje genocid. Oni su bili najostrijašćenije ubice, koljači i komandanti koncentracijskih logora.« I Jurišić Rajko, Bač, Grad na Mostongi – IV. dio, siječnja 2000. godine, izdaje Amaterska muzeološka sekcija Jugozapadne Bačke, izdavačka djelatnost registrirana kod Skupštine AP Vojvodine, gdje se na strani 10 može pročitati: »... uloga celog katoličkog klera da što više Srba pokatoliči ... to traje već 950 godina... Franjevci su stalno nastojali da pokatoličene Srbe – Šokce prevedu u Hrvate, pa bi bilo najpravičnije Šokce nazvati po njihovim tvorcima – Franjevcima.« Ta knjižica je ove godine dijeljena pred našom crkvom na sam dan Sv. Antuna 13. lipnja, kada se kod nas skupi najviše vjernika, i katolika i pravoslavnih. Budući da to što je obavljeno nitko od vlasti i državnih ustanova nije demantirao, može se uzeti da je to službeni stav i istina. Osim pripadnosti takvoj Crkvi i takvom Franjevačkom redu pripadam i nacionalnoj manjini, koja je isto tako dodatno opterećena.

Iz takve perspektive kritizirati i prigovarati državnim ustanova-

ma za neravnopravnost, doista je drskost.

Moram priznati kako sam to počinio iz ljudske slabosti. Poznato je kako ljudi neke stvari brzo zaboravljaju. Ima već 10 godina kako mi nitko nije prijetio, nitko nije pucao po prozorima, nije bilo pretresa niti privođenja na policijsku obradu, upada na bogoslužjenja, provala i krađa, pa sam se počeo osjećati previše slobodno. Isto tako sam previdio kako su u državnim ustanovama ljudi koji su bili i prije deset godina. Nakon vašeg upozorenja da sam »otišao i korak dalje i svoje stavove iznio u javnosti putem intervju«, makar to bio marginalni i manjinski list »Hrvatska riječ« za koji šira javnost u Srbiji niti ne zna da postoji, vidim da sam pogriješio. Počeo sam iznositi kritike i prigovore, umjesto da sam zahvalan što još uvek postojim u franjevačkom samostanu. Zato ću opozvati izjavljeno u »Hrvatskoj riječi« i moliti za ispriku.

Kada sam u razgovoru s predstavnikom Pokrajinskog zavoda, odnosno »Stoljeća Bača«, upitao zašto se kod nas ne radi kao i u Bođanima, dobio sam odgovor: »Oni su drugo, a drugo ste vi.« Tada to nisam ozbiljno shvaćao i nastavio se ponašati kao da sam u ravnopravnom statusu s pravoslavnim manastirima. Tek sada sam upoznao svoju pogrešku i uvidio da je projekt »Stoljeća Bača« doista uspješan i dobar i za franjevački samostan, jer mu priznaje pravo na postojanje. To je nešto najviše i najvrjednije. Krpanje zidova i slične stvari, sporedno je. Zidovi samostana su dovoljno čvrsti, pa će i bez popravaka izdržati još nekoliko stoljeća. Obećavam da više neću davati izjave medijima, niti primati predstavnike organizacija koje se bore za razna prava, kao što sam do sada činio.

Zatražit ću od Uprave Franjevačke provincije da se Pokrajinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture dodijeli odlikovanje za očuvanje franjevačkog samostana u Baču«.

U Baču: 21. rujna 2010.

Fra. Josip Špehar
Predstojnik franjevačkog
samostana u Baču

HRVATI U VOJVODINI DESET GODINA NAKON LISTOPADSKOG PREVRATA (III. DIO)

Bez dosljedne manjinske politike

Za vrijeme Vlade predsjednika Zorana Đinđića učinjeni su prvi odlučujući otkloni od Miloševićeva naslijeđa

Piše: Tomislav Žigmanov

Kada je riječ o manjinskoj politici, to jest o mjerama državnih vlasti u području identitetskih pitanja, treba reći kako je ona bila nekonzistentna, a njezina je narav ovisila o strankama i koalicijama koje su bile na vlasti. Recimo, za vrijeme Vlade predsjednika Zorana Đinđića učinjeni su prvi odlučujući otkloni od Miloševićeva naslijeđa – od djelatnog nastojanja da i predstavnici nacionalnih manjina budu zastupljeni u vlasti (rujanski izbori 2000.), preko usvajanja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina na saveznoj razini (veljača 2002.), pa do proaktivnog držanja spram problema s kojima su se suočavali pripadnici nacionalnih manjina (npr. osnutak NIU »Hrvatska riječ«).

FORMALNO-PRAVNO PRIZNANJE

Usvajanje ovoga zakona bila je posljedica, s jedne strane, političke volje stranaka koje su porazile režim Slobodana Miloševića u rujnu 2000., u čemu su značajnu ulogu imale i stranke većeg broja manjina, a s druge strane i, u međuvremenu preuzetih međunarodnih obve-

za iz područja međunarodnog prava koje se odnose na prava pripadnika nacionalnih manjina (npr. Okvirna konvencija). Osim toga što je sâm Zakon pretrpio ozbiljne kritike, prije svega zbog neodređenosti njegovih odredbi (npr. nisu eksplicite navedene nacionalne manjine, a zakonska definicija nacionalne manjine definira etničku skupinu, što će posljedično ostaviti prostor za nastavak procesa izgradnje tzv. bunjevačke nacije) i neprimjenjivosti u pravnim sustavima republika članica, prijetilo je izazivanje određivanja procedure i načina za izbor vijeća: nedemokratski i povijesno prevladani elektorski način biranja donesen je podzакonskim aktom.

No, usvajanje je zakona donijelo hrvatskoj manjini, kao tzv. novoj manjini, formalno-pravno priznanje i formalnu jednakost u području ostvarivanja i zaštite manjinskih prava. Naime, na taj se način za hrvatsku zajednicu u Srbiji otvorila mogućnost za institucionalno i od strane države financijski poduprto ostvarivanje manjinskih prava. To se ubrzo i počelo događati u području obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika u tijelima AP Vojvodine. S druge strane, valja ukazati da se novi zakonski okvir nije činio dovoljnim za jednu bitno kvalitetniju promjenu stanja, budući da je znalo izostajati odlučnijih političkih mjera za postizanje proklamiranih ciljeva i prateće politike financiranja, kako pri samoj primjeni Zakona tako i pri stvaranju pozitivnoga društvenog ambijenta. Posljednje je od velike važnosti osobito u slučaju Hrvata, zbog neostvarivanja manjinskih prava do 2002. te velikog animoziteta i

negativnih stereotipa kojima su izloženi.

PROCESI RESTAURACIJE

Za vrijeme Vlade Vojislava Koštunice (2004.-08.) neki procesi su zaustavljeni (npr. izgradnja institucija koje je predvidio Zakon), a na djelu su znale biti i restauracijske tendencije, napose u području politike financiranja (npr. hrvatska zajednica je bila uvelike podzastupljena, napose u odnosu na Bunjevce). U to su vrijeme osnažene i aktivnosti od strane države na izgradnji tzv. bunjevačke nacije, koje su za vrijeme Đinđićeve vladavine zamrle, budući da su politički predstavnici Bunjevcima bili na strani poraženih snaga, to jest ne samo da su podržavali nedemokratski režim Slobodana Miloševića nego su bili njegov integralni dio.

Navedeno kazuje da u Srbiji nakon 2000. godine nije postojala dosljedna manjinska politika koja bi počivala na vrijednosnom okviru multikulturalnosti, te načelima pravednosti i jednakosti. Posljedice toga su da nije u cijelosti izvršena integracija manjina u društvo (npr. Hrvata još uvijek nema srazmjerno u pojedinim dijelovima državne uprave, kao što je policija, carina, državna administracija...); zatim da njihovi predstavnici nisu bili na demokratski način uključeni u procese donošenja odluka (npr. nije riješeno pitanje izravnog mandata); u rješavanju manjinskoga pitanja često se pristupa instrumentalno (npr. pitanje udžbenika na hrvatskom), uz snažne nanose simpativnosti u odnosima spram njih (npr. pisanje i usvajanje novog Ustava 2006.); prisutna je stalna crta paternalističkog odnosa

prema pripadnicima manjina (npr. vlasništvo nad zastupničkim mandatom u Narodnoj skupštini RS); postojale su i napetosti na planu interetničkih odnosa, koji su gdjekad završavali incidentima koje su državna tijela rijetko procesuirala, a čiji su objekti bili i Hrvati (npr. koncem 2003. i početkom 2004.).

HRVATI KAO »REMETILAČKI FAKTOR«

U isto je vrijeme u Srbiji »zavladao« narativ, u najvećem dijelu političke elite i stručne javnosti te u značajnom dijelu utjecajnih nevladinih organizacija iz Beograda, što je onda prihvatio i veći dio predstavnika međunarodnih organizacija i diplomatskih predstavništava te većina srbijanskih medija, kako je »manjinsko pitanje u Srbiji riješeno«. Eventualno, pak, kritičko tematiziranje i poneki zahtjevi od strane predstavnika hrvatske zajednice za pozitivnim rješenjem nekoga problema, napose onoga u obrazovanju te politikama financiranja, u javnosti je doživljavano na način kao »samo se Hrvati bune, oni su uvijek nezadovoljni«, što se uklapalo u širu, uvelike raširenu, predodžbu o njima kao nekakvom »remetilačkom faktoru«. U tom smislu valja istaknuti da su Hrvati i nakon 2000. godine u srbijanskoj javnosti percipirani izuzetno negativno – nakon Albanaca, druga su nacionalna zajednica spram kojih građani imaju kontinuirano negativne stereotipe, o čemu svjedoče brojna ispitivanja javnog mnijenja. Postotak građana srpske nacionalnosti koji imaju negativan odnos prema Hrvatima općenito, naime, nije nikada bio manji od 50%.

Kronologija od 15. do 21. listopada

15. LISTOPADA 1773.

Kopanjem temelja i polaganjem temeljnog kamena započela je gradnja velike crkve i župnog

dvora. Zbog nedostatka novca i njegovog usmjeravanja u više ratnih pohoda, vođenih u tom razdoblju, gradnja je okončana tek nakon 25 godina – 1797./98. godine. Crkva, danas katedrala bazilika, nosi ime svete Terezije Avilske.

15. LISTOPADA 1997.

Održano je završno slavlje u povodu 500. obljetnice prve katoličke župe u Subotici i 200. obljetnice crkve svete Terezije Avilske. Svetu misu koncelebrirala su trojica biskupa: mons. Santos Abrillo Y Castello, László Huzsvár i István Péntes. Propovijed je održao biskupski vikar vlč. Stjepan Beretić. Koncertirali su Katedralni zbor »Albe Vidaković« i Zbor »Sveta Terezije«.

15. LISTOPADA 2003.

Dvojica Subotičana – Tihomir Sič i dr. Rudolf Vojnić – za svoje su pronalazke na Međunarodnom festivalu inovacije i stvaralaštva »Tesla 2003.« nagrađeni zlatnom, odnosno srebrnom kolajnom.

16. LISTOPADA 1878.

Novoutemeljeno »Subotičko kazališno društvo« predstavilo se cjelovečernjim programom na ovdašnjoj sceni. Umjetnički voditelj društva bio je Ōdön Vezéri, a članovi uprave István Frankl, Josip Antunović, Mihajlo Petrović, Vince Zomborčević, Árpád i József Hideg i drugi.

16. LISTOPADA 1910.

Na prvom javnom aero-mitingu međunarodni biciklistički i motociklistički as i letač Ivan Sarić na zrakoplovu vlastite konstrukcije i izrade poletio je i preletio oko 3 km pred svojim sugrađanima iznad nekadašnjeg Konjskog

trkališta kod tvornice »Zorka«. Nakon petnaestak godina iz njegovih je ruku poletio model helikoptera, prve letjelice toga tipa koju je konstruirao naš čovjek, pionir zrakoplovstva u Srednjoj Europi i na Balkanu.

16. LISTOPADA 1944.

U poslijepodnevним satima na subotičkim ulicama i u kioscima pojavio se prvi (i jedini!) broj novina pod naslovom »Slobodna Bačka«. Tri dana kasnije, reorganizirano Uredništvo počelo je s izdavanjem dnevnih novina pod naslovom »Radio vijesti«, što su pisane i tiskane standardnim hrvatskim jezikom. Nakon desetak dana pojavila se i srpska inačica »Radio vesti«, pisana srpskim standardom i tiskana ćirilicom.

17. LISTOPADA 1944.

Utemeljeno je Trgovačko udruženje u Subotici. Upravu čine: Vojislav Gabrić, predsjednik, Vladislav Botka, blagajnik, Vojislav Vojvodić, tajnik, te članovi Upravnog odbora: Mirko Tumbas, Lipot Víg, Ago Miković, Milan Milosavljević, Stjepan Nađ, Vojislav Vasiljević i Stipan Zomborčević.

17. LISTOPADA 1971.

U sklopu proslave obljetnice oslobođenja u Bajmoku je otkrivena spomen-skulptura »Baklja sjećanja«, djelo glasovite kiparice Ane Bešlić (1912.–2007.), rođene u ovom mjestu koja je vidno pridonijela razvoju i oblikovanju modernog izričaja u suvremenoj likovnoj umjetnosti na prostorima Jugoslavije.

17. LISTOPADA 2000.

Održana je konstitutivna sjednica Skupštine općine novog saziva, nakon dramatičnih i prijelomnih listopadskih gibanja. Za predsjednika je izabran József Kasza, a za potpredsjednike Bela Tonković i Nebojša Janjić.

18. LISTOPADA 1784.

Car Austrije i kralj Ugarske potvrdio je prijedlog Dvorske komore o sređivanju odnosa i materijalnih prilika, kao i započete urbanizacije u marijaterezijanskoj Subotici. Istodobno je odlukom Magistrata uvedena taksa za javni pašnjak, od po četiri dinara po svakom žitelju grada.

18. LISTOPADA 1934.

Diplomirani strojarški inženjer Zvonimir Stilinović postavljen je za direktora »Subotičkog električnog tramvaja i rasvjete«. Prije nje-

ga ovu dužnost je obnašalo desetak osoba, mahom iz inozemstva. Stilinović je pročelnik tvrtke do 1941., a od 1945., generalni je direktor, potom prinudni upravitelj i tehnički direktor »Elektrane«, a na kraju, do ožujka 1960. ravnatelj pogona »Sjeverna Bačka«.

18. LISTOPADA 1993.

Odlukom vijećnika Skupštine općine godišnji proračun je s 9,8 bilijuna povećan na 1,2 trilijuna dinara. Bilo je to u razdoblju prije denominacije dinara, i do tada nezabilježene inflacije u svjetskoj povijesti.

19. LISTOPADA 1957.

Svečano je otvorena Viša komercijalna škola u Subotici. Zbog ograničenog kapaciteta, u prvu godinu je upisano samo osamdeset studenata.

19. LISTOPADA 1968.

U novopodignutoj sportskoj dvorani, koja je sagrađena u rekordno kratkom roku, otvoren je Sajam obrta i domaće radinosti.

19. LISTOPADA 2002.

Izenada, u 63. godini umrla je mr. sc. Marija Grasl, istaknuta pedagoginja, profesorica Pedagoške akademije, među ostalim voditeljica Odbora za nastavni plan i program Sekcije za odgoj i obrazovanje Hrvatskog akademskog društva.

20. LISTOPADA 1918.

U stanu Albe Malagurskog održan je prvi tajni skup uglednih Bunjevaca i Srba na kojem su utvrđeni temeljni ciljevi slaven-skog življa u Subotici i njezinog široj okolici, kako bi se sukladno Wilsonovim načelima o samoodređenju moglo odcijepiti od Austro-Ugarske.

Tomislavu Žigmanovu priznanje za cjelokupan književni opus

SUBOTICA – Izložbom publikacija, svečanom akademijom, te glazbenim programom, u Gradskoj knjižnici je 13. listopada obilježeno 120 godina postojanja ove najstarije ustanove kulture u Subotici. Tim se povodom tradicionalno dodjeljuje priznanje za najbolje zavičajno književno ostvarenje u prošloj godini, koje je ove godine uručeno književnici i pjesnikinji *Mariji Šimoković* za roman »Velosiped gospodina Vermeša«, a iznimno ove godine prvi puta dodijeljeno je i priznanje za cjelokupan književni opus književniku i publicistu *Tomislavu Žigmanovu*. Povodom obilježavanja jubileja Gradska knjižnica je priredila izložbu slika *Lászla Kelcsa*, slikara iz Beča, u Američkom kutku pripređena je izložba o poznatim Subotičanima koji žive u Americi, a potom je u Čitaonici Gradske knjižnice predstavljen jednotomni »Rječnik srpskog jezika« Matice srpske.

Izložba slika Katalin Szöllösi i Márie Kiss

SUBOTICA – Do 18. listopada u galeriji Otvorenog sveučilišta možete pogledati izložbu slika dviju subotičkih amaterskih slikarica – članice likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« i Vojvođanskog likovnog kruga *Katalin Szöllösi* te članice HKC-a »Bunjevačko kolo« i sekcije »Oláh Sándor« pri MKC-u »Népkör« *Márie Kiss*. Izložbu je organizirao likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo«, a u povodu 15 godina bavljenja likovnim stvaralaštvom *Márie Kiss* i 10 godina stvaralaštva *Katalin Szöllösi*.

Otvarajući izložbu subotička grafičarka *Jasmina Vidaković-Jovančić* je naglasila iskrenost stvaralaštva prepoznatljivu u djelima dviju umjetnica.

»Akademska obrazovanja nije uvjet da se netko bavi umjetnošću, što nam i primjeri iz povijesti umjetnosti potvrđuju. Bitna je potreba čovjeka da se ono što se oko nas događa izrazi u umjetničkoj formi i tako tumači svijet na sebi svojstven način. A *Katalin Szöllösi* i *Mária Kiss* imaju upravo tu potrebu na likovni način bilježiti svijet oko sebe. Njihova inspiracija nije uvijek ista: nekada su to inserti iz života i njihova okruženja, a nekada je ta inspiracija tako snažna da nastaju cijeli ciklusi poput Marijinih bijelih konja, ili ciklusa vezanog za grčku mitologiju što ga je tek započela. Kod njih je pohvalno što pokazuju težnju za istraživanjem različitih likovnih tehnika i potrebu da se ide dalje, jer svi mi koji se bavimo likovnom umjetnošću moramo imati jednu dozu sumnje i samokritičnosti. Nadam se da će ustrajati u svojem radu i ostati otvorene za istraživanja i savjete«, rekla je *Jasmina Vidaković-Jovančić*.

U ime organizatora nazočne je pozdravila voditeljica likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« *Nedeljka Šarčević*, a u programu otvorenja nastupili su dječji zbor »Tandrčak« i pjesnikinje *Marija Horvat*, *Divna Lulić Jovčić* i *Ivanka Kenjereš*.

Izložba o Ivanu Sariću

SUBOTICA – U povodu jednog stoljeća od javnog leta *Ivana Sarića* na zrakoplovu vlastite konstrukcije Gradski muzej u Subotici priređuje izložbu posvećenu tom pioniru zrakoplovstva na ovim prostorima. Autor izložbe je kustos savjetnik *Mirko Grlica*. Izložba će biti otvorena večeras (petak, 15. listopada) u 19 sati.

»Zavitni dan« u Bačkom Monoštoru

BAČKI MONOŠTOR – Tradicionalna proslava »Zavitnog dana« Bačkog Monoštora bit će održana u subotu, 16. listopada,

da, u sportskoj dvorani Osnovne škole »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru. Početak je u 18 sati.

U programu Zavitnog dana, koji se ove godine proslavlja 65. put, uz domaćine sudjeluju gosti iz Hrvatske, Mađarske i Bosne i Hercegovine.

Nakon nastupa kulturno-umjetničkih društava, u velikoj dvorani Doma kulture u Bačkom Monoštoru bit će priređena večera za sve sudionike i goste svečanosti.

Organizator »Zavitnog dana« je KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora.

Izložba članova HDLU »Lika« iz Osijeka

SUBOTICA – Izložba članova Hrvatskog društva likovnih umjetnika amatera »Lika« iz Osijeka u ponedjeljak, 18. listopada, održat će se u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Postav će obuhvaćati radove 40 autora, a osim slika bit će izložene i skulpture. Izložba se realizira u sklopu suradnje dvaju prijateljskih gradova – Osijeka i Subotice, a otvorit će je dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*. Prigodom otvorenja nastupit će tamburaški sastav »Klasovi« pod vodstvom prof. *Mire Temunović*. Postav će se moći pogledati do 31. listopada. Početak je u 19 sati.

Znanstveni kolokvij u ZKVH

SUBOTICA – Znanstveni kolokvij s temom »Percepcija pre-kogranične suradnje s Republikom Hrvatskom među nacionalnomanjinskim organizacijama Hrvata u Srbiji« bit će održan u utorak, 19. listopada, u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (Harambašićeva 14) u Subotici.

Uvodno izlaganje imat će znanstveni novak s Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba *Drago Župarić Iljić*, koji je za potrebe prošle godine održanog znanstvenog skupa »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije« uradio istraživanje koje se ticalo suradnje institucija i organizacija hrvatske manjinske zajednice iz Vojvodine s civilnim i državnim sektorom Republike Hrvatske. Početak je u 17 sati.

Izložba »Backward« Zorana Naskovskog u Subotici

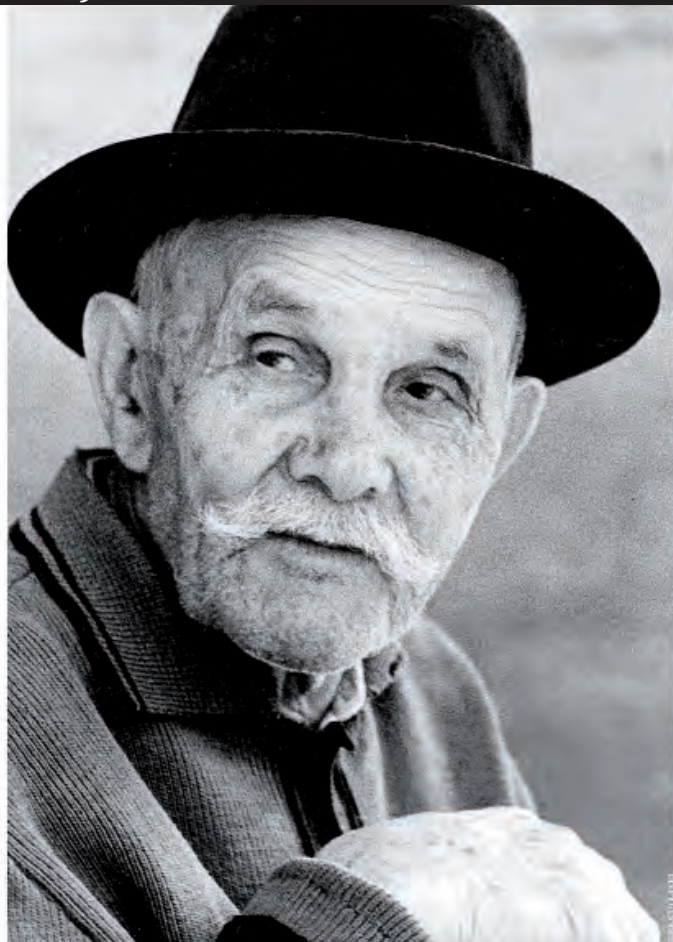
SUBOTICA – Izložba »Backward« beogradskog multimedijskog umjetnika *Zorana Naskovskog* bit će otvorena u četvrtak, 21. listopada, u Galeriji »dr. Vinko Perčić« (Maksima Gorkog 22) u 19 sati.

Izložba će se moći pogledati do 10. studenoga svaki radni dan od 10-14 sati i od 16-18 sati.

»Atentatori« u Pozorištu mladih

NOVI SAD – Dramska sekcija HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada izvest će predstavu »Atentatori« u iduću subotu, 23. listopada, u 20 sati na velikoj sceni Pozorišta mladih (Ignjata Pavlasa 8) u Novom Sadu. Riječ je o komadu suvremenog hrvatskog dramatičara *Tomislava Zajca*. Predstavu »Atentatori« članovi HKUPD-a »Stanislav Preprek« premijerno su izveli u lipnju ove godine. Ulaz je slobodan.

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA »LICA BAČKE« AUGUSTINA JURIGE

Neponovljivost trenutka

I ove fotografije dokazuju kako nije važan skup fotoaparata, nego fotograf, čulo se na otvorenju

Izložba umjetničkih fotografija »Lica Bačke« subotičkog majstora fotografije *Augustina Jurige* otvorena je 8. listopada u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Glavni motivi izloženih fotografija su lica ljudi, a fotografije su ostvarene u crno-bijeloj tehnici. Autor ih je snimio tijekom sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća u Tavankutu, Čantaviru, Stapar, Doroslovu, Hajdukovu, na Čikeriji, te u Subotici i okolini. Neke od tih fotografija su objavljene u fotomonografijama »Salaši« i »Ris«.

»Fotografija nije samo dokumentarno sredstvo, ona je u rukama umjetnika povod za nastanak umjetničkih fotografija koje će svjedočiti o prolaznosti vremena i prolaznosti trenutka, ali istovremeno i o trenutku koji je

zaustavljen i sačuvan za budućnost. U tom prožimanju prošlog, sadašnjeg i budućeg jako je važan taj presudni trenutak koji Juriga veoma dobro prepoznaje i kojeg i tehničkim i likovnim sredstvima primjerenim fotografiji uključuje u svoje radove«, rekla je povjesničarka umjetnosti i ravnateljica subotičke Moderne galerije Likovni susret *Olga Šram* otvarajući izložbu. Posjetitelje izložbe je pozdravio i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i najavio kako je u planu predstavljanje ovog postava fotografija u Hrvatskoj i Mađarskoj.

DOKUMENTARNA I UMJETNIČKA VRIJEDNOST

Govoreći o radu fotografa Augustina Jurige, stručna surad-

nica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Olga Šram* naglasila je kako je Augustin Juriga, radeći kao fotograf u Međuopćinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Subotici od 1980. do 1996. godine, stekao ugled i ostvario trajnu prepoznatljivost svojih djela jedinstvenim snimkama vojvođanske arhitekture, objekata i predmeta etnografske građe.

»U to je vrijeme Juriga po prirodi posla bio putnik. Obilazio je zajedno s etnolozima, arhitektima i stručnjacima cijeli teritorij Vojvodine i snimao zaboravljene ambijente kao što su kalvarije, salaši, križni putovi, polja, crkve i groblja, ali u svemu tome nikad nije zaboravio ljude. Snimao je uvijek i žitelje tih krajeva, one koji su tamo ostali i koji na svojim licima i na svojoj nošnji, na odjeći, na rukama nose pečat tog

vremena i nose povijest tih mjesta. Ovdje vidimo i neke fotografije koje datiraju prije Juriginog rada u Međuopćinskom zavodu, što govori o tome kako je Juriga uvijek imao u sebi 'senzor' koji ga je navodio da pristupa tim ljudima i tim ambijentima i spomenicima na osobit način, koji je rezultirao fotografijama posebne dokumentarne i umjetničke vrijednosti.«

Nakon razgledanja izložbe, fotograf-dokumentarist *Edvard Kirbus* je kazao kako svaka od izloženih fotografija sadrži zasebnu priču.

»Impresioniraju me priče koje nalazim u ovim fotografijama, a svatko tko pogleda ove fotografije doživjet će te priče na svoj način. Gledajući ovaj izbor fotografija neprestano me obuzima dojam o teškoći rada i kvaliteti i umijeću Jurige koji je uspio sta-

rom, ograničenom tehnologijom izvući takve suptilne nijanse na fotografijama. Autor je prikazao život na ovim izloženim fotografijama s jednim fantastičnim valerom. Likovi koje srećem na ovim fotografijama podsjećaju me na moje mlađe dane i veoma sam zadovoljan i impresioniran što su ti likovi ostali zabilježeni na fotografiji», kaže Edvard Kirbus i napominje kako nalazi zadovoljstvo kada vidi izložene fotografije u prostoru.

»Posebno je iskustvo vidjeti fotografije u njihovom, da tako kažem pravom, izvornom obliku. Fotografija je ona koja se treba izlagati u prostoru, a drugo je vidjeti fotografiju u publikaciji. Nikad nisam zadovoljan gledajući fotografiju u publikaciji, jer sam svjestan kako je manipulirana prilikom prevođenja s originala na stranice publikacije. Što se tiče interneta, ipak je dobro što omogućuje tzv. globalni pristup fotografskim umjetnostima«, kaže Kirbus.

MAJSTOR CRNO-BIJELE FOTOGRAFIJE

Svoje dojmove o Juriginom radu iznio je i književnik *Boško Krstić*, ujedno i urednik više fotomonografija.

»Što je to što zapravo Jurigu čini tako neodoljivim? Rekao bih kako je to prije svega njegova dobrota. Kada gledamo i pričamo o fotografijama obično se bavimo svijetlim i tamnim tonovima, tehnikom, izborom motiva, ali meni je veoma zna-

čajno što sve Jurigine fotografije odišu upravo tom njegovom dobrotom, tom njegovom željom za vječitim druženjem i vječitom željom da u nečemu vidi dobro. Njegove su fotografije bez velike retorike, bez ideologije, bez velike želje da uvjeri, Juriga samo pokušava da onaj tko gleda njegove fotografije pronade bar djele dobrote. Izložbe fotografija imaju posebnu draž. Mi smo svi beskrajno ubrzani i nervozni, svi smo u nekom ludom trku. Usred ogromne ponude informacija, željni smo odmora. Fotografija izaziva zapravo taj trenutak koji nas spašava. Pred fotografijom stanemo, ona nas zaustavlja u tom našem ponekad besmislenom i suludom trku. Tada smo u jednom novom odnosu i situaciji, kakvu nam ne mogu pružiti 'brze' slike televizije ili interneta. Naše su oči već toliko pune kolora da nas baš možda crno-bijela fotografija vraća suštini stvari i suštini slike koju vidimo, bez obzira što je cijeli svijet oko nas u boji. Nekada više vjerujemo ovakvoj crno-bijeloj verziji.«

Grafički dizajner *Drago Poljaković* kaže kako njemu izložene fotografije znače mnogo, jer su mu bliske priče koje sadrže.

»Živio sam na salašu, bliska mi je tema ove izložbe, a Juriga je osjetio taj život i zabilježio ga na svojim fotografijama. Ima tu i patnje na licima, ali i radosti i ljepote. Ove fotografije progovaraju pričom, to je neponovljiva povijest ovih prostora. Volim crno-bijele fotografije, a biti

Otvorenje izložbe u Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata

majstor crno-bijele fotografije, kao što je Juriga – je 'majstor-luk'. Teško je napraviti dobru crno-bijelu fotografiju, danas je trend brzina izrada fotografija, nekada je trebao duži proces, ali ljudi su u tome uživali – kad su sami razvijali filmove«, smatra Poljaković.

SMISAO ZA DETALJ

I za fotografa *Miholja Novaka* ova izložba ima veliku čar zbog izražajnosti fotografija, ali i zbog određene sjete.

»Lica koja gledamo na ovim fotografijama pričaju svoje priče, veoma izražajno, a mi te priče nadograđujemo na naše načine. I ove fotografije dokazuju kako nije važan skupi fotoaparatus, nego fotograf. Gledajući ove Jurigine slike sjećam se i davnih vremena kada sam se počeo baviti fotografijom, tada su rađene isključivo crno-bijele fotografije. Danas se izgubila ta čarolija koja nastaje kada fotograf razvije film, kada se osjeti miris kemikalija, a to mi je ostalo zauvijek u sjećanju. Ponovno za fotografiranje koristim isključivo foto-filmove, taj pokret se zove lomografija, nastojimo vratiti stari sjaj foto-filmu, kakav je imao, prije nego što je nadvladala digitalna fotografija«, kaže Novak.

Književnik *Vojislav Sekelj* kaže kako godinama prati rad Augustina Jurige i ističe da je ovaj fotograf majstor za detalj.

»Juriga ima fantastičan smisao za detalj. To je izuzetno važno. Onaj, tko se ne razumije i ne bavi detaljima ne treba se baviti niti cjelinom, jer ako se ne vide detalji ne vidi se suština. Detalj je jest teško 'uhvatiti', ali Jurigi to uspijeva. Kod Juriginih fotografija je dragocjeno što one unose dinamiku u mene dok ih gledam, a zatim i ja unosim dinamiku sa svoje strane u tu priču koju sadrži fotografija. Ove fotografije pokreću emocije, razmišljanja, imaju naboj. Siguran sam da fotografija ima budućnost, bez obzira što živimo u vremenu 'brzih' slika koje se smjenjuju na televiziji i internetu nevjerovatnom brzinom. Jurigine crno-bijele fotografije me inspiriraju, a rado se sjećam i naših druženja na salašu *Bele Ivkovića*, prilikom moba, a Juriga obožava salaše, tamo smo se družili na jedan specifičan način, a Juriga je uvijek tražio motive za fotografiranje, kao i uvijek s fotoaparatom u ruci«, priča Sekelj.

I za konac, Augustin Juriga u kratkom razgovoru naglašava kako je gledanje osnova za nastanak fotografije i da fotografije i izložbe moraju imati dušu.

»Crno bijela-fotografija ne zamara šarenilom. A može to biti i kao kad se uželiš slušati Rolling Stone, pa pustiš staru vinilnu ploču koja škripuće i 'grebe', ali to je taj zvuk iz tog vremena«, kaže Juriga.

Zvonko Sarić

Augustin Juriga

NOVA SEZONA U OSJEČKOM HNK-U

Jesen je, kažu, tužno doba, jer stabla odbace žuto lišće i čitava jedna polutka Zemlje potone u sivilo, čemer i jad, a ljudi se povuku u vlastitu samoću. Ljudi i ptice. A u prazan prostor naguraju se oblaci pa ih vjetar, poput šnenokli, goni nebom.

Ali, jesen ne mora obvezno biti tužna, dapače, može biti i čarobna, posebice ako odlučite otići u kazalište.

AMBICIOZNO I ZAHTEJVENO

U osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu započela je bogata, vrlo ambiciozna, ali i zahtjevna sezona, 104. po redu, kako nam je rekao intendant *Božidar Šnajder*. Unatoč recesiji, HNK će dobarano uposliti ansamble drame i opere i već ove jeseni sprema premijeru Krležine »Lede«, a do kraja godine tu je i tradicionalni novogodišnji koncert i nezaobilazni »Krležini dani«, znanstveno-kazališna manifestacija u čast *Miroslavu Krleži*. Do nove će godine još biti pripremljena »Mala Florami« *Ive Tijardovića*, a premijerno izvedena u siječnju, pa slijedi hrvatska praiizvedba predstave »Vedri duh« *Noela Cowarda* s premijerom u veljači. Vrlo zahtjevan projekt *Englberta Humperdinka* »Ivica i Marica«, opera u tri čina, priprema se za proljeće, ali nije riječ o dječjoj operi već djelu vrlo visoke glazbene vrijednosti, koje publiku vodi do vrijednosti tako potrebnih svima nama, tople riječi, ljubavi i sigurne ruke koja će nas izvesti iz tame. Potom slijedi predstava domaćeg, osječkog autora *Damira Petričevića* »Prolaznici«, povijesna drama u dva čina o osječkoj zavjetnoj kapelici, a za kraj još jedan zahtjevan projekt, *Verdijev* »Nabucco«.

I to nije sve, vjernu osječku publiku čeka čitav niz repriznih predstava poput *Mozartove* »Čarobne frule«, *Brechtove* »Opere za tri groša«,

Od Krležine »Lede« do Verdijeva »Nabucca«

Unatoč recesiji, osječko će kazalište dobarano uposliti ansamble drame i opere, te publiku očekuje šest novih predstava, najavljuje intendant Božidar Šnajder

Mihaljevićeve »Slavonske rap-sodije«, *Gotovčeva* »Ere s onoga svijeta«, mjuzikla »Jalta, Jalta« *Grgića* i *Kabilja*, *Okrugićeve* »Šokice«, *Veberove* »Budale za večeru«, *Gavranovih* »Paralelnih svjetova« i »Fragilea« *Tene Štivilčić*.

SURADNJA SA SUBOTICOM

Naravno, tu su i gostovanja pa i koprodukcije, koje osječko kazalište radi sa Gradskim kazalištem *Joze Ivakića* iz Vinkovaca, Hrvatskim kazalištem u Pečuhu i Narodnim

kazalištem u Subotici, pa smo intendanta *Šnajdera* zamolili da posebice pojasni baš suradnju sa Suboticom.

»Naša najbolja, najintenzivnija, pa i najkvalitetnija suradnja vezana je baš za Narodno kazalište u Subotici i to već čitav niz godina, od koncertnog izdanja 'Zrinskog' 2002. godine. Odmah poslije toga mi smo u Suboticu izveli 'Dužijancu' na opće zadovoljstvo, a tada sam upoznao i ravnateljicu *Ljubicu Ristovski* i to se razvilo u osobno prijateljstvo što se reflektiralo na još bolju suradnju. Od tada, najmanje jedanput godišnje razmjenjujemo gostovanja. Naravno, radimo mi razmjenu gostovanja i sa Pečuhom, Novim Sadom i Tuzlom, ali to sa Suboticom je nekako najljepše. Nedavno je i njihova ravnateljica drame *Olja Dorđević* kod nas režirala 'Apartman' *Noela Simona*, a sada već dolazi i do razmjene glumaca, scenografa, redatelja, pa je naš ravnatelj drame *Robert Raponja* nedavno režirao u Subotici i ta je suradnja u stalnom usponu. Znam da Subotica ima problema i još uvijek rade kazalište, nemaju potrebne uvjete za rad i za zahtjevnije predstave, ali ja im želim puno uspjeha, da što prije završe sve radove i dovedu kazalište u funkciju, a tada će naša suradnja biti još uspješnija, bogatija i potpunija«, rekao nam je *Božidar Šnajder*.

Dodajmo na kraju da osječka i subotička kazališna kuća pripremaju projekt s Nacionalnim kazalištem u Pečuhu s kojim će se zajednički natjecati za sredstva iz pretpripravnih fondova Europske Unije, jer i uvjeti zahtijevaju da osim jedne zemlje, članice Unije, budu i dvije zemlje koje to još nisu. Bit će to još jedno međunarodno približavanje na zadovoljstvo, nadamo se, brojnih posjetitelja ovih kazališnih kuća.

Slavko Žebić

Oliver Frlić režira u Subotici

predstave (koja još nema službeni naziv) očekuje se 10. prosinca ove godine.

Hrvatski redatelj mlađe generacije *Oliver Frlić*, poznat po autorskoj predstavi »Turbo folk«, radić će u Subotici gdje će u Narodnom kazalištu postaviti svoj novi autorski projekt, potvrdili su nam u toj kazališnoj kući. Premijera ove

D. B. P.

JEZIČNI SAVJETNIK

0 pridjevu zanimljiv i prilogu zanimljivo

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Kada se neka riječ vrlo često rabi u svakodnevnoj komunikaciji, počinje gubiti svoje pravo značenje, a možemo reći kako gubi i svako drugo značenje jer pridodavanjem drugih mogućih značenja u svim kontekstima, riječ gubi sva značenja. Takva riječ postaje prazna, neznačenjska jedinica.

Za neke se riječi može reći kako su »medijske«, odnosno kako su vrlo omiljene u medijima. Jedna od takvih riječ zasigurno jest pridjev *zanimljiv*. Danas je uistinu sve *zanimljivo*. Ono što su nekada ljudi skrivali od očiju javnosti, danas je važna vijest, u suvremenome je svijetu ljudska glupost jako zanimljiva, no to je neka druga tema. Mi ćemo se danas pozabaviti pridjevom *zanimljiv* i prilogom *zanimljivo*.

Pridjevom *zanimljiv* može se okarakterizirati svašta. Tako možemo čuti kako je film baš bio zanimljiv, ali zanimljiva je i knjiga, osim toga mogu se voditi vrlo zanimljivi razgovori. Uz

to, ljudima može biti *zanimljiv* nečiji život pa redovito gledaju emisije kao što su »Mijenjam ženu« ili »Big brother«. Kao u svakodnevnoj komunikaciji i u novinskim tekstovima, svašta se i u znanstvenim tekstovima opisuje kao *zanimljivo*.

Pridjev *zanimljiv* i prilog *zanimljivo* gotovo se uvijek mogu zamijeniti nekim drugim pridjevom i prilogom, odnosno sintagmom koja ima jasno značenje i za koju se zna kakva svojstva pripisuje predmetu kojemu se pridijeva. Posebice je važno o tome brinuti kako ne bismo pridjevom *zanimljiv* ili prilogom *zanimljivo* okarakterizirali nešto što nikako ne može biti *zanimljivo*. Ponekad se, na žalost, u medijima može čuti kako možemo pogledati neku jako *zanimljivu* reportažu, a o onda u njoj gledamo i slušamo o ratu, ubijanju, mučenju. To nikako ne može biti *zanimljivo* i time je riječ izgubila svoje značenje.

Evo nekoliko primjera kojima možemo zamijeniti pridjev

zanimljiv. Sintagma *zanimljiv film* zapravo nam ništa ne govori o samome filmu, stoga je bolje reći kako je film napet, prepun neobičnih i napetih događaja, kako je tužan, romantičan ili kako je to film sosebujnom glazbom, glumcima, mjestima snimanja...

Zanimljiv razgovor može biti smiješan, veseo, nadahnjujući, poticajan, pun novih otkrića, dinamičan pa i naporan, tužan, žestok...

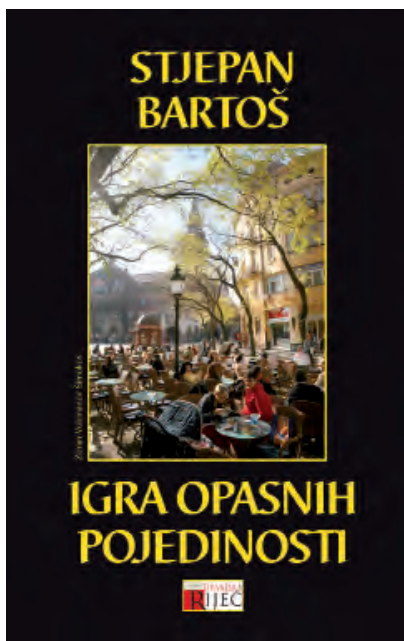
Govorimo li o sukobu, on ne bi trebao biti zanimljiv, stoga bismo trebali reći kako je sukob bio neprimjeren, neočekivan, snažan, žestok, neugodan, bolan...

Opišemo li bilo što pridjevom *zanimljiv*, zapravo nismo ništa rekli o samome predmetu, stoga bismo trebali izbjegavati kvalifikaciju *zanimljiv*, a predmete, bića, pojave i događaje opisivati pridjevima koji o njima uistinu nešto kazuju.

NOVA KNJIGA U IZDANJU NIU »HRVATSKA RIJEČ«: STJEPAN BARTOŠ, »IGRE OPASNIH POJEDINOSTI«

Ispitivanje ovovremenskog okruženja

Nova knjiga dramskih tekstova *Stjepana Bartoša* (Srijemska Mitrovica, 1960.) pod naslovom »Igre opasnih pojedinosti« sadrži osam dramskih tekstova: »Na putu za Saint-Tropez«, »Kraj čitanja«, »U Nevadi«, »Game over«, »Priljave igre«, »Opasne pojedinosti«, »Kamen sreće« i »Kako se održao Staljin«. U njima autor nastavlja s ispitivanjem ovovremenskoga okruženja, započetog s knjigom »Drame« tiskanom 2006., pokušavajući utvrditi stupanj ljudskog nezadovoljstva, nemira i traganja.

U ovih osam dramskih postaja, na privremenom ovozemaljskom putu iz ničega u ništa, zapljusnuti smo senzibilitetom prepoznatljive stripovske duhovitosti, smiješnih i »otkačenih« situacija, opsesijom Bartoševih junaka avanturizmom, dok istodobno danomice čame na dubrištu, prepletanjem bajkovitih zamisli i ironijskog diskursa, indikativnih relacija u odnosima spolova, kao i živih i mrtvih – a sve nas to navodi na povlačenje paralela između ponuđenih drama i svijeta zbilje. U tom

kontekstu one bude u nama pomisao kako se nalazimo pred nužnošću nove, velike društvene rekonstrukcije. I premda Bartošev rukopis izvrsno funkcionira na jezičnoj razini, za sada se samo možemo pitati – a kakav bi bio njegov stvarni učinak na gledatelje, budući da su, nažalost, male mogućnosti za postavljanje ovih drama, barem u ovom podneblju, gdje još uvijek nema iole suvislog odgovora na pitanje – kada će i u kakvom obliku profunkcionirati, primjerice, hrvatska scena subotičkog kazališta?

M. M.

Zrenjaninski biskup gostovao na Kršćanskoj tribini grada Subotice

Misijsko djelovanje

Zrenjaninski biskup *Ladislav Nemet* bio je gost Kršćanske tribine u četvrtak, 7. listopada, u Katoličkom krugu u Subotici. Okvirna tema izlaganja bila je »Doživljaji jednog misionara u Aziji«. Biskup je pojasnio što su misije i misijsko djelovanje.

»U korijenu misijskog poslanja je Isusov nalog učenicima da idu po svem svijetu i propovijedaju evanđelje, krsteći ih u ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga«, rekao je, među ostalim, mons. Nemet. Biskup je predstavio i misionarsku Družbu Božje riječi, kojoj on pripada, kao i njezino rašireno djelovanje po cijelome svijetu, a zatim je uz prikazivanje fotografija govorio o svom trogodišnjem misijskom djelovanju na Filipinima.

(prema IKA, Ž. V.)

Mentalno zdravlje

Sljedeća Kršćanska tribina grada Subotice bit će održana 21. listopada, na temu »Mentalno zdravlje«. Uvodničar je direktor Caritasa Srbije *Vladislav Varga*, a predavanje je u Katoličkom krugu u 20 sati.

U Somboru održan seminar za vjeroučitelje

Kršćanski simboli u nastavi vjeronauka

Prošloga je vikenda u Somboru održan seminar za stručno usavršavanje vjeroučitelja, kojemu je ove godine tema bila »Kršćanski simboli u vjeronaučnoj pouci.« U petak, nakon predstavljanja voditelja i sudionika seminara, uvodno je predavanje imao profesor katehetike preč. *Josip Pekanović*, dok su uvod u seminar priredile gošće iz Švicarske *Christina Zoller* i *Karin Flury*.

Sljedeći dan, u subotu, u prijepodnevnim satima predavanje je održao dr. *Andrija Kopilović*, a potom su sudionici seminara radili u grupama. Priređen je i plenum na kojem su postavljana pitanja, te su razmjenjivana iskustva. Svi sudionici su dobili

certifikate Teološko-katehetskog instituta u Subotici.

Trodnevno druženje je završeno u nedjelju svetom misom, na kojoj je priređen i blagoslov školskih torbi.

Humanitarna udruga

Nijemaca »Gerhard« iz Sombora i ove je godine za predavanja i rad kateheta u grupama ustupila prostor u Kući pomirenja s Bogom. Sudionici su veoma zadovoljni ovogodišnjim, petim po redu seminarom za stručno usavršavanje kateheta, a po mnogima je ovaj bio najbolji do sada.

Osim predavača dr. Andrije Kopilovića, voditelji seminara bili su preč. Josip Pekanović i katehistice *Rozmari Mik*, *Christina Zoller* i *Karin Flury*, dok je u subotnjem plenumu sudjelovao i prof. dr. *Josip Ivanović*.

Z. G.

Pučka kasina 1878. organizira obilježavanje 70. obljetnice smrti svećenika i pjesnika Alekse Kokića

Posjet grobu i svečana akademija

Svečana akademija u povodu 70. obljetnice od smrti svećenika i pjesnika *Alekse Kokića* bit će održana u Subotici 5. studenoga. Organizator je Pučka kasina 1878. Predviđeno je da se toga dana u 16 sati posjeti grob Alekse Kokića, zatim je u 16:30 polaganje cvijeća na njegovu bistu, dok će svečana akademija u crkvi Isusova Uskrsnuća početi u 19 sati. O djelu Alekse Kokića govorit će pomoćni biskup đakovački mons. dr. *Đuro Hranić*, na temu: Utjecaj vlč. Alekse Kokića u procesima kulturne i nacionalne integracije bačkih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca.

Iz Pučke kasine najavljuju kako je u pripremi i tiskanje knjige za ovu prigodu pod nazivom »Kokićev prvijenac«.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt: NOVI SAD Koste Abraševića 16 Redakcija: 021/4790529 Program: 021/4790464 SMS: 063/598441 radiomarija.srbija@gmail.com www.radiomarija.rs	Kontakt: SUBOTICA Starine Novaka 58 Redakcija: 024/692255 Program: 024/692259 SMS: 063/445523 marioradio@tippnet.rs www.mariaradio.rs
--	--

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

POSTOJI SVJETLO KOJE NAS OBASJAVA I SVOJOM LJEPOTOM KRASI

Kriza ili čišćenje?

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Sve smo češće u napasti da hvalimo prošla vremena. Tvrdimo kako je nekada bilo bolje, ljepše, bogatije, lakše. Kada to priča netko u srednjim ili starijim godinama, onda psiholozi priskoče u pomoć konstatacijom da je osoba počela starjeti. Istina, znak je starosti kada se gleda samo prošlost, kao što je istina da je znak mladosti kada se gleda zanosno u budućnost. Međutim, potrebno je i jedno i drugo, ali uz uvjet da se ne gubi realnost. Biblijska knjiga Propovjednik će ustvrditi »Ništa novo pod suncem«, ali ipak ima novoga. Povijest se ne ponavlja, ona ide naprijed. Ima svoje uspone i svoje padove. Čini se da mi živimo u vremenu kada je povijesna dekadencija – pad. Kako inače protumačiti sve ono što se oko nas događa.

PORUKE S PUTOVANJA

Nedavno sam bio na jednom dugom hodočašću po zapadnoj Europi. Želio bih kao mali putopis u nastavcima podijeliti s vama – čitateljima – doživljaje i poruke s toga putovanja. Ovaj puta mi je važan jedan detalj. Svakako smo htjeli posjetiti rodno mjesto sv. Roka, Montpellier. Na njegov spomen tamo je jedan od najboljih medicinskih fakulteta na svijetu. Jasno, nama je trebala crkva nad njegovom rodnom kućom da bi smo imali svetu misu. Grad je prekrasan. U starom gradu govori svaki kamen i svaka zgrada. Lutali smo strmim ulicama i pitali sugrađane gdje je crkva sv. Roka, nitko nije znao. Zar je moguće da njegovi sugrađani ne znaju tko je sv. Rok i gdje mu je crkva. Nismo je našli po »živim ljudima« nego po adresi iz karte. Eto, što je doživio sv. Roko da ga ni u rodnom gradu nova generacija više ne poznaje. Odslika je to modernog francuskog kršćanstva koje je umorno i koje polako nestaje. No ponekad nije bolje ni kod nas. Ovih dana je bilo zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije u Subotici. Biskupi i nadbiskupi na čelu s nuncijem imali su želju slaviti misu u katedrali s narodom. Ali jao, gdje je narod? U crkvi je bilo jedanaest nad/biskupa, a u crkvi je bilo pedeset sedam vjernika. Eto, to je katolička Subotica. Ne smijem biti pesimist, ali ipak je nekada bilo bolje. Moram se nadati da će večeras u katedrali biti bolje kada slavimo našu zaštitnicu sv. Tereziju. U svakom slučaju kršćanstvo stoji na raskrižju gdje je nastalo vrijeme »čišćenja«.

U Svetom pismu

stoji na jednom

mjestu da je rešeto

spreмно da prosije

sjeme i što je vrijed-

no ostat će, a što je

pljeva otpast će.

*

Marginaliziranje

Crkve po svaku cijenu i podcjenjivanje

od vlastitih redova

jasan je znak dije-

ljenja sjemena od

pljeve.

Naime, u Svetom pismu stoji na jednom mjestu da je rešeto spremno da prosije sjeme i što je vrijedno ostat će, a što je pljeva otpast će. Izgleda da je to vrijeme nastupilo za Crkvu u Europi, pa polako i kod nas. Marginaliziranje Crkve po svaku cijenu i podcjenjivanje od vlastitih redova jasan je znak dijeljenja sjemena od pljeve. Ne bih dalje nabrajao, ali vjerujem da je konstatacija točna. Koja je prognoza?

PLAVETNILO DALEKOG OBZORJA

U jednoj priči sam čitao ovo: Dječak koji je živio u dolini divio se planinskim vrhuncima koji su se ocrtavali na dalekom obzorju. Plave, stasite i gorde planine sličile su rajskom krajoliku, tako različitom od suha i siva kraja u kojem je on živio. Jednoga dana, kad je već poodrastao, vjerujući u zov predivna obzorja, odlučio je poći i upoznati ga. Put je vodio preko brda i dolina. Putovanje je dugo trajalo. Mladić je na kraju iscrpljen stigao na vrh planine, ali je veoma razočaran ustanovio da planine nisu više plave, nego sive i grube, stjenovite i puste, baš onakve kakav je i krajolik iz kojega je došao. No na obzorju pred njim ocrtavali su se modri, ljubičasti, zlatom obasjani planinski vrhunci. Krenuo je dalje. Trebalo mu je mnogo vremena da onamo stigne. No i ondje su se plavetnilo, ljubičasta boja i zlatni odsjaji pretvorili u siv kamenjar, golet s pokojnim požutjelim busenom sasušene trave. Pred njim je ponovno pucao pogled na plavetnilo s ružičastim odsjajem. Išao je i dalje. Uvijek bi se iznova razočaravao: kad bi stigao na mjesto koje je iz daljine izgledalo veličanstveno, ono bi postajalo grubo i pusto. Jednoga dana, a bio je već star, uvidio je konačno da su mu traganja uzaludna i odlučio se vratiti. Kad gle čuda: svi krajolici kroz koje je prošao bili su plavetni, prozračni, obasjani zlatnim sunčevim zrakama.

Svakako nećemo tugovati niti se sablažnjavati nad našom stvarnošću, nego raditi i gledati onu ljepšu stranu koja još uvijek ulijeva nadu. Ovom dječaku trebao je život da shvati tu temeljnu mudrost da ima sunce i plavo nebo koje je kadro sivo i surovo kamenje obasjati ljepotom koja postaje privlačna i ugodna. Postoji Bog koji od nas ovakvih kakvi jesmo i od vremena u kojem jesmo svojim svjetlom obasja i svojom ljepotom ukrasi i ovo naše teško vrijeme.

GUSTA JUHA OD POVRĆA

Potrebno: 350 g cvjetače, 150 g zamrznute mješavine graška i mrkve, 300 g krumpira, 200 g zelenih mahuna, 50 g rotkvice, 1,5 l vode, 2 žličice šećera, 1 žličica soli, 200 g kozica, 50 g maslaca, 25 g oštrog brašna, 500 ml mlijeka, 200 ml vrhnja za kuhanje, 1 žlica vegete, 2 žumanjka, 2 žlice nasjeckanog kopra.

Priprema: Opranu cvjetaču razdvojite na cvjetove, a oguljeni krumpir narežite na kockice. Stavite vodu da se kuha i u ključalu vodu dodajte sol, šećer, cvjetaču, krumpir, rotkvicu, mahune, mrkvu i grašak. Povrće kuhajte na laganoj vatri desetak minuta. Dodajte kozice i još malo prokuhajte. Povrće i kozice ocijedite, a dio juhe u kojoj se kuhalo povrće sačuvajte. Na maslacu kratko popecite brašno, dodajte mlijeko, vegetu, pola količine vrhnja i sve zajedno kuhajte oko 5 minuta. Umiješajte kuhano povrće s kozicama i kuhajte još oko 5 minuta.

Posudu s vrućom juhom maknite s vatre, umiješajte žumanjke pomiješane s preostalim vrhnjem i s 2-3 žlice juhe. Služite toplo!

PEČENA PILETINA S POVRĆEM

Potrebno: 1 manje pile, ½ naribanog svježeg đumbira, 3 žličice vegete, 200 g luka, 200 g mrkve, 100 g korijena celera, 250 g tikvice, 30 ml ulja, 1 list lovora, 4 žličice sjemenki komorača, 120 g riže, 350 – 400 ml vode.

Za premazivanje: 200 ml kiselog vrhnja, 100 g kiselih krastavaca.

Priprema: Pile narežite na četvrtine. Komade mesa premažite s đumbirom i 2 žličice vegete. Luk narežite na ploške, a mrkvu, celer i tikvice na kocke. U široj tavi na ulju popecite pripremljenu piletinu sa svih strana. Dodajte luk, lovor i sjemenke komorača, podlijte s malo vode i zajedno pirjajte 15-ak minuta. Pod kraj pirjanja dodajte mrkvu i celer. Piletinu zajedno s povrćem stavite u tepsiju. Rižu ravnomjerno rasporedite, pospite preostalom vegetom i zalijte vrućom vodom. Pokrijte aluminijskom folijom i pecite u pećnici ugrižanoj na 200 stupnjeva oko 30 minuta.

Nakon toga umiješajte tikvice i otkriveno nastavite peći još 15-ak minuta.

Pod kraj pečenja komade pileline premažite mješavinom kiselog vrhnja i kiselih krastavaca koje ste narezali na kockice.

Služite toplo uz zelenu salatu.

BAKLAVA S ORASIMA I KEKSOM

Potrebno: 500 g tankih kora, 200 ml kiselog mlijeka, 300 g šećera, 300 ml ulja, 3 jajeta, prašak za pecivo, 200 g mljevenih oraha, 300 g mljevene plazme, 300 ml mineralne vode.

Za preljev: 500 g šećera, 400 ml vode i limun.

Priprema: U odgovarajućoj posudi sjedinite kiselo mlijeko, šećer, 200 ml ulja, jaja, prašak za pecivo, mljevene orahe i mljeveni keks i sve dobro promiješajte. Tepsiju s dubljim dnom nauljite, pa dno prekrijte s dvije kore. Mineralnu vodu i 1 dl ulja sjediniti pa poprskati kore, zatim premažite filom, ponovno stavite dvije kore... i nastaviti isti postupak dok se ne potroši sav materijal. Pripremljenu baklavu narežite na kvadratiće ili romboide i metnite je peći u ugrižanu pećnicu na 200 stupnjeva dok ne porumeni. Za to vrijeme možete pripremiti preljev. Limun dobro operite i skupa s korom narežite na kolutove. U manjoj zdjeli sjedinite šećer, vodu i limun, pa kuhajte dok ne proključa. Ovim sirupom prelijte pečenu baklavu.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Jesenski poslovi u vrtu

Prije nego li počne hladno vrijeme počistite svoje dvorište i vrt, pripremite ga za zimu. Iako preko dana još uvijek ima sunca, noći su hladne, te nemojte čekati previše, nego što prije pripremite svoj vrt za zimu i na taj ga način zaštitite od hladnoće.

Kod pripremanja vrta za jesen/zimu započnite uklanjanjem kolčića za biljke iz vrta. Očistite sve ove kolčiće, obrišite ih ili poprskajte rastvorom vode i varikine 2:1. To će ubiti sve bolesti koje bi se mogle zadržati. Sljedeći korak u čišćenju vrta je uklanjanje bilja. Mrtve biljke, staro voće i povrće i sve bolesne biljke treba ukloniti iz vrta. Ako su stare biljke bile zdrave, od njih možete napraviti kompost. Ukoliko

su bile prisutne neke bolesti bolje ih bacite u smeće ili ih spalite. Ako napravite kompost od bolesnih biljaka, riskirate ponovnu zarazu u vrtu sljedeće godine.

Nakon toga slijedi još jedan korak u pripremi vrta za zimu, a to je prekrivanje kompostom, stajskim gnojivom ili umjetnim gnojivom. Također možete iskoristiti ovu priliku da prekrijete (utoplate) biljke koje prezimljavaju zimu.

UREĐENJE DVORIŠTA

S temperaturom zemlje koja je još topla i s blagim vremenom, jesen je najbolje vrijeme za presađivanje grmlja, drveća ili za sadnju sadnica. Grmlje, drveće i sadnice tada imaju najbolju šansu preživljavanja šoka

presađivanja i sadnja. Jesen im omogućava adekvatno vrijeme da se smjeste u okolini, a onda utonu u zimski san kako bi se u proljeće rasplinuli u prelijepe boje.

Važno je prije sadnje svakako znati što se želi. Prvo i najvažnije je znanje o tome kakve će dimenzije stablo imati u svojoj punoj zrelosti. O tome ovisi gdje ćete ga zasaditi.

Jesen je vrijeme kada se sade lukovice kako biste u proljeće imali raskošan vrt pun boja i mirisa. Lukovice pogodne za blage zimske klime su pahuljice, španjolski zvončiči, iris, ciklama, sunovrat, frezije...

TRAVNJAK

Ako želite novi travnjak iskoristite ovo vrijeme i pokušajte sjetvu obaviti najkasnije do kraja listopada.

Da bi travnjaci ostali negovani, potrebno je učiniti osnovne radnje za održavanje. Košenje travnatog pokrivača, osim iz estetskih razloga, važno je i zbog vegetativnih razloga. Utječe na gustoću trave jer pospješuje rast novih izdanaka i razvoj korijena. Ako je prva košnja bila po širini livade, drugi put je potrebno proći po dužini. Travu odrezanu košnjom možete ostaviti na travnjaku, jer ti ostaci služe kao prirodno organsko gnojivo. Prije toga

ostatke trave potrebno je usitniti, a potom ravnomjerno rasporediti po površini.

SAKUPLJANJE LIŠĆA

Preporučuje se obaviti dva do tri sakupljanja lišća tijekom listopada i studenoga. Nikako nemojte čekati da otpadne sve lišće. Naime, otpalo lišće ne treba predugo stajati na tlu da ne bi počelo truliti, jer na taj način može oštetiti travnjak na koji padne, a i redovito sakupljanje lišća odaje dojam urednosti vašeg vrta.

KUĆICE ZA PTICE

Sad je vrijeme na drveće i grmlje postaviti kućice ili hranilice za ptice. No, svakako ih osigurajte od mačaka. Ovakve kućice možete i sami napraviti skupa s djecom, koja će tijekom zime hraniti ptičice koje će se udomiti u vašem vrtu.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 064/222-14-20, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućne posete, prevoz pacijenata

Badawi

Pedijatrija, Ginekologija, Urologija, Neurologija, Gastroenterologija
Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopiya, Laboratorija, Alergotest
Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Eilman-Radiotalasna hirurgija
Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Bloptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu porodicu

Zombi Borovnica

Usrijedu, 6. listopada, u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici posjetio nas je spisatelj Darko Macan. Govorio nam je o svojim romanima i stripovima. Svi smo smišljali zajednički strip, tako što smo mu davali ideje, a on je to crtao. Na kraju je nastao strip o Zombi Borovnici. Svi smo uživali!

Učenici III. i IV. razreda OŠ »Ivan Milutinović«

Mađioničar Jozo Bozo

Prošlog petka učenike hrvatskih odjela u Subotici i okolici posjetio je mađioničar Jozo Bozo. On je došao u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Hrvatskog nacionalnog vrijeća, a u povodu Dječjeg tjedna. To je bio dar za sve vas. Hvala im. Pokraj učenika OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu i djece iz OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina, koje je posjetio u njihovim školama, Jozo Bozo je razveselio i djecu OŠ »Matko Vuković«, OŠ »Sveti Sava«, OŠ »Ivan Milutinović«, kao i mališane iz dječjeg vrtića »Marija Petković« koji su se s Jozom susreli u dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Zašto da se ruke peru, zašto da se trljaju?

»Zašto da se ruke peru, zašto da se trljaju«... stihovi su dobro vam poznate dječje pjesmice, koju ste vjerujem svi slušali i pjevušili. A dalje slijedi i odgovor: »Onoga 'ko ne zna što se ruke peru, svakog dana grozne bakterije žderu...« Pa vi sad vidite, hoćete li prati ruke ili ne?

Ukoliko želite da vaše ruke i vaši dlanovi budu stanište za bakterije, nema potrebe prati ruke. Slobodno jedite prljavim rukama! Pa će i vaše tijelo postati predivan dom za bakterije i znate što - možete pravac kod liječnika, jer bakterije izazivaju razne bolesti, a onda... znate kraj. Slijede lijekovi, injekcije, bolnica... uh, baš i nije neki izbor.

Ali, ja baš volim prati ruke, i to toplom vodom i sapunom. Sve ovo vam pišem, jer je danas 15. listopada, Svjetski dan čistih ruku. Ukoliko pravilno perete ruke smanjuju se i uništavaju mnogi uzročnici bolesti, no ovo pravilo ne važi samo za djecu, nego i za odrasle, pa ih slobodno možete opomenuti i podsjetiti kako se ruke peru.

Kako treba prati ruke

Kad smo već kod toga, ruke treba prati u toploj vodi, jer topla voda bolje uništava uzročnike zaraza od hladne vode. Sapun treba koristiti najmanje 10-15 sekundi. Ne zaboravite dobro oprati dijelove između prstiju, ispod noktiju i ispod nakita jer se tu mikroorganizmi vrlo rado zadržavaju i skupljaju u velikom broju. Nakon ispiranja ruke treba dobro posušiti čistim ručnikom ili još bolje papirnatim.

Kada treba prati ruke

Nadam se da svi vi dobro znate kada ruke treba prati, a ukoliko ne znate ili ste malo zaboravili, evo da se podsjetite: uvijek prije jela i kuhanja;

Dani kruha, dani zahvalnosti za plodove zemlje u Koprivnici

Tavankučani predstavljali Vojvodinu

Skupina učenika hrvatskih odjela osnovne škole »Matija Gubec« iz Tavankuta prošloga je vikenda, 9. i 10. listopada, predstavljala svoju školu, Tavankut, Suboticu, kao i Vojvodinu, na Danima kruha i zahvalnosti za plodove zemlje u Koprivnici.

Dani kruha, dani zahvalnosti za plodove zemlje obilježeni su 19. put, i to na razini vrtića, osnovnih i srednjih škola, te grana Lijepe naše u Republici Hrvatskoj, županijama Federacije Bosne i Hercegovine te u hrvatskim odjelima u Vojvodini i hrvatskim školama u Mađarskoj.

Tavankučani

prije i poslije odlaska na WC; poslije čišćenja i pospremanja u kući; poslije diranja životinja - uključujući i kućne ljubimce; poslije posjeta bolnici, zdravstvenoj ustanovi ili bolesnoj osobi; nakon ispuhivanja nosa, kašljanja ili kihanja; čim uđete u kuću nakon igranja, boravka u vrtu, parku, šetnje s psom, kupovine i slično... Ne kaže se uzalud da je čistoća pola zdravlja. Zato, ne zaboravite da će vas nekoliko sekundi pranja ruku poštediti različitih bolesti, bolnih pretraga i dugotrajna boravka kod liječnika.

SVJETSKI DAN HRANE

Svjetska zdravstvena organizacija, zabrinuta za dobrobit čovječanstva, krajem 1996. godine proglasila je 16. listopada za Svjetski dan hrane. Glavni moto ovoga dana jest osigurati hranu za sve. Kako ti možeš pomoći? Možeš podijeliti hranu sa siromasima, možeš svome prijatelju koji nema što jesti napraviti sendvič i darovati mu ga. Osim velikog broja gladnih, na svijetu svake minute od gladi umire 25 ljudi. Jeste li ikada razmišljali o tome, da hranu koju svakodnevno imate neki ljudi nemaju. Da na svijetu ima jako, jako puno gladne djece, koja nemaju niti mrvicu kruha, a kamoli meso,

finu juhu ili slasticu. Još jedno pitanje: bacate li hranu? Nikada, baš nikada nemojte bacati hranu, uvijek ima gladnih koji će se tome obradovati. Vadite u tanjur samo onoliko koliko možete pojesti i budite zahvalni što imate što jesti.

Već u nedjelju, 17. listopada, obilježava se Međunarodni dan borbe protiv siromaštva. Opća skupština Ujedinjenih naroda odredila je taj dan još 1993. za promicanje svijesti o potrebi iskorjenjivanja siromaštva i bijede u svim zemljama, posebice onima u razvoju.

NOVI BROJ HRCKA

Dragi moji, već sljedećeg petka, dakle 22. listopada, izlazi novi broj podlistka za djecu »Hrcko«. To je listopadski broj, koji vam i ove jeseni donosi mnogo plodova vašega rada. Mnoštvo je događanja za nama, a neka tek slijede. Zato u sljedeći petak Hrcko u ruke i uvjerite se u to, možda pronađete i sebe na brojnim fotografijama. I naravno, da ne zaboravim, pročitajte i koga je u ovom broju Hrcko nagradio. Svima ostalima više sreće u sljedećem broju. Šaljite vaše kupone, a Hrcko će vas nagraditi. Do sljedećeg petka pozdrav!

Ž. Vukov

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Zvonimir Pelajić

Dućan kod Kuniškega

Kažu kako u našem jeziku ima više od 3 tisuće riječi turskog podrijetla. Jedna od takvih je i dućan, prodavaonica. Vlasnik prvog i najstarijeg dućana u Vajskoj bila je češka obitelj Kunišek. Prema kazivanju potomka vlasnika dućana *Josipa Pube Kuniškega*, njegov pradjed *Aleksandar* doselio se iz Češke u Filipovo (današnji Bački Gračac) još 1830. godine. Bio je u službi austrougarske vojske kao niži časnik, a kada je čuo kako u Vajskoj traže zapovjednika policije, došao je u ovo mjesto sa ženom i dva sina.

Kako u Vajskoj još nije bilo dućana, starijem sinu *Ignjaku*, u jednoj maloj prostoriji kupljene kuće (današnja Leninova ulica), otvara bakalnicu. Ovaj mali dućan ubrzo postaje tijesan, pa dograđuju još jednu dvostruko veću prostoriju. U međuvremenu sin se ženi s *Lili* iz mađarske obitelji i s njom nastavlja raditi.

Josip nasljeđuje ovaj dućan i ženi se *Julijanom* iz Šarengrada, koja je u ono vrijeme govorila čak tri jezika: mađarski, njemački i hrvatski. Poslije stvaranja Kraljevine SHS kuća u kojoj je bio dućan se proširuje i ona

postaje jedna od najvećih u selu.

Josipa nasljeđuje sin *Julije*, poznat kao *Đula*. On je prvi Kunišek koji je završio trgovačku školu, i to u Somboru. Ženi se s također školovanom trgovkinjom *Arankom*, koja je vodila blagajnu i knjige.

U dućanu su prodavani šećer (kristal, kocka, u prahu, žuti i crni), esencija, petrolej, sol, krumpir šećer, bombone, mirišljavi sapun i kava, koju su u ono vrijeme malo kupovali. Prodavane su i šljoke za narodnu nošnju, pamučne štringle, igle i konac, ulje u malim bocama

do 2 deci. Između dvaju ratova tražena je i tekstilna roba, a po potrebi dobavljana su i građanska odijela i nakit za djevojke i žene. U dućanu je bilo moguće kupiti i ljekovite preparate od ljekovitih i aromatičnih biljaka.

Traženi su i okovi za zaprežna kola, posebno Vinterove osovine za paorska kola. Od obuće prodavani su gumeni opanci, čizme, kaljače, a zimi i klompe, što se tada moglo kupiti samo u varošima i gradovima.

Zbog dobre opskrbljenosti, u to su vrijeme govorili kako se kod *Đule Kuniškega* može sve kupiti, od igle do lokomotive. Robu su tada naručivali iz susjednih gradova, a stizala je željeznicom do Bača. U Bač je išao najamni kočijaš koji je s postaje dovozio robu za *Ignjaka* dućan, za Kuniškega.

Poslije Drugog svjetskog rata dogodila se nacionalizacija i agrarna reforma. Dućan preuzima država, a njegov vlasnik *Đula Kunišek* postaje upravitelj najvećeg zemljoradničkog dućana pri zemljoradničkoj zadrugi od 1947. do 1954. godine. *Đulini* sinovi nisu nastavili stoljetnu tradiciju svojih predaka, jedan odlazi u učiteljsku školu u Sombor, a drugi u Rijeku, gdje završava za nastavnika i tamo ostaje živjeti.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP СубОТИЧКЕ ПИЈАЦЕ
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Novi Vinodolski

15. listopada 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Grijanje

Ranije nego očekivano počela je nova sezona grijanja u našim domovima. Hladne noći i jutro dobro su rashladili sve stambene jedinice, pa je Toplana »pustila« toplinu u radijatore. Sada je već mnogo ugodnije, ali je veliko pitanje hoće li tako biti i kada bude pustila prve račune...

FOTO KUTAK

KVIZ

Ivan Vučetić

Kada je i gdje rođen Ivan Vučetić?
Po kojem se izumu proslavio?
Koje godine je emigrirao u Argentinu i gdje je tamo radio?
Kako se zvao njegov originalni postupak uspoređivanja otisaka prstiju?
Što je formirao 1891. godine?
Što je Ivan Vučetić ostavljao uz svoj potpis?
Gdje je umro Ivan Vučetić?

Roden je 20. srpnja 1858. godine na Hvaru.
Izumio je daktiloskopiju.
1884. godine, a radio je u Središnjem uredu policije u La Plati.
Ikonofalangaometrijom.
Prvi registar otisaka prstiju i prvu desetoprstnu zbirku.
Otisak desnog kažiprsta.
U Doloresu (Argentina), 25. siječnja 1925. godine.

VICEVI

- Ivica, što si danas učio u školi? - upita mater.
- Učili smo pisati.
- I što si napisao?
- Ne znam. Nismo još učili čitati!
- Nastavniče, nastupa li smrt kada mozak prestane raditi?
- upita Ivica.
- Ne brini se, ti si još uvijek živ! - odgovori nastavnik.

Pita učiteljica malog Ivice:

- Imaš tri kekse i pojedeš sva tri, što ti ostaje?
- Mrvice – odgovori mališan.

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Silom okupljeni

GAKOVO – U osmom kolu MOL Sombor – Apatin – Odžaci – Kula nogometaši sončanskog Dinama gostovali su kod jednog od lidera prvenstva, Graničara iz Gakova. Ekipe plavih, prorijeđena žutim kartonima, a kako se utakmica u Gakovu igrala subotom, i profesionalnim obvezama nekoliko nogometaša i trenera Željka Vidakovića, za ovo gostovanje jedva je skrpljena. Kako bi se kompletirao sastav za utakmicu, u napadu je igrao čak i pričuvni vratar Đurkov. Konačni rezultat od 4 – 1 svakako ne oslikava pravi odnos snaga na terenu. Desetkovana momčad Dinama igrala je vrlo borbena, no neiskustvo igrača dovelo je do nepotrebno skrivenog jedanaesterca za 0 – 1 u prvom poluvremenu, a u drugom dijelu igre sva tri zgoditka primljena su poslije grubih pogreški obrambenih igrača. Uz zgoditak Marka Vidakovića zabilježeno je i nekoliko strahovitih udaraca štopera Barunova, koji su prolazili pokraj samih vratnika domaćina. I pokraj četiri primljena zgoditka šesnaestogodišnji vratar Klecin bio je među najboljim akterima utakmice, a borbenašću, trčanjem i znanjem osobito se isticao samo godinu dana stariji Valentin Mihaljev. Sončanski ljubitelji nogometa trebali bi s ovom ekipom imati strpljenja, jer najveći dobitak u svim dosadašnjim porazima jeste profiliranje većeg broja mladih igrača, koji bi trebali biti prava budućnost Dinama.

Dinamo: Klecin, Tetkov, Rakin, Krstin, Vuković, Barunov, Vidaković, Mihaljev, Duraković, Stojković, Đurkov.

Ostali rezultati: Aleksa Šantić – Rusin 2–0, Sloga – Lipar 2–0, Panonija – Jedinstvo 3–1, Omladinac – OFK Šikara 5–0, Dunav (Bački Monoštor) – OFK Metalac 3–2 i Dinamo (Bački Breg) – Terekveš utakmica prekinuta u 83. minuti pri rezultatu 2–2, zbog napada gostujućih nogometaša na suca.

I.A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

Sloga sve bolja

PLAVNA – U pretposljednem kolu jesenskog dijela prvenstva Sloga je zabilježila još jednu značajnu pobjedu. Svladala je na svom terenu ekipu Labudnjače iz Vajske rezultatom 3 – 1. U lijepoj i borbenoj utakmici zgoditke za Slogu postigli su Stojanović, T. Nikolić i Grubješić. Pokazalo se da ovaj sastav ekipe igra sve bolje i da je šteta što su u ovom prvenstvu nepotrebno izgubljene prve tri utakmice. Sloga će zbog toga najvjerojatnije zadržati četvrto mjesto, ali postoje objektivni razlozi za optimizam u proljetnom dijelu prvenstva. U posljednjem kolu Sloga igra protiv ekipe Borca u Vizicu i dostatan joj je neriješen rezultat za položaj na ljestvici. Odlučujuće utakmice igraju ekipe Kulpina, Mladosti MB i Naše zvezde, jer sve tri momčadi imaju po 13 bodova, a najzanimljivija bi mogla biti utakmica između izravnih rivala Naše zvezde i Mladosti MB. SLOGA: Probojčević, M. Nonković, Stojanović, D. Gajić, Tucev, Adamović, Grublješić, V. Nikolić (Rakas), T. Nikolić, B. Nikolić, Elesin.

Ostali rezultati: Kulpin - Nestin 3:0; Bački hajduk - Naša zvezda 0:2; Mladost MB - Borac V 2:0. Ljestvica: Kulpin 13, Naša zvezda 13, Mladost MB 13, Sloga 9, Bački hajduk 7, Borac V. 7, Nestin 6, Labudnjača 1.

Z. P.

Remi Bačke

SUBOTICA – Mršavi remi protiv Obilića (1-1) u 9. prvenstvenom kolu ostavio je nogometaše Bačke u donjem dijelu tablice Vojvođanske lige Istok sa samo 9 osvojenih bodova. U sljedećem kolu u nedjelju, 17. listopada, Bačka gostuje kod Spartaka u Debeljači.

Memorijalni turnir »Ladislav Varga«

SUBOTICA – Na stadionu NK Bačka će se u subotu, 16. listopada, održati 6. po redu memorijalni turnir »Ladislav Varga« za male nogometaše rođene 1999. godine i kasnije. Na turniru sudjeluju: NK Vojvodina - Novi Sad, NK Radnički - Sombor, NK Spartak Zlatibor voda - Subotica i domaćin NK Bačka 1901 - Subotica.

ODBOJKA

Uvjerljiva pobjeda

BEOGRAD – Odbojkašice ŽOK Spartaka startale su u novom prvenstvu uvjerljivom pobjedom (3-0) na gostovanju kod Poštara u Beogradu. Ovoga vikenda »Golubice« na svom terenu dočekuju ekipu Kolubare iz Lazarevca.

Uspješan start

SUBOTICA – Novi prvoligaš MOK Spartak zabilježio je pobjedu protiv momčadi Kleka (3-1) na domaćem parketu gradske Dvorane sportova. U drugom kolu slijedi gostovanje u Jagodini.

Vica Optika

* 24000 Subotica, Vladimira Nazora 8 *

* Tel.: 024/521 100, 064 00 777 40 *

* Kompjutorski pregled i provjera vida *

* Leća: s dioptrijom i u boji *

* Brza nabava specijalnih stakala i kvalitetna ugradnja istih *

* Odloženo plaćanje umirovljenicima *

* Sindikalni krediti *

* Mogućnosti plaćanja: karticom, čekovima građana, virmanska uplata, gotovina *

* Radno vrijeme: 8-12, 17-19 Subotica: 9-12 *

KOŠARKA

Neuspješna gostovanja

BEOGRAD – Košarkaši Spartaka uspjeli su u duelu protiv BKK Radničkog iz Beograda prvi prvenstveni poraz u natjecanju 1. B lige (84-73), a priliku za novu pobjedu imat će ovog vikenda na domaćem terenu protiv novosadske Vojvodine. Mlada ženska ekipa Spartaka poražena je na gostovanju u Vršcu od ekipe Hemofarma (83-50), a sljedeći susret imat će protiv Proletera u Subotici.

KARATE

Trofej Subotice

SUBOTICA – U organizaciji Karate saveza Subotice održan je 10. listopada karate turnir pod nazivom »TROFEJ SUBOTICE«. Turnir se održava ove godine po drugi put i prerasta u jedan kvalitetan tradicionalan turnir, koji će se svake godine održavati u

organizaciji Karate saveza. Na ovom turniru sudjelovalo je oko 220 natjecatelja iz 15 klubova s područja Vojvodine.

Najuspješniji klubovi bili su: KK Enpi – Subotica s osvojena 233 boda (27 zlatnih, 24 srebrne i 26 brončanih medalja), KK Palić – Palić s osvojenih 96 bodova (9 zlatnih, 11 srebrnih i 12 brončanih medalja), KK Tao – Subotica s osvojena 82 boda (11 zlatnih, 6 srebrnih i 9 brončanih medalja).

RUKOMET

Pobjeda Spartak Vojputa

SUBOTICA – Nakon nešto slabijih igara u prethodnim susretima rukometaši Spartak Vojputa zabilježili su pobjedu protiv Nove Pazove (24-21) u 4. kolu Prve lige i u dosadašnjem tijeku prvenstva ostvarili polovičan uspjeh.

HRVANJE

Spartak – Mladenovac 7-0

SUBOTICA – Hrvaci Spartaka zabilježili su pobjedu u 2. kolu Prve lige Srbije svladavši momčad Mladenovca s visokih 7-0. U narednom kolu gostuju ekipi Radničkog iz Kragujevca.

Milan Bogić srebrni u Poreču

POREČ – Hrvac veteran Milan Bogić osvojio je srebrnu medalju na Europskom prvenstvu za veterane u hrvanju koje je održano u Poreču. U finalnoj borbi od njega je bio bolji predstavnik Rusije.

TENIS

Kristijan Juhas pobjednik mastersa

SUBOTICA – Talentirani mladi tenisač Spartaka Kristijan Juhas nadmoćno je osvojio vojvođanski masters za igrače do 10 godina. Zanimljivo je istaknuti kako su se pokraj njega na pobjedničkom postolju našli i drugoplasirani Karim Bendžama i trećeplasirani Nemanja Subanović, njegovi klupski drugovi. U konkurenciji djevojčica treće mjesto je osvojila tenisačica Spartaka Mila Mejić.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnoga okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev broj IV-10-501-302/2010 za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta »Rekonstrukcija i dogradnja postojećeg objekta i formiranje kompleksa za proizvodnju PET ambalaže« na katastarskoj čestici 1031 k.o. Čantavir na teritoriju Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta d.o.o. »Hemotehna«, Subotica, Pap Pala br. 35, može se obaviti svakog radnog dana od 10-12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće – soba 226, počevši od 15. listopada do 25. listopada 2010. godine.

Molim vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja dostavite mišljenja o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš.

Jugoton

Prodavnica BEOGRAD
Nušićev 27
011 322 53 62

Prodavnica SUBOTICA
Matka Vukovića 5
024 522 920

CROATIA RECORDS

JUGOTON - CROATIA RECORDS d.o.o.
Sremska Kamenica, Branka Ćopića 12
jugotoncrorec@gmail.com
www.crorec.hr

www.jugoton.rs office@jugoton.rs

POGLED S TRIBINE

Ispunjen plan

Važnu kvalifikacijsku pobjedu u Izraelu lijepo je dopunio i domaći prijateljski uspjeh protiv Norveške u Zagrebu (2-1). Izbornik Bilić ispunio je plan i sada mirno može čekati posljednji ovogodišnji ispit u skupini F, 17. studenoga protiv

outsidera Malte. Uz maksimalni rezultatski učinak ova dva reprezentativna susreta ispunila su još jedan iznimno važan detalj njegova plana.

Nekoliko reprezentativaca (Kranjčar, Mandžukić, Čorluka, Pletikosa i dr.) uspjelo je poslije dužeg vremena odigrati cijele susrete, što im u ovom trenutku ne polazi za nogom u njihovim inozemnim klubovima. Kranjčarove odlične partije i 3 gola u dva susreta najbolja je moguća preporuka menadžeru Tottenhamu da itekako griješi držeći ga na klupi. Još jedna značajka krase rezime proteklih reprezentativnih dana, nekoliko novih igrača je upisalo prve nastupe (Ilićević, Buljat) i pokazalo kako se na njih itekako može računati u budućnosti. Jedini koji nisu ispunili zacrtani plan su izabranici Dražena Ladića u mladoj reprezentaciji (U-21) koji su u baražnim duelima protiv vršnjaka iz Španjolske propustili priliku za odlazak na Europsko prvenstvo.

NOGOMET

Važna pobjeda Hrvatske

Golovima Nike Kranjčara nogometna reprezentacija Hrvatske zabilježila je izuzetno važnu pobjedu na gostovanju protiv Izraela (2-1) i s utakmicom manje nalazi se na drugom mjestu kvalifikacijske skupine F. Sljedeći susret Hrvatska će igrati 17. studenoga protiv Malte u Zagrebu.

Mladi bez prvenstva Europe

Porazima u oba susreta baraža protiv vršnjaka iz Španjolske (1-2, 0-3) mlada hrvatska reprezentacija nije uspjela izboriti plasman na završni turnir Europskog prvenstva za igrače do 21 godine. Iako su imali povoljan rezultat iz prvog susreta na gostujućem terenu, nogometaši izbornika Dražena Ladića nisu uspjeli iskoristiti prednost domaćeg terena u Varaždinu i na koncu su uvjerljivo poraženi.

KOŠARKA

Porazi Cibone i Partizana

Prošlosezonski finalisti NLB, Cibona i Partizan, zabilježili su poraze u susretima prvoga kola regionalne košarkaške lige. »Cibosi« su poraženi protiv Hemofarma (86-80) u Vršcu, dok je »parni valjak« zaustavljen protiv Budućnosti u Beogradu (78-79). U hrvatskom derbiju između Cedevite i Zadra, slavila je zagrebačka momčad sa 70-66, dok je četvrti hrvatski predstavnik Zagreb izborio domaću pobjedu (82-76) protiv Radničkog.

TENIS

Izvrсни Ljubičić

Plasmanom u polufinale ATP turnira u Pekingu Ivan Ljubičić je ponovno podsjetio kako se na njega još uvijek mora ozbiljno računati. Na putu do finala s kasnijim pobjednikom Novakom Đokovićem zaustavio ga je Španjolac David Ferrer (6-4, 4-6, 6-4), ali mu je ovaj odlični rezultat donio i 10 tjedan držanja 17. mjesta na svjetskoj ranking ljestvici i samo 140 bodova zaostatka za Marinom Čilićem, koji se nalazi na 14. mjestu s 2330 bodova.

HOKEJ

Pobjeda i poraz Medveščaka

Nakon rekordne pobjede »medvjeda« protiv LIwest Black Wingsa (9-0) u 9. kolu EBEL, već u sljedećem je uslijedio poraz na gostovanju kod Vienna Capitalsa (7-4). S 10 osvojenih bodova u isto toliko odigranih ligaških kola Medveščak se nalazi na 6. mjestu regionalne hokey lige.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprova i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

MARINKO POLJAKOVIĆ, IZBORNIK NOGOMETNE REPREZENTACIJE VOJVODANSKIH HRVATA

Sljedeće godine velika natjecanja

Uz Europsko prvenstvo nacionalnih manjina 2011. je i Europeada, a pravo nastupa imaju igrači hrvatskih korijena rođeni na teritoriju Vojvodine, a koji nisu pod profesionalnim ugovornim obvezama u klubovima najvišeg ranga natjecanja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Marinko Poljaković (drugi slijeva)

Od prvog i danas već povijesnog prijateljskog susreta protiv momčadi NK Belišća iz istoimenog slavonskog gradića nadomak Osijeka, odigranog 2006. godine, nogometna reprezentacija vojvodanskih Hrvata uspješno djeluje pod vodstvom njezina koordinatora Petra Kuntića i izbornika Marinka Poljakovića. Izbornika smo zamolili da za naš tjednik prokomentira završetak prvog četverogodišnjeg ciklusa.

»Ponosan sam što se nalazim na mjestu izbornika nogometne reprezentacije vojvodanskih Hrvata, koja je u protekle četiri godine zabilježila lijepe rezultate i što je najvažnije, na sport-

skom planu dostojno predstavila hrvatsku manjinsku zajednicu na ovim prostorima«, ističe izbornik Marinko Poljaković.

Pravo nastupa za ovu nogometnu vrstu imaju svi nogometaši hrvatskih korijena rođeni na teritoriju Vojvodine, a koji nisu pod profesionalnim ugovornim obvezama u klubovima najvišeg ranga natjecanja.

»Iako je na samom početku stvaranja naše reprezentacije kod pojedinih igrača bilo manjih strahova od mogućih posljedica zbog izražavanja nacionalne pripadnosti, danas toga više apsolutno nema i svi pozvani nogometaši rado se odazivaju. Igrati za reprezentaciju je čast,

ali i prilika da se na međunarodnim susretima, koje prate i brojni nogometni menadžeri, pokaže igračka kvaliteta i pronađe bolji angažman. Jer, podsjetio bih kako je dres naše momčadi nosilo i nekoliko današnjih superligaških nogometaša«, kaže Poljaković.

Uz već afirmirane, iskusne igrače koji u nogama imaju puno ligaških sezona, priliku zaigrati dobili su i mlađi, neafirmirani nogometaši pred kojima je budućnost.

»Naša je želja afirmirati što više mladih nogometaša, koji u ovoj reprezentativnoj vrsti imaju priliku i mnogo naučiti kroz igru s iskusnijim suigračima.

Najsvežiji primjer je i nedavni nastup dvojice mladih Sončana, Baloga i Mihaljeva, igrača rođenih 1994. godine, u prijateljskom susretu odigranom u Gibarcu. Također bih istaknuo i šarolikost sastava naše momčadi koju čine igrači iz nekoliko vojvodanskih gradova i manjih prigradskih mjesta, poput Subotice i Sombora, ali i Tavankuta, Đurđina, Verušića, Sonte...«

Tijekom ove godine reprezentacija vojvodanskih Hrvata odigrala je samo jedan susret, ali je u planu odigravanje još jednog na kraju ligaške sezone, kada bi se u Rumi trebala susresti s odgovarajućom selekcijom hrvatskih nogometaša iz Srijema i Beograda.

»Nažalost, zbog zgusnutih ligaških termina i klupskih obveza brojnih naših nogometaša nismo bili u prilici organizirati još neki prijateljski susret, ali nas već sljedeće godine očekuju nastupi na Europskom prvenstvu nacionalnih manjina i Europeadi, pa ćemo u sklopu priprema za ova velika natjecanja odigrati nekoliko prijateljskih, oglednih susreta. Već se dogovara susret protiv selekcije Hrvata iz Mađarske, koja bi trebala gostovati kod nas«, kaže Poljaković.

Međugorje

Po završetku ovogodišnjeg dijela prvenstvene sezone planira se da nogometaši reprezentacije vojvodanskih Hrvata gostuju nekoliko dana u Međugorju, gdje bi obavili kraće pripreme i odigrali prijateljske susrete.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK
15.10.2010.

06.00 - Najava programa
06.05 - Trenutak spoznaje (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Kirgistan-Kina, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.20 - Hitna služba 14, serija
14.05 - Vijesti
14.20 - Drugo mišljenje
15.00 - Luda kuća 2, humoristična serija
15.40 - Kad čuješ trubu, ti uzmi sombrero - emisija pučke i predajne kulture
16.15 - Hrvatska uživo
17.00 - Vijesti
17.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Proces
18.05 - Iza ekrana
18.45 - Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Bourneov identitet, američki film
22.10 - Dnevnik 3
22.40 - Vijesti iz kulture
22.50 - Peti dan, talk-show
23.45 - Filmski maraton: Silent Hill, kanadsko-francuski film
01.45 - Filmski maraton: Ti i ja i svi koje znamo, američki-britanski film (R)
03.15 - Galactica 4, serija (R)
04.00 - Pravi igrači, serija (R)
04.45 - Proces (R)
05.10 - Peti dan, talk-show (R)

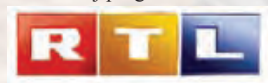

06.15 - Najava programa
06.20 - More ljubavi, telenovela (R)
07.05 - Krava i pile, crtana serija
07.30 - Žderonja 2, crtana serija
07.55 - Mala TV: Spavanje
--- - Prugasti prijatelji
--- - Tajni dnevnik patke Matilde: Škrtoš
08.25 - Dvorac igračaka 2, serija za djecu
08.50 - Školski program: Tajni život buba

--- - Puni krug
--- - Glazbeceda: Na slovo P
09.35 - Mega Mindy, serija
10.00 - Beverly Hills 3, serija
10.45 - Reprizni program
11.30 - Božo Milanović - tragovi jedne vizije, dokumentarni film (R)
12.00 - Pola ure kulture (R)
12.30 - Znanstvene vijesti (R)
12.40 - Na rubu znanosti: Zemljovid drevnih kraljeva mora (R)
13.30 - Galactica 4, serija
14.15 - Školski program: Tajni život buba (R)
--- - Puni krug (R)
--- - Glazbeceda: Na slovo P
15.00 - Tempted, američki film
16.45 - Veronica Mars 1, serija
17.30 - Zlatna žena i djeca 5, humoristična serija
17.50 - Briljanteen
18.30 - Županijska panorama
19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Kirgistan-Kina, dokumentarna serija (R)
19.45 - Hit dana
20.00 - Filmovi naših susjeda: Nataša, srpski film
21.30 - Zlatna igla, prijenos
23.00 - Nijemi svjedok 11, mini-serija
00.40 - Pravi igrači, serija
01.25 - Kraj programa

05:20 Hitni slučaj, serija
06:15 Naša mala klinika, serija (4/15)
07:10 Bumba, crtana serija
07:20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3/13)
07:35 Roary, crtana serija
08:00 Mini kviz ep. 1
08:15 Mini kviz ep. 2
08:25 Dona Barbara, serija
10:25 U ime ljubavi, serija
12:25 IN magazin
13:15 Provjereno, informativni magazin
14:15 Dona Barbara, serija
16:00 U ime ljubavi, serija (169/170)
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 U ime ljubavi, serija
18:20 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Supertalent, show
21:45 Glup i gluplji 2, film
23:25 Akcijska zvijezda, film
01:05 Policijska priča 2, film
02:50 Život, igrani film
04:35 Ezo TV, tarot show
06:05 Kraj programa

06.35 Nestala, telenovela

07.20 Miffy, animirana serija
07.35 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
09.45 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
11.05 Bibin svijet, humoristična serija
11.40 Ekkluziv, magazin (R)
12.00 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.55 Los Victorinos
13.45 Andeo i vrag, telenovela (dvije epizode)
15.25 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
16.50 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
17.50 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
21.30 Instruktor, serija
22.10 Slučajni turist, putopisni show
23.15 Goolfbrejker, igrani film, komedija
00.55 Vijesti
01.05 Zastrahašivači, igrani film, horor-komedija (R)
03.00 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
16.10.2010.

06.05 - Najava programa
06.10 - Drugo mišljenje (R)
07.05 - Iza ekrana (R)
07.30 - Kad čuješ trubu, ti uzmi sombrero - emisija pučke i predajne kulture
08.00 - Vijesti
08.10 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Podržite svog lokalnog šerifa, američki film
09.40 - Fotografija u Hrvatskoj
09.55 - Vijesti iz kulture
10.00 - Vijesti
10.10 - Kućeni ljubimci
10.45 - Normalan život, emisija o obitelji (R)
11.25 - Opera box
12.00 - Dnevnik
12.30 - Veterani mira, emisija za branitelje
13.20 - Prizma
14.05 - Duhovni izazovi
14.40 - Skica za portret
14.55 - Eko zona
15.25 - Život: Sisavci, dokumentarna serija
16.20 - Euromagazin
16.55 - Vijesti
17.05 - Reporter: Ukradene mladenke
18.10 - U istom loncu, kulinarski show

18.45 - Potrošački kod
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Kako je počeo rat na mom otoku, hrvatski film
21.55 - Momci s Madisona 3, serija
22.45 - Vijesti
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - Teška meta, američki film
00.50 - Filmski maraton: Teeth, američki film
02.20 - Filmski maraton: Kuća straha, američki film (R)
03.50 - Skica za portret (R)
04.10 - Eko zona (R)
04.40 - Potrošački kod (R)
05.10 - U istom loncu, kulinarski show (R)

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - Trolovi, crtana serija
08.25 - Cijele note, serija
08.50 - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
--- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
09.40 - Pustolovine Sare Jane 2, serija za djecu
10.05 - Ni da ni ne
11.00 - Dvostruka nevolja, američki film za djecu (R)
12.30 - Briljanteen (R)
13.10 - Tako mali, a već kum - grčki film
14.40 - Strani igrani film
17.10 - Rukomet, LP - emisija
17.25 - Rukomet, LP: CO Zagreb - Ciudad Real, prijenos
19.00 - Rukomet, LP - emisija
19.20 - Garaža
20.00 - HNL - utakmica
21.55 - HNL - emisija
22.45 - Sinovi anarhije, serija
23.30 - Sinovi anarhije, serija
00.15 - Vrijeme je za jazz: Upper Austrian Jazz Orchestra i Michael Gibbs: Swing & all that jazz! (1. dio)
01.10 - Kraj programa

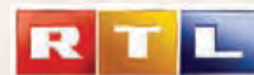
06:15 Preusmjereni letovi, igrani film
07:45 Bračne vode, serija
08:15 Dora istražuje, (53/64)
08:40 Timmy Time, crtana serija (9/52)
08:55 Winx, crtana serija
09:20 Chuggington, serija

HRT1, 17.10.2010., 17.40
LJEPOM NAŠOM
NASLOV EPIZODE: SUBOTICA (1.)

Lijepom našom gostuje u Subotici u Hali sportova gdje na koncertu 'Kolo igra, tamburica svira' nastupaju: HKC 'Bunjevačko kolo' - Subotica, HKPD 'Matija Gubec' - Tavankut, KUDH 'Bodrog' - Bački Monoštor, HKUD 'Vladimir Nazor'

09:35 Ben 10: Alien Force, crtana serija (15/26)
10:00 Kinder surprise memori kviz
10:20 Televizijska posla, serija
10:50 Frikovi, serije (7/16)
11:50 Smallville, serija
12:50 Zbogom, bivši, serija
13:50 Preusmjereni letovi, igrani film
15:35 Vojničine, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Vojničine, igrani film - nastavak
17:50 Lud, zbunjen, normalan,
18:30 Lud, zbunjen, normalan
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Elitna ekipa, igrani film
22:00 Najbolji od najboljih: Bez povratka, igrani film
22:30 Vitalij Kličko vs. Shannon Briggs, prijenos
00:00 Najbolji od najboljih: Bez povratka, igrani film - nastavak
01:20 Put milosti, igrani film
03:05 Ezo TV, tarot show
04:35 Najbolji od najboljih: Bez povratka, igrani film
06:10 Bračne vode, serija
06:35 Frikovi, serija (7/16)
07:25 Kraj programa

07.05 Miffy, crtana serija
07.45 YooHoo i prijatelji, crtana serija (R)
08.15 Bakugan, crtana serija
08.40 Crvene kapice, crtana serija
09.05 Sinovi i kćeri, humoristična serija
09.35 Bibin svijet, humoristična serija
10.25 Malcolm u sredini, humoristična serija (dvije epizode)
11.20 Slučajni turist, putopisni show (R)

- Sombor, KPZH 'Šokadija' - Sonta, MKC 'Nepkor' - Subotica, KUD 'Jedinstvo - Egszeg' - Bajmok, klapa 'Panon' Novi Sad, T.O. Stipana Jaramazovića, T.S. 'Hajo' - Subotica, T.S. 'Ravnica' - Subotica, T.S. 'Klasovi' - Subotica, T.S. 'Biseri' i Ante Crnković, T.S. 'Širok šor' - Subotica i Tavankut, Ž.T.S. 'Korona', Antonija Pluković, T.S. HKPD 'Tomislav' - Golubinci, Vera Svoboda, Šima Jovanovac, Boris Čiro Gašparac, Krunoslav Kićo Slabinac. U sklopu koncerta bit će i revija nošnji iz Srijema, Banata i Bačke. Drugi dio koncerta na programu je u nedjelju, 24.10.

Voditelj: Branko Uvodić

Redatelj: Vladimir Košćević

Producent: Darko Vulić

Urednik: Branko Uvodić

12.25 Antwone Fisher, igrani film, drama
14.30 Od Justina za Kelly, igrani film, komedija
16.05 Totalno ljudi, igrani film
17.50 Zvijezde Ekstra: Michael Jackson: Gdje je novac?, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.10 Bibin svijet, serija
19.45 Žuta minuta
20.00 Kraljević i ja 2: Kraljevsko vjenčanje, film, romantična komedija
21.50 Stepfordske supruge, igrani film, komedija
23.30 Otrorna Ivy: Novo zavođenje, film, triler
01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 Sanjala sam pravu ljubav, film, ljubavna drama

**NEDJELJA
17.10.2010.**

HRT 1

05.50 - Najava programa
05.55 - Duhovni izazovi (R)
06.25 - Euromagazin (R)
07.10 - Mala TV:
--- - TV vrtić
--- - Ninin kutak
--- - Danica: Danica i klokan
--- - Tajni dnevnik patke Matilde: Škrtoš (R)
--- - Profesor Baltazar
--- - Bembove priče: Zebra
08.00 - Vijesti
08.05 - Prijatelji, zabavni show za djecu
09.00 - Nora Fora, TV igra
09.55 - Vijesti iz kulture
10.00 - Vijesti
10.10 - A.Christie: Poirot 12, serija
11.40 - manjinski MOZAIK
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje

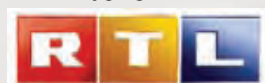
13.20 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.50 - Sharpeov zadatak, mini-serija
17.00 - Pjesma svjetlu, dokumentarni film
17.40 - Lijepom našom: Subotica (1.)
18.45 - Globalno sijelo
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.05 - Buick riviera, hrvatski film
22.30 - Paralele
23.05 - Vijesti
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - La petite prairie aux boulevards, francuski film
01.00 - Domaći dok. film
01.40 - Lijepom našom: Subotica (1.) (R)
02.40 - Skica za portret
02.50 - Garaža
03.20 - Posebni dodaci (R)
03.50 - Paralele (R)
04.20 - Globalno sijelo (R)
04.50 - Plodovi zemlje

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.45 - Najava programa
07.50 - Simfonijski orkestar pod ravnanjem Aleksandra Markvića
08.50 - Zlatna kinoteka: Učitelj miljenik, američki film
10.48 - Biblija
10.58 - Križišće: Misa, prijenos
12.05 - More Than Meets the Eye: Te Joan Brock Story, kanadski film
13.55 - I.Štivičić: Tamburaši (1. dio)
15.00 - Olimp - sportska emisija
15.20 - Rukomet, LP (Ž): Gyor - Podravka, prijenos
16.55 - Košarka, NLB liga: Zagreb - Zadar, prijenos
18.45 - Olimp - sportska emisija
19.30 - Garaža
20.05 - Osvajač Džingis Kan, američki film
21.55 - Posebni dodaci, emisija o filmu
22.25 - Filmski butik: Ratnici podzemlja, američki film
00.00 - T-Mobile In Music Festival: Morcheeba, snimka koncerta
01.10 - Kraj programa

07.35 Brza blagajna, serija
08.05 Dora istražuje
08.30 Timmy Time
08.45 Winx, crtana serija
09.10 Chuggington
09.25 Ben 10: Alien Force, crtana serija (16/26)
09.50 Kinder surprise memori kviz
10.05 Automotiv, auto-moto magazin
10.35 Magazin Lige prvaka
11.05 Novac, businee magazin
11.35 Heroji, serija (13-14/26)
13.35 Vojničine, igrani film
15.35 Glasine, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.10 Glasine, igrani film - nastavak
17.30 Supertalent, show
19.15 nevnik Nove TV
20.05 Periferija city, serija
21.05 Dobro došli u džunglu, igrani film
22.55 Red Carpet, showbiz magazin
00.15 Elitna ekipa, igrani film
02.10 U sjeni mača, film
03.40 Red Carpet, showbiz magazin
04.50 Kraj programa

07.10 Miffy, animirana serija
07.45 Yoohoo i prijatelji, (R)
08.20 Bakugan, crtana serija
08.45 Crvene kapice
09.10 Jesen stiže, Dunjo moja, dramska serija
10.30 Malcolm u sredini, humoristična serija (dvije epizode)
11.25 Jezikova juha, reality show (R)
12.25 Columbo: Na tajnom zadatku, serija
14.10 Od Justina za Kelly, igrani film, komedija
15.45 Kraljević i ja 2: Kraljevsko vjenčanje, film, romantična kom. (R)
17.30 Discovery: Preživjeti divljinu - Jug Amerike, dokumentarni film
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Hrvatski top model by Vanja Rupena, reality show
21.45 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
23.30 Noć nad Manhattanom, film, kriminalistička drama
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Stepfordske supruge, igrani film, komedija

**PONEDJELJAK
18.10.2010.**

05.45 - Rijeka: More (R)
06.15 - Mir i dobro (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.07 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Xinjiang-Quinghai, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.20 - Hitna služba 14, serija
14.05 - Vijesti
14.20 - Normalan život
15.00 - Luda kuća 2, serija
15.40 - Glas domovine
16.15 - Hrvatska uživo
17.00 - Vijesti
17.15 - Hrvatska uživo
17.35 - 8. kat, talk-show
18.35 - Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - Latinica, 1. dio
21.20 - Latinica, 2. dio
21.55 - Poslovni klub
22.30 - Dnevnik 3
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - U potrazi za svetom: Blaženstva, dokumentarna serija
00.00 - Martina Filjak i Gruzijanski komorni orkestar u Samoboru
01.00 - Galactica 4, serija (R)
01.45 - Hitna služba 14, serija
02.30 - 24 (7), serija (R)
03.15 - Skica za portret
03.30 - Glas domovine (R)
04.00 - Poslovni klub (R)
04.30 - Latinica

06.15 - Najava programa
06.20 - More ljubavi, (R)
07.05 - Krava i pile
07.30 - Žderonja 2
07.55 - Mala TV
--- - Brlog
--- - Profesor Baltazar
08.25 - Dvorac igračaka, serija za djecu (R)
08.50 - Školski program:
--- - Ton i ton (5/10)
--- - Na glasu
09.35 - Mega Mindy, serija
10.00 - Beverly Hills 3, serija
10.45 - Rijeka: More
11.15 - Lijepom našom: Subotica (1.)
12.15 - Reporteri
13.30 - Galactica 4, serija
14.15 - Školski program: (R)
--- - Ton i ton (5/10) (R)
--- - Na glasu
15.00 - Defending Our Kids:

The Julie Posey Story, američki film
16.45 - Veronica Mars 1, serija
17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
17.55 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
18.30 - Županijska panorama
19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Xinjiang-Quinghai, dokumentarna serija (R)
19.45 - Hit dana
20.00 - TV Bingo Show
20.45 - Projekt A, hongkonški film
22.25 - 24 (7), serija
23.20 - Kalifornikacija 2
23.50 - Retrovizor: Državnik novog kova 4, serija
00.15 - Retrovizor: Plavci, serija
01.05 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
01.50 - Kraj programa

05.00 Hitni slučaj, serija
05.55 Naša mala klinika, serija
06.50 Bumba, crtana serija
07.05 Graditelj Bob, crtana serija (1/39)
07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (4/13)
07.30 Roary, crtana serija
07.45 Peppa, crtana serija
07.55 Mini kviz, ep. 1
08.05 Mini kviz, ep. 2
08.30 Dona Barbara, serija
10.35 U ime ljubavi, serija
12.30 IN magazin
13.15 Najbolje godine, serija
14.15 Dona Barbara, serija
16.00 Slomljeno srce, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Slomljeno srce, serija
18.20 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Najbolje godine, serija
21.05 Lud, zbunjen, normalan
21.50 Lud, zbunjen, normalan
22.30 S.W.A.T., igrani film
23.45 Večernje vijesti
00.00 S.W.A.T., igrani film - nastavak
00.55 Dobrodošli u džunglu, igrani film
02.35 Seks i grad, serija
03.05 Bračne vode, serija
03.30 Ezo TV, tarot show
04.30 Kraj programa

05.10 Nestala, telenovela
05.55 Miffy, animirana serija
06.10 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
08.10 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
09.25 Večera za 5

10.30 Ekkluziv, magazin (R)
 11.20 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 12.50 Cobra 11, serija (R)
 13.50 Heroji iz strasti, serija
 14.35 Andeo i vrag, telenovela
 15.25 Klon, telenovela (dvije epizode)
 17.10 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Tarzan i izgubljeni grad, igrani film, pustolovni
 23.05 Kritična točka, igrani film, akcijski (prvi dio)
 23.50 Vijesti
 00.00 Kritična točka, igrani film, akcijski (drugi dio)
 01.00 Instruktor, serija (R)
 01.35 Astro show, emisija uživo
 02.35 Dobrotvor, serija
 03.20 Noć nad Manhattanom, film, krim. drama (R)

**UTORAK
19.10.2010.**

05.55 - Najava programa
 06.00 - Treća dob, (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.09 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Qinghai-Tbet, dokumentarna serija
 11.15 - Debbie Travis preuređuje 1
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Među nama
 15.00 - Luda kuća 2, serija
 15.40 - Znanstvena petica
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.35 - 8. kat, talk-show
 18.35 - Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Hebrang, dok. serija
 21.10 - Država, selo, grad
 22.30 - Dnevnik 3
 23.10 - Lica nacije
 00.00 - CSI: Las Vegas 9
 00.45 - Galactica 4, serija (R)
 01.30 - Hitna služba 14, serija
 02.15 - 24 (7), serija (R)
 03.00 - Bez traga 6, serija (R)
 03.45 - Skica za portret
 04.00 - 8. kat, talk-show
 04.40 - Znanstvena petica (R)
 05.10 - Lica nacije (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV
 --- - Danica
 --- - Crtani film
 08.25 - Dvorac igračka, (R)
 08.50 - Školski program: --- - Navrh jezika
 --- - Kratki spoj
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Beverly Hills 3, serija
 10.45 - Globalno sijelo
 11.15 - Prizma
 12.00 - U istom loncu, kulinarski show
 12.35 - Euromagazin
 13.05 - Proces
 13.30 - Galactica 4, serija
 14.15 - Školski program: (R)
 --- - Navrh jezika (R)
 --- - Kratki spoj
 15.00 - Gift of Love: The Daniel Huffman Story, ameički film
 16.45 - Veronica Mars 1, serija
 17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Qinghai-Tbet, dokumentarna serija (R)
 19.50 - Hit dana
 20.00 - Čudotvorac, film (R)
 22.10 - CSI: Las Vegas 9 serija
 22.55 - 24 (7), serija
 23.50 - Bez traga 6, serija
 00.35 - Retrovizor: Državnik novog kova 4, serija
 01.00 - Retrovizor: Plavci
 01.50 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
 02.35 - Kraj programa

05:00 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija
 06:50 Bumba, crtana serija
 07:05 Graditelj Bob, crtana serija (2/39)
 07:20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (5/13)
 07:30 Roary, crtana serija
 07:45 Peppa, crtana serija
 07:55 Mini kviz, ep. 1
 08:05 Mini kviz, ep. 2
 08:30 Dona Barbara, serija
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Dona Barbara, serija
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV

20:05 Najbolje godine, serija
 20:40 Liga prvaka: Real Madrid-AC Milan, prijenos
 22:45 Večernje vijesti
 23:00 Mr. Bean, serija
 23:30 Sažeci Lige prvaka
 00:00 S.W.A.T., igrani film
 02:00 Seks i grad, serija
 02:30 Bračne vode, serija
 03:00 Napoleon i ja, igrani film
 04:30 Ezo TV, tarot show
 05:00 Kraj programa

06.00 Nestala, telenovela
 06.45 Miffy, animirana serija
 07.00 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 08.00 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
 09.00 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.20 Ekkluziv, magazin (R)
 11.35 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 13.05 Cobra 11, kriminalistička serija (R)
 14.00 Heroji iz strasti, dramska serija
 14.50 Andeo i vrag, telenovela
 15.40 Klon, telenovela (dvije epizode)
 17.20 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Jezikova juha, reality show
 22.35 Povjerljivo, igrani film, komedija
 00.25 Vijesti, informativna emisija
 00.35 Tarzan i izgubljeni grad, igrani film, pustolovni
 02.00 Astro show, emisija uživo
 03.00 Savršeno oružje, znanstveno-fantastična serija (R)

**SRIJEDA
20.10.2010.**

06.00 - Najava programa
 06.05 - Među nama (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Overland 4 - Od Portugala do Kine: Tibet-Qinghai: Od Lhase do Anyemaqena, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Riječ i život
 15.00 - Luda kuća 3, serija
 15.40 - Indeks, emisija o školstvu
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.35 - 8. kat, talk-show
 18.25 - Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Stipe u gostima 3, serija
 20.50 - Hrvatska kinoteka: Ljubica
 22.30 - Dnevnik 3
 23.00 - Vijesti iz kulture
 23.10 - Drugi format
 00.00 - Galactica 4, serija (R)
 00.45 - Hitna služba 14, (R)
 01.30 - 24 (7), serija (R)
 02.15 - Nove avanture stare Christine 4, serija
 02.35 - Oprah show (R)
 03.15 - Reprizni program
 03.55 - 8. kat, talk-show (R)
 04.40 - Drugi format (R)
 05.25 - Indeks, emisija o školstvu (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV
 --- - Ninin kutak
 --- - EBU drama
 08.25 - Dvorac igračka, serija za djecu (R)
 08.50 - Školski program: --- - EBU dokumentarac za mlade
 --- - Ta politiká
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Galactica 4, serija
 14.15 - Školski program: (R)
 --- - EBU dokumentarac za mlade (R)
 --- - Ta politiká
 15.00 - Je préfère qu'on rest amis, franuski film
 16.45 - Veronica Mars 1, serija
 17.30 - Moja žena i djeca 5, humoristična serija
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Overland 4 - Od Portugala do Kine:

Tibet-Qinghai: Od Lhase do Anyemaqena, dokumentarna serija
 19.47 - Hit dana
 19.56 - Putne bilježnice: Indija, dok.serija
 20.25 - Nogomet, LP - emisija
 20.35 - Nogomet, LP
 22.35 - Nogomet, LP - emisija
 23.25 - 24 (7), serija (12)
 00.20 - Nove avanture stare Christine 4, serija
 00.40 - Retrovizor: Državnik novog kova 4, serija
 01.05 - Retrovizor: Plavci, serija
 01.55 - Retrovizor: Kineska plaža 4, serija
 02.40 - Kraj programa

05:00 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija
 06:50 Bumba, crtana serija
 07:05 Graditelj Bob, crtana serija (3/39)
 07:20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (6/13)
 07:30 Roary, crtana serija
 07:45 Peppa, crtana serija
 07:55 Mini kviz, ep. 1
 08:05 Mini kviz, ep. 2
 08:30 Dona Barbara, serija
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Dona Barbara, serija
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zbunjen, normalan, crtana serija (10/25)
 21:45 Lud, zbunjen, normalan, crtana serija (4/31)
 22:25 Periferija city, serija
 23:25 Večernje v ijesti
 23:40 Lovci na oluje, film
 01:15 Seks i grad, serija
 01:45 Bračne vode, serija (4/26)
 02:15 Smrtonosna zavjera, igrani film
 03:40 Ezo TV, tarot show
 04:40 IN magazin
 05:00 Kraj programa

05.55 Nestala, telenovela
 06.40 Miffy, animirana serija
 06.55 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 08.55 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.15 Ekkluziv, magazin (R)
 11.35 1001 noć, dramska

serija (dvije epizode) (R)
 13.00 Cobra 11,
 kriminalistička serija (R)
 14.00 Heroji iz strasti,
 dramska serija
 14.45 Andeo i vrag, telenovela
 15.35 Klon, telenovela (dvije
 epizode)
 17.20 Bibin svijet,
 humoristična serija
 (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska
 serija (dvije epizode)
 21.30 Kostić,
 kriminalistička serija
 22.30 Put osвете,
 kriminalistička serija
 23.20 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija
 00.20 Vijesti
 00.35 Povjerljivo, igrani film,
 komedija (R)
 02.10 Astro show,
 emisija uživo
 03.10 Najgori neprijatelj,
 kriminalistička serija (R)
 03.50 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK
21.10.2010.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Riječ i život,
 religijski program (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Overland 4 - Od
 Portugala do Kine: Žuta
 rijeka, Qinghai -
 Unutrašnja Mongolija,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Hitna služba 14, serija
 14.05 - Vijesti
 14.20 - Trenutak spoznaje
 15.00 - Luda kuća 3, serija
 15.40 - Povratak zelenog raja,
 dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 17.35 - 8. kat, talk-show
 18.35 - Odmori se, zaslužio si
 2 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Otvoreno
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Dnevnik 3
 23.15 - Na rubu znanosti:
 Jacob Liberman -
 Znanost o svjetlosti,
 1. dio
 00.05 - Galactica 4, serija (R)
 00.50 - Hitna služba 14, (R)
 01.35 - 24 (7), serija (R)
 02.20 - Oprah show (R)
 03.05 - Fotografija u Hrvatskoj
 03.15 - Znanstvene vijesti (R)
 03.25 - Na rubu znanosti:
 Jacob Liberman -
 Znanost o svjetlosti
 (1. dio) (R)

04.15 - Povratak zelenog raja,
 dokumentarni film (R)
 04.45 - Pola ure kulture (R)
 05.15 - 8. kat, talk-show (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Krava i pile
 07.30 - Žderonja 2
 07.55 - Mala TV
 -- -- - Crtani film
 -- -- - Čarobna ploča - engleski
 08.25 - Dvorac igračaka, serija
 za djecu (R)
 08.50 - Školski program:
 -- -- - Kokice
 -- -- - Abeceda EU
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice
 Hrvatskog sabora
 13.30 - Galactica 4, serija
 14.15 - Školski program: (R)
 -- -- - Kokice (R)
 -- -- - Abeceda EU
 15.00 - TV film
 16.30 - Veronica Mars 1, serija
 17.15 - Moja žena i djeca 5,
 humoristična serija
 17.40 - Direkt
 18.05 - Znanstvene vijesti
 18.15 - Nogomet, EL - emisija
 18.55 - Nogomet, EL: Zenit -
 Hajduk, prijenos
 20.50 - Nogomet, EL - emisija
 21.00 - Nogomet, EL: Dinamo
 - Club Brugge, prijenos
 22.55 - Nogomet, EL - emisija
 23.25 - 24 (7), serija
 00.20 - Zovem se Earl 4,
 humoristična serija
 00.40 - Retrovizor: Državnik

novog kova 4, serija
 01.05 - Retrovizor: Plavci,
 serija (12)
 01.55 - Retrovizor: Kineska
 plaža 4, serija
 02.40 - Kraj programa

05:00 Hitni slučaj, serija
 05:55 Naša mala klinika, serija
 06:50 Bumba, crtana serija
 07:05 Graditelj Bob,
 crtana serija (4/39)
 07:20 Fifi i cvjetno društvo,
 crtana serija (7/13)
 07:30 Roary, crtana serija
 07:45 Peppa, crtana serija
 07:55 Mini kviz, ep. 1
 08:05 Mini kviz, ep. 2
 08:30 Dona Barbara, serija
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Dona Barbara, serija
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Luđ, zbunjen, normalan,
 serija (17/31)
 21:50 Provjereno,
 informativni magazin
 22:55 Večernje vijesti
 23:10 Policijska priča 3, film
 00:50 Seks i grad, serija
 01:20 Vjerovali ili ne, serija
 01:50 Lovci na oluje, film
 03:15 Na rubu zakona, serija
 04:00 Ezo TV, tarot show
 05:00 Kraj programa

05.55 Nestala, telenovela
 06.35 Miffy, animirana serija
 06.55 RTL ritam zona -
 Dalmatinski libar,
 glazbena emisija
 07.50 RTL ritam zona - Top 40
 strani, glazbena emisija
 08.50 Zabranjena ljubav,
 sapunica (dvije epizode)
 10.05 Večera za 5, lifestyle
 emisija (R)
 11.10 Ekkluziv, magazin (R)
 11.30 1001 noć, dramska
 serija (dvije epizode) (R)
 13.00 Cobra 11,
 kriminalistička serija (R)
 13.55 Heroji iz strasti,
 dramska serija
 14.45 Andeo i vrag, telenovela
 15.35 Klon, telenovela (dvije
 epizode)
 17.15 Bibin svijet,
 serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska
 serija (dvije epizode)
 21.30 Kućanice, dramska
 serija (dvije epizode)
 23.20 Hrvatski top model by
 Vanja Rupena,
 reality show (R)
 01.10 Vijesti
 01.20 Kostić, serija (R)
 02.10 Astro show, emisija uživo
 03.10 Put osвете, serija (R)
 03.55 Živjeti san, igrani film,
 sportska drama (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
 djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
 televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
 emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
 Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvt-
 kom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
 emitira se na HRT1 subotom od 7,20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
 prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
 savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna
 glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glaz-
 bene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki
 majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock
 vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche
 Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom)
 • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje
 dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Staza-
 ma agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom)
 • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deuts-
 che Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vreme-
 na« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
 odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
 zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu
 Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija
 Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kvisekotecka.hr

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
SLAVNI SPANJOL- SKI TENISER JOSE	SUDONIK "PRAVO DOGRADJA"	SPLETA- TELI KLAP- NJE ULAZ- E LE CA- NE GORE	EDWIN ALDRIN	BELEGA	TALLAN- SKA FILM- SKA DVA SODRA	BRITVI UGANDSKI DICTATOR IDI DADA	SURAVICA BOLIC	PRAD- CETALA	VOGHI	KOLIBRSKI KRALJ JEST JEDINO RUMOR	ISATI FORBESU	STARI RUSI DUSKI SPOKLIVAN	
ITALIJSKI DOLU DOLU PODARU PRISTE- NOM													
CLAYNE GRAD IZ DOLINE				OLIVAC SHASE KOPU U PUEWAMA SHATI					EPONA SPEDISE VITRUE				
RIČE GRACE			VELIKI GRAD KLOZOP DADA DENA										
ROMAN JAC RACIDA								SUMPH JEDINO OD PUTOVAN JEZERA		DOMUT KALI DANNA			
GRČKI BOK LUBAN				DUBI MISTO KOD DUGO BILA		ANA RUP- RISOVA POSTO- JETISE			POSTI LOKAL SUPROTO OD POST- TIAN				
"BADIUS"	"TALIAN- SKI" UMALO BRORO				HORIZONTAL KONFLU- KAO SE RUCEN		POSTI DOODNA PRIGI DOODNA DUC					DEZAVU PEKINUM	
AZEM DORILA			ZAPOBIS- RIR STOKAR LEVU										
VRSTA OLUCANA RISOLI											KALINJE SUVO KAS NAPYU DIGNI		
PRISILJEN RERACILIA ENIGMATSKI EJEDNIKA "KONKOTER"	FLORAN RABOTINU			OLIVAC TUVRE REDATIL MOHAMED NACILU									
"KAS- KAS"													
BRIGLIA CA PIGMA		SPRANICA GRČKI POLU- LA- REDEMOM										TAZA RACIVOM	
DVISA DUGANICA VISAJICA STEPSA											"SOUTH" DANAL FINBRE DOSPIDE		
"EPTIJA"	ELISA PANTIMA BETUACRA OLIVICA DISTRAN						VICTORIA ABRI KARLIV KAS "SKACINA"			STP OLIVIC I TV VOOL TELI MESI			
INOTUSIA DLEDOVNA				TRANSIA MAST									
OLIVICA WATCHER				OLIVICA U BASTACI ELTON JOHN					KALINICA POL RANU BACICONE DRESSER				
AFRICA			KALINICA POL RANU BACICONE DRESSER					OLIVICA SPELLING "FRONT"					
GRADU U BOKAN- SKOJ ROKORU						SPLETA- TELI BASIC							

Rešenje križaljke: 1. SPANJOLSKI TENISER JOSE; 2. PRAVO DOGRADJA; 3. SPLETA TE LI KLAP NJE U LAZ E LE CA NE GORE; 4. EDWIN ALDRIN; 5. BELEGA; 6. TALLAN SKA FILM SKA DVA SODRA; 7. BRITVI UGANDSKI DICTATOR IDI DADA; 8. SURAVICA BOLIC; 9. PRAD CETALA; 10. VOGHI; 11. KOLIBRSKI KRALJ JEST JEDINO RUMOR; 12. ISATI FORBESU; 13. STARI RUSI DUSKI SPOKLIVAN; 14. ITALIJSKI DOLU DOLU PODARU PRISTE NOM; 15. CLAYNE GRAD IZ DOLINE; 16. OLIVAC SHASE KOPU U PUEWAMA SHATI; 17. RIČE GRACE; 18. VELIKI GRAD KLOZOP DADA DENA; 19. ROMAN JAC RACIDA; 20. DUBI MISTO KOD DUGO BILA; 21. ANA RUP RISOVA POSTO JETISE; 22. POSTI LOKAL SUPROTO OD POST TIAN; 23. "BADIUS"; 24. "TALIAN SKI"; 25. PORTOAL KONFLU KAO SE RUCEN; 26. POSTI DOODNA PRIGI DOODNA DUC; 27. AZEM DORILA; 28. ZAPOBIS RIR STOKAR LEVU; 29. VRSTA OLUCANA RISOLI; 30. KALINJE SUVO KAS NAPYU DIGNI; 31. PRISILJEN RERACILIA ENIGMATSKI EJEDNIKA "KONKOTER"; 32. FLORAN RABOTINU; 33. OLIVAC TUVRE REDATIL MOHAMED NACILU; 34. "KAS KAS"; 35. BRIGLIA CA PIGMA; 36. SPRANICA GRČKI POLU LA REDEMOM; 37. DVISA DUGANICA VISAJICA STEPSA; 38. "SOUTH" DANAL FINBRE DOSPIDE; 39. "EPTIJA"; 40. ELISA PANTIMA BETUACRA OLIVICA DISTRAN; 41. VICTORIA ABRI KARLIV KAS "SKACINA"; 42. STP OLIVIC I TV VOOL TELI MESI; 43. INOTUSIA DLEDOVNA; 44. TRANSIA MAST; 45. OLIVICA U BASTACI ELTON JOHN; 46. KALINICA POL RANU BACICONE DRESSER; 47. AFRICA; 48. KALINICA POL RANU BACICONE DRESSER; 49. OLIVICA SPELLING "FRONT"; 50. GRADU U BOKAN SKOJ ROKORU; 51. SPLETA TE LI BASIC.

Rešenje križaljke

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUČNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica